

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΣΤΑΜΑΤΗ ΚΑΠΕΛΕΡΗ

ΛΑΜΙΑ, 19/9/2011

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Στα πλαίσια κατάρτισης του Ε.Π. του πρωτογενή τομέα είχε δημοσιοποιηθεί στις 29.8.11 κείμενο εργασίας (Α Ενότητα) στο οποίο είχε καταγραφεί η υφιστάμενη κατάσταση των βασικών αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειάς μας, καθώς και συγκριτικά στοιχεία για την παγκόσμια, ευρωπαϊκή και ελληνική παραγωγή.

Επίσης για κάθε αγροτική δραστηριότητα είχαν παρατεθεί οι γενικοί και ειδικοί στόχοι ,τα μέτρα – παρεμβάσεις και τα χρηματοδοτικά μέσα που απαιτούνται για την ανάπτυξή της.

Στην Ενότητα Β' που ακολουθεί εξετάζονται διεξοδικά τα στοιχεία και οι παράμετροι που διαμορφώνουν το πλαίσιο της αγροτικής δραστηριότητας και οικονομίας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, ενώ αναλύεται η προοπτική ανάπτυξής της μέσω της εφαρμογής μέτρων πολιτικής στήριξης των δυνατοτήτων της.

Αναλύονται , επίσης, προτάσεις για περαιτέρω αναβάθμιση του μοντέλου της αγροτικής οικονομίας της περιοχής αναφοράς και αναπτύσσονται οι υποστηρικτικές ενέργειες στήριξης της αγροτικής παραγωγής και του αγρότη.

Καταγράφεται, ακόμη, η οργανωτική και διοικητική δομή των υπηρεσιών του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και παρέχονται στοιχεία που αφορούν στις υποδομές δημόσιου χαρακτήρα (έργα – μελέτες) στήριξης του αγροτικού τομέα.

Στην Ενότητα Β' αποτυπώνεται , τελικά, το πλαίσιο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π.) του Πρωτογενή Τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την τριετία 2011 – 2013.

Επειδή πιστεύουμε ότι ο διάλογος και η συνεννόηση είναι απαραίτητα στοιχεία, αν θέλουμε να συνεχίσει να υπάρχει γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία στην Περιφέρειά μας, όλοι οι κλάδοι θα πρέπει να υποστηριχτούν από ένα καλά σχεδιασμένο πλαίσιο πολιτικής το οποίο θα δώσει τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα τόσο στους αγρότες μας όσο και γενικότερα στο κοινωνικό σύνολο.

Κεντρικός στόχος της διαβούλευσης, όπως έχουμε κατ' επανάληψη τονίσει, αποτελεί η αναζήτηση αυτών των προτάσεων και η επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής συναίνεσης στα σημαντικά ζητήματα που απασχολούν τον αγροτικό τομέα της Περιφέρειάς μας.

Οι παρατηρήσεις και προτάσεις σας θα πρέπει να σταλούν εντός 15 ημερών στο email: s.kapeleris@pste.gov.gr.

Ακολουθεί το Κείμενο Εργασίας της Β' ΕΝΟΤΗΤΑΣ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΣΤΑΜΑΤΗ ΚΑΠΕΛΕΡΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

ΓΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

ΛΑΜΙΑ 19 / 09 / 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<u>ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄</u>	3
<u>ΓΕΝΙΚΑ</u>	4
<u>ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ</u>	4
<u>ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ</u>	5
1.Γενική επισκόπηση του πρωτογενή τομέα	5
2.Η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στην οικονομία	6
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	12
<u>ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ Ε.Π. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ</u>	18
1.Μέτρα πολιτικής	18
Α. Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013	18
Β. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007-2013	25
<u>ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ε.Π. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ</u>	27
1.Συνιστώμενα μέτρα πολιτικής	27
1.1 Μέτρα στον πρωτογενή τομέα	27
1.2 Μέτρα στον δευτερογενή τομέα	29
1.3 Μέτρα στον τριτογενή τομέα	31
2.Δίκτυα – Παραγωγικές υποδομές	33
3.Ανθρώπινο δυναμικό	34
4.Πρωθητικές ενέργειες	36
4.1 Συμβολαιακή γεωργία	36
4.2 Αγροδιατροφική σύμπραξη	37
4.3 Δημοπρατήριο Αγροτικών Προϊόντων	38
4.4 Σύσταση Φορέα Πιστοποίησης Αγροτικών Προϊόντων	39
4.5 Σύμφωνο Ποιότητας για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	40
4.6 Εκπαίδευση	41
4.7 Περιφερειακή Ταυτότητα ή Περιφερειακή Ετικέτα	42
4.8 Σύνδεση επιστημονικών ιδρυμάτων, οργανισμών και δημοσίων υπηρεσιών με τις ανάγκες παραγωγής, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων εκπαίδευσης και του πολλαπλασιαστικού υλικού	43
<u>ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΑ ΚΕΝΑ - ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ</u>	44
1.Ρύθμιση θεμάτων	44
2.Πιθανές αλλαγές στο υφιστάμενο πλαίσιο χρηματοδοτικής στήριξης του τομέα	48
ΝΕΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ (Ν. 3908/2011)	49

ΕΝΟΤΗΤΑ Β '

ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΠ.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΓΕΝΙΚΑ

Αναμφίβολα, η ελληνική γεωργία βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπη με μια νέα πραγματικότητα που προσδιορίζεται από :

- ✓ την παγκοσμιοποίηση του εμπορίου
- ✓ τη μείωση του προστατευτισμού
- ✓ την αποκατάσταση και διατήρηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στην ασφάλεια της τροφικής αλυσίδας
- ✓ τη γήρανση του αγροτικού πληθυσμού
- ✓ την κλιματική αλλαγή

Επιπρόσθετα, οι σημερινές δυσμενείς συνθήκες εξαιτίας της οικονομικής κρίσης επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την αγροτική οικονομία της χώρας μας, καθώς πληττούν το αγροτικό εισόδημα, αναστέλλουν την αναδιάρθρωση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων , αυξάνουν το κόστος παραγωγής, μειώνουν την παραγωγικότητα, διευρύνουν τις ανισότητες και τις τιμές από τον παραγωγό στον καταναλωτή, ενώ κατακερματισμένη υπολείπεται σε διεθνή ανταγωνιστικότητα.

Η αδυναμία των δομών της αγροτικής οικονομίας παρουσιάζεται πλέον έντονα, γεγονός το οποίο καταμαρτυρεί ότι ο παραδοσιακός τρόπος διάρθρωσής της αλλά και των μέτρων στήριξής της θα πρέπει να μετασηματιστούν, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα στην εγχώρια αγορά αλλά και στο διεθνές περιβάλλον.

Η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της ελληνικής γεωργίας, όσον αφορά την παραγωγή ποιοτικών και επώνυμων προϊόντων , στηρίζοντάς τα με διαφοροποιημένα μέτρα , μπορεί να προσδώσει προστιθέμενη αξία σ' αυτά και τη δυνατότητα για υψηλότερη ανταγωνιστικότητα, εξωστρέφεια και υποκατάσταση εισαγωγών, ζητούμενα σήμερα της αγροτικής παραγωγής.

Η αναδιάρθρωση της παραγωγικής αγροτικής βάσης, η ενίσχυση του εισοδήματος του αγρότη και η νέα προοπτική στην ποιότητα και στην εμπορική δύναμη των παραδοσιακών γεωργικών προϊόντων αποτελούν το επίκεντρο της πολιτικής της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας στον πρωτογενή τομέα.

Στην Ενότητα Β' εξετάζονται διεξοδικά τα στοιχεία και οι παράμετροι που διαμορφώνουν το πλαίσιο της αγροτικής δραστηριότητας και οικονομίας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, ενώ αναλύεται η προοπτική ανάπτυξης της μέσω της εφαρμογής μέτρων πολιτικής στήριξης των δυνατοτήτων της.

Αναλύονται , επίσης, προτάσεις για περαιτέρω αναβάθμιση του μοντέλου της αγροτικής οικονομίας της περιοχής αναφοράς και αναπτύσσονται οι υποστηρικτικές ενέργειες στήριξης της αγροτικής παραγωγής και του αγρότη.

Καταγράφεται, ακόμη, η οργανωτική και διοικητική δομή των υπηρεσιών του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και παρέχονται στοιχεία που αφορούν στις υποδομές δημόσιου χαρακτήρα (έργα – μελέτες) στήριξης του αγροτικού τομέα.

Στην Ενότητα Β' αποτυπώνεται , τελικά, το πλαίσιο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π.) του Πρωτογενή Τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την τριετία 2011 – 2013.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι μια από τις δέκα τρεις (13) αυτοδιοικητικές περιφέρειες της χώρας, σύμφωνα με το νόμο 3852/2010 (ΦΕΚ 87 / τ. Α') « Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης ».

Πρόκειται για μια νέα αυτοδιοικητική αρχή η οποία περιλαμβάνει πέντε (5) περιφερειακές ενότητες, την Βοιωτία , Εύβοια, Ευρυτανία, Φθιώτιδα και Φωκίδα, καταλαμβάνει συνολική έκταση 15.549 τετρ. χλμ. (ποσοστό 11,8% της συνολικής έκτασης της χώρας) , με 230 χλμ. μήκος και 95 χλμ. πλάτος και διαθέτει εξαιρετικά ενδιαφέροντα και πολύμορφα γεωμορφολογικά, κοινωνικοοικονομικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά που διαφέρουν από ενότητα σε ενότητα, δημιουργώντας ένα σύνολο με σημαντικά και ενδιαφέροντα πλεονεκτήματα. (πλούσια και αξιόλογη παραγωγική βάση – αγροτική παραγωγή και βιομηχανία – ορεινούς όγκους, μεγάλα δάση ,πεδιάδες, , εσωτερικά και παραθαλάσσια νερά και ακτές ακόμα και νησί, σημαντικό φυσικό, πολιτιστικό και ιστορικό απόθεμα και δυνατότητες υπηρεσιών ειδικά στον τουρισμό και το εμπόριο).

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας βρίσκεται στο κέντρο της χώρας ¹, συνορεύει βόρεια με τη Θεσσαλία, δυτικά με τη Δυτική Ελλάδα , νότια με την Αττική, ενώ βρέχεται ανατολικά από το Αιγαίο Πέλαγος και τον Ευβοϊκό κόλπο και νότια από τον Κορινθιακό κόλπο. Αποτελείται από ηπειρωτικό και νησιωτικό τμήμα και έχει πρόσβαση τόσο στο Αιγαίο Πέλαγος , όσο και στο Ιόνιο Πέλαγος μέσω εσωτερικών θαλασσών και μεγάλου μήκους ακτών. Το μεγαλύτερο τμήμα της Περιφέρειας είναι ορεινό - ημιορεινό σε ποσοστό 47,4% και 31,8% αντίστοιχα της συνολικής της έκτασης, ενώ το πεδινό είναι μόνο το 20,8% της έκτασης, με τις ορεινές περιοχές να χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα μειονεκτήματα.

Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με τα προσωρινά αποτελέσματα της απογραφής πληθυσμού 2011, που διενήργησε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ.), εμφανίζει μείωση κατά - 2,02%, ακολουθώντας τη γενική τάση σε επίπεδο Χώρας, ενώ μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων καταγράφονται αυξομειώσεις (βλ. σχετικά πίνακα 1). Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ανέρχεται σε 546.870 μόνιμους κατοίκους για το 2011 και αντιστοιχεί στο 5,07% του συνολικού πληθυσμού της Χώρας.

Πίνακας 1. Μόνιμος Πληθυσμός Χώρας, Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και Περιφερειακών Ενοτήτων

Χώρα, Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα	Απογραφή 2011 ²	Απογραφή 2001	Μεταβολή	Πυκνότητα μόνιμου πληθυσμού ανά τετρ. χλμ.
Σύνολο Χώρας	10.787.690	10.934.097	-1,34%	81,75
Σύνολο Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	546.870	558.144	-2,02%	35,17
Π.Ε Βοιωτίας	117.730	123.913	-4,99%	39,89
Π.Ε Ευβοίας	210.210	207.305	1,40%	50,44
Π.Ε Ευρυτανίας	20.280	19.518	3,90%	10,85
Π.Ε Φθιώτιδας	158.220	169.542	-6,68%	35,63
Π.Ε Φωκίδας	40.430	37.866	6,77%	19,07

Πηγή : *Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ.)*

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

¹ Σύμφωνα με τη μυθολογία ο Δίας, Θεός του Ολύμπου, προκειμένου να διακριβώσει που βρίσκεται το κέντρο της γης, άφησε ελεύθερους δύο αετούς από τα πέρατα του σύμπαντος, οι οποίοι πετώντας από δύο διαφορετικές κατευθύνσεις συναντήθηκαν στους Δελφούς. Σ' αυτό το σημείο ο Δίας έριξε τον ιερό βράχο και οι Δελφοί έγιναν γνωστοί ως ο « **Ομφαλός της Γης** », δηλ. το κέντρο της Γης.

² Προσωρινά αποτελέσματα απογραφής μόνιμου πληθυσμού έτους 2011

1. Γενική επισκόπηση του πρωτογενή τομέα στη Χώρα μας.

Επικεντρώνοντας την αναφορά μας στον πρωτογενή τομέα, καθόσον αποτελεί και το θεματικό αντικείμενο της παρούσας εργασίας, σημειώνουμε ότι ιστορικά ο πρωτογενής τομέας (αγροτικός τομέας) ήταν πάντα σημαντικός για την Ελλάδα και ειδικότερα για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Τα γενικά χαρακτηριστικά του διαμορφώνονται από μια σειρά φυσικών και διαρθρωτικών παραγόντων, όπως το έδαφος, το κλίμα, το μικρό μέγεθος και ο κατακερματισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μεγάλο ποσοστό ορεινών και μειονεκτικών περιοχών.

Η σπουδαιότητά του είναι πολλαπλή τόσο για την οικονομία, καθόσον συμμετέχει στη διαμόρφωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) και στις εξαγωγές , όσο και για την ελληνική κοινωνία, λόγω του μεγάλου αριθμού ατόμων που ασχολούνται με την γεωργία και του ότι στην υπαίθρο ανήκει το 85% περίπου της εδαφικής έκτασης της χώρας.

Η γεωργία εξακολουθεί να συμβάλλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη της υπαίθρου. Οι αγρότες εκπληρώνουν πολλές και διαφορετικές λειτουργίες, από την παραγωγή γεωργικών προϊόντων για διατροφή ή μη, μέχρι τη διαχείριση της υπαίθρου, τη διατήρηση της φύσης και τον τουρισμό (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, δασοκομία, παραγωγή ενέργειας και ΑΠΕ, μεταποίηση και εμπορία ίδιας παραγωγής, παροχή υπηρεσιών - αγροτουρισμός και αγροτικές εργασίες – φροντίδα του περιβάλλοντος), αναδεικνύοντας την πολυλειτουργικότητα της υπαίθρου.

2. Η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στην οικονομία.

Αν και τα τελευταία χρόνια η συμμετοχή του αγροτικού τομέα στην ελληνική οικονομία έχει μειωθεί σημαντικά, παραμένει σε υψηλά επίπεδα συγκρινόμενη με αυτή άλλων κρατών μελών της Ε.Ε. (Πίνακας 2)

Πίνακας 2. Συνεισφορά Αγροτικού Τομέα (σε τιμές παραγωγού *) στην Οικονομία

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
ΕΕ-27	3,2	3,3	3,1	3,0	3,0	2,8	2,8	2,9	3,0	2,7	2,9
ΕΕ-15	3,0	2,9	2,7	2,6	2,6	2,4	2,4	2,5	2,5	2,3	2,5
Euro area (16)	3,4	3,4	3,2	3,1	3,1	2,9	2,9	3,0	3,0	2,8	2,9
Ελλάδα	7,1	6,9	6,4	6,1	5,6	5,6	4,8	4,7	4,4	4,2	4,5

Πηγή : Eurostat

* Τιμή παραγωγού : η παραγωγή αποτιμάται σε τιμές που εισπράττει ο παραγωγός, προ φορολόγησης, και συμπεριλαμβάνει τις επιδοτήσεις. Η παραγωγή του κλάδου αποτελεί το άθροισμα της παραγωγής αγροτικών προϊόντων, και αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται από μη διαχωρίσιμες μη αγροτικές δευτερεύουσες δραστηριότητες.

** Εκτιμήσεις

Συγκεκριμένα , η συμβολή του εν λόγω τομέα στην οικονομία το 2010 ανέρχεται σε 4,5% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) , ενώ αντίστοιχα σε 2,9% στην ΕΕ-27 και στην Ευρωζώνη. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στη μεγέθυνση του τομέα των Υπηρεσιών τριτογενή τομέας, με ρυθμούς πολύ μεγαλύτερους από τους αντίστοιχους του πρωτογενή.

Στον πίνακα 3 καταγράφεται διαχρονικά το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν που προέρχεται από τη γεωργική δραστηριότητα και την αλιεία (συμπεριλαμβάνεται η θήρα και η δασοκομία) και η συμβολή του στο σύνολο της οικονομίας της χώρας (4,88%)

Πίνακας 3. : Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε σταθερές τιμές 2000, 2001-2010 (1) (σε εκατομμύρια €)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ακαθάριστη Προστιθέμενη αξία	124.678	129.812	138.168	145.173	148.603	154.287	160.456	162.982	160.714	152.363
Γεωργία, θήρα & δασοκομία, αλιεία	7.836	7.540	6.876	7.609	7.591	6.745	6.219	6.845	7.482	8.402

Βιομηχανία, συμπεριλαμβανομένης ενέργειας και κατασκευών	27.415	25.069	26.861	27.556	28.735	29.967	30.681	29.115	27.774	25.338
Υπηρεσίες	89.426	97.123	104.681	110.389	112.771	118.130	124.319	127.265	125.049	118.704
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ (σε αγοραίες τιμές)	142.001	146.885	155.615	162.412	166.116	174.697	182.173	184.036	180.274	172.217

Πηγή: *Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ.) - Διεύθυνση Εθνικών Λογαριασμών.*

(1) 2004-2010: Προσωρινά στοιχεία.

Στον πίνακα 4 σημειώνονται οι ετήσιες μεταβολές στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (2001 – 2010), συνολικά και κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής από τα οποία προκύπτει η θετική συμβολή του πρωτογενή τομέα στη διαμόρφωση της γενικής εικόνας στην οικονομία της Χώρας.

Το γεγονός αυτό προσδίδει ιδιαίτερη αξία στην προσπάθεια που καταβάλλεται για την ανόρθωση της οικονομίας της Χώρας μας, αφού ο πρωτογενής τομέας έχει τη δυναμική για περαιτέρω ανάπτυξη.

Πίνακας 4 : Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, 2001-2010 (1)										
Ετήσιες μεταβολές όγκου (%)										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ακαθάριστη Προστιθέμενη αξία	3,6	4,1	6,4	5,1	2,4	3,8	4,0	1,6	-1,4	-5,2
Γεωργία, θήρα & δασοκομία, αλιεία	-1,2	-3,8	-8,8	10,7	-0,2	-11,1	-7,8	10,1	9,3	12,3
Βιομηχανία, συμπεριλαμβανομένης ενέργειας και κατασκευών	8,7	-8,5	7,0	2,5	4,6	4,0	2,2	-4,2	-3,4	-9,5
Υπηρεσίες	2,5	8,6	7,5	5,3	2,0	4,7	5,0	2,6	-1,4	-4,9
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ σε αγοραίες τιμές	4,2	3,4	5,9	4,4	2,3	5,2	4,3	1,0	-2,0	-4,5

Πηγή : *Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ.) - Διεύθυνση Εθνικών Λογαριασμών*

(1) 2004 - 2010: Προσωρινά στοιχεία.

Αναφορικά με το σύνολο της αγροτικής οικονομίας της Ευρώπης των 27, οι χώρες με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην ευρωπαϊκή αγροτική παραγωγή είναι :

- η Γαλλία 18,5%
- η Γερμανία 12,9%
- η Ιταλία 12,6%, και
- η Ισπανία 11,0%

Αντίθετα, τα νέα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμφανίζουν συμμετοχή κάτω του 1%. Η χώρα μας συνεισφέρει το 2,9% της αγροτικής παραγωγής της Ε.Ε.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, παρουσιάζει παράλληλη εξέλιξη με αυτή του συνόλου της χώρας (τουλάχιστον μέχρι την εκδήλωση της κρίσης), όσον αφορά την αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα και την παράλληλη μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, ενώ η αυξημένη συμμετοχή της

απασχόλησης στο δευτερογενή τομέα ³, στο σύνολο της απασχόλησης της Περιφέρειας εξηγείται από την ύπαρξη σημαντικής βιομηχανικής δραστηριότητας στην περιφέρεια, όπως είναι οι μεγάλες βιομηχανικές μονάδες επεξεργασίας ορυκτών πόρων, καθώς και μεγάλος αριθμός μεταποιητικών μονάδων εγκατεστημένων κυρίως στον άξονα Χαλκίδας – Θήβας. (πίνακας 5).

---

³ Εκτίμηση δική μας

**Πίνακας 5 : Διαχρονική απασχόληση κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας της Χώρας
Απασχολούμενοι 15 ετών και άνω, κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, 2000 - 2011**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 (1)	2009	2010	2011 Q1
(Απόλυτοι αριθμοί σε χιλιάδες)												
ΣΥΝΟΛΟ	4.088,5	4.086,3	4.175,8	4.274,5	4.313,2	4.369,0	4.452,3	4.509,9	4.559,4	4.508,7	4.386,6	4.194,4
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	706,3	658,1	649,6	656,1	543,9	542,0	533,3	519,7	516,8	536,6	549,8	519,0
Βιομηχανία, συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας	630,3	633,5	634,4	620,9	616,9	618,3	620,9	620,8	621,4	586,8	542,5	503,7
Κατασκευές	300,1	306,8	318,9	345,8	350,3	361,7	362,4	394,7	395,1	368,8	322,1	267,2
Εμπόριο, ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορές και επικοινωνίες	1.219,2	1.230,0	1.250,4	1.292,9	1.298,7	1.345,7	1.368,6	1.376,8	1.411,1	1.407,1	1.373,6	1.319,0
Χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σχετικές με την ακίνητη περιουσία, εκμισθώσεις και επιχειρηματικές δραστηριότητες	308,5	327,4	346,6	356,8	393,6	399,8	404,4	411,5	455,9	447,5	433,8	437,9
Άλλες υπηρεσίες	924,0	930,5	975,8	1.001,9	1.109,7	1.101,5	1.162,7	1.186,4	1.159,2	1.161,9	1.166,8	1.147,6
(Ποσοστιαία αναλογία)												
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	17,3	16,1	15,6	15,4	12,6	12,4	12,0	11,5	11,3	11,9	12,5	12,4
Βιομηχανία, συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας	15,4	15,5	15,2	14,5	14,3	14,2	13,9	13,8	13,6	13,0	12,4	12,0
Κατασκευές	7,3	7,5	7,6	8,1	8,1	8,3	8,1	8,8	8,7	8,2	7,3	6,4
Εμπόριο, ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορές και επικοινωνίες	29,8	30,1	29,9	30,2	30,1	30,8	30,7	30,5	30,9	31,2	31,3	31,4
Χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σχετικές με την ακίνητη περιουσία, εκμισθώσεις και επιχειρηματικές δραστηριότητες	7,5	8,0	8,3	8,3	9,1	9,2	9,1	9,1	10,0	9,9	9,9	10,4
Άλλες υπηρεσίες	22,6	22,8	23,4	23,4	25,7	25,2	26,1	26,3	25,4	25,8	26,6	27,4
Πηγή: Διεύθυνση Στατιστικών Πληθυσμού και Αγοράς Εργασίας ΕΛ. ΣΤΑΤ	(1) Τα στοιχεία από το 2008 και μετά δεν είναι απολύτως συγκρίσιμα με τα στοιχεία των προηγούμενων ετών, λόγω της εφαρμογής του νέου κώδικα ταξινόμησης των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας											

Οι ίδιες τάσεις παρατηρούνται και στο σύνολο της Ε.Ε., όπου η απασχόληση στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα μειώνονται ελάχιστα, με παράλληλη αύξηση του τριτογενή τομέα.

Κατά την περίοδο 2000 – 2009, η απασχόληση στον αγροτικό τομέα στις χώρες της ΕΕ – 27 μειώθηκε κατά 25% περίπου, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat. Αντίστοιχα, στην ΕΕ – 15 η μείωση ανήλθε σε 17% , ενώ στα δώδεκα νέα κράτη – μέλη που εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση μεταξύ 2004 και 2007 σε 31%.Τη μικρότερη μείωση 2,6% εμφάνισε η Χώρα μας και τη μεγαλύτερη η Εσθονία 55%.(πίνακας 6).

Πίνακας 6. Απασχόληση και Αγροτικό Εισόδημα 2000 – 2009

	Γεωργική απασχόληση		Μεταβολή πραγματικού αγροτικού εισοδήματος εργαζόμενο (%)	ανά
	ΕΜΕ*(1000) 2009	2009/2000 % μεταβολή	2009/2000	
ΕΕ-27	11.223	-24,9	5,3	
ΕΕ-15	5.424	-16,7	-9,6	
12 Νέα κράτη-μέλη	5.799	-31,2	61,2	
Βουλγαρία	400	-48,1	35,4	
Εσθονία	29	-55,0	131,4	
Ελλάδα	571	-2,6	-16,9	
Ισπανία	909	-17,5	-2,2	
Γαλλία	858	-16,6	-19,6	
Ιταλία	1.164	-15,9	-35,8	
Κύπρος	26	-15,6	-7,9	
Πολωνία	2.214	-11,3	107,3	
Σλοβακία	82	-42,5	51,7	

Πηγή : Eurostat

* ΕΜΕ: Ετήσια Μονάδα Εργασίας, αντιστοιχεί στην εργασία που εκτελείται από ένα πρόσωπο που απασχολείται σε γεωργική εκμετάλλευση σε πλήρη απασχόληση, δηλαδή κατά το ελάχιστο όριο ωρών που απαιτούνται από τις εθνικές διατάξεις που διέπουν τις συμβάσεις εργασίας.

Οι ετήσιες μονάδες εργασίας εργατικού δυναμικού των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στη Χώρα μας, σύμφωνα με στοιχεία της Έρευνας Διάρθρωσης Γεωργικών – Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων έτους 2007 (Δειγματοληπτική Έρευνα), καθώς και οι σχετικές μεταβολές σε σχέση με το 2005 εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα 7.

Πίνακας 7. Ετήσιες μονάδες εργασίας εργατικού δυναμικού των εκμεταλλεύσεων κατά τύπο εκμετάλλευσης							
Διάρθρωση Γεωργικών-Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων 2007							
Κωδ.	Τύπος εκμετάλλευσης	Σύνολο Ετήσιων Μονάδων Εργασίας			Ετήσιες Μονάδες Εργασίας οικογενειακού εργατικού δυναμικού		
		2007	2005	Μεταβολή 2007/2005	2007	2005	Μεταβολή 2007/2005
	Σύνολο	575.618	606.652	-5,1	468.105	492.212	-4,9
13	Δημητριακά	24.005	24.265	-1,1	21.529	21.691	-0,7
14	Μεγάλες καλλιέργειες	78.007	105.956	-26,4	64.512	83.759	-23,0
20	Κηπευτικά και ανθοκομικά φυτά	28.265	26.479	6,7	18.815	17.653	6,6
31	Αμπελουργία	18.822	20.211	-6,9	14.081	15.154	-7,1
32	Οπωροφόρα δένδρα και εσπεριδοειδή	43.534	39.644	9,8	30.421	28.766	5,8

33	Ελαιοκομία	114.567	112.265	2,1	90.044	88.117	2,2
34	Συγκαλλιέργεια μόνιμων φυτών	56.238	53.386	5,3	45.323	42.854	5,8
41	Βοοειδή γαλακτοπαραγωγής	4.862	5.363	-9,3	3.626	4.015	-9,7
42	Βοοειδή (εκτροφή και κρεοπαραγωγή)	6.529	4.422	47,6	5.346	3.711	44,1
43	Βοοειδή (γάλα, εκτροφή και κρέας, συνδυασμένα)	1.210	1.030	17,5	1.029	862	19,4
44	Προβατοειδή, αιγοειδή και άλλα χορτοφάγα	61.834	65.881	-6,1	54.521	59.106	-7,8
50	Καρποφάγα (χοίροι – πουλερικά)	4.206	4.131	1,8	2.700	2.675	0,9
60	Πολυκαλλιέργειες	71.388	75.854	-5,9	59.673	62.776	-4,9
71	Συνδυασμός εκτροφών, κυρίως, χορτοφάγων	18.449	20.062	-8,0	17.225	18.549	-7,1
72	Συνδυασμός εκτροφών, κυρίως, καρποφάγων	2.517	2.059	22,2	2.303	1.899	21,3
81	Μεικτές (μεγάλη καλλιέργεια – χορτοφάγα)	15.110	19.271	-21,6	13.362	16.756	-20,3
82	Μεικτές (συνδυασμός καλλιεργειών και εκτροφών)	26.075	26.372	-1,1	23.595	23.869	-1,1
90	Λοιπές εκμεταλλεύσεις						

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ.) - Διεύθυνση Στατιστικών Πρωτογενή Τομέα

Συμπερασματικά, η **απασχόληση** στον αγροτικό τομέα της χώρας μειώθηκε δραματικά, από το **30,3%** της συνολικής απασχόλησης **το έτος 1980**, στο **12,5% το έτος 2010** ακολουθώντας τη γενικότερη τάση περιορισμού της απασχόλησης στον τομέα αυτό , όπως καταγράφεται στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης , αλλά με μικρότερο ρυθμό. (βλ. σχετικά πίνακα 6).

Να σημειώσουμε ότι σε επίπεδο χώρας , μεταξύ όλων των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας που παρακολουθεί η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ.) και σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία που αφορούν στην Έρευνα Εργατικού Δυναμικού για το 3^ο τρίμηνο του 2010, ο αγροτικός τομέας καλύπτει , αμέσως μετά το εμπόριο (18, 2%), τον μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων (551.300 απασχολούμενοι και ποσοστό 12,5% στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας) , με απόσταση από τον κλάδο της μεταποίησης (10,5%), του τουρισμού (7,6%) και των κατασκευών (7,2 %).

Το ποσοστό του **12,5%** συγκρινόμενο με το **3,2%** της ΕΕ-27 υποδεικνύει ότι ο τομέας συνεχίζει να παρέχει / διατηρεί θέσεις εργασίας σε σημαντικό αριθμό ατόμων, σε μία χώρα όπου η ανεργία συνεχίζει να παραμένει ένα από τα μεγαλύτερα και ακανθώδη προβλήματα

Μεγαλύτερη βαρύτητα αποκτά η **απασχόληση** στον αγροτικό τομέα στην **Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας**, όπου καταγράφεται ποσοστό **21,5%** στο σύνολο των απασχολούμενων, έναντι του 17,4% των κατασκευών, την χρονική στιγμή, που η καταγραφείσα τάση αύξησης της απασχόλησης στον αγροτικό τομέα , σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της ΠΑΣΕΓΕΣ, ξεπερνά το μέσο όρο της χώρας που είναι 7%, στο διάστημα της τριετίας 2008-2010 , σημειώνοντας αύξηση στην Περιφέρειά μας **8,7%**. (σε απόλυτο μέγεθος , ο αριθμός νέων θέσεων εργασίας ανέρχεται σε 3.663 νέες θέσεις).

Η **διάρθρωση της απασχόλησης σε αυτοαπασχολούμενους και μισθωτούς** διαμορφώνει τη μορφή των εκμεταλλεύσεων της ελληνικής γεωργίας. Από το σύνολο των απασχολούμενων στη γεωργία το 2004, ένα ποσοστό **90,21% είναι αυτοαπασχολούμενοι** και μόλις το **9,79% είναι μισθωτοί**, ενώ στην ΕΕ-25, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 64,1% και 35,9%.

Εκτός των ανωτέρω η **ηλικιακή διάρθρωση** στο γεωργικό τομέα είναι προβληματική σε όρους δημογραφικής σύνθεσης των απασχολούμενων σε αυτόν και ο δείκτης (αναλογία γεωργών ηλικίας μικρότερης των 35 με γεωργούς ηλικίας μεγαλύτερης των 55) να διαμορφώνεται στην τιμή του 0,08 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας που είναι 0,13.

Ιδιαίτερη ανησυχητική είναι και η κατάσταση που αφορά στην **εγκατάλειψη της υπαίθρου** και στη μετακίνηση του πληθυσμού προς τα αστικά κέντρα, μια μακροχρόνια διαδικασία που χαρακτηρίζει τη χώρα μας, χωρίς φυσικά να αφήνει στο απυρόβλητο και την Περιφέρειά μας.

Η εξέταση των πληθυσμιακών δεδομένων κατά τα τελευταία τριάντα χρόνια δείχνει εύλογα το μέγεθος του προβλήματος και την αναγκαιότητα λήψης μέτρων για τη συγκράτηση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές.

Η κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη στις **ορεινές περιοχές** της **Περιφέρειας μας** οι οποίες χαρακτηρίζονται από τα χαμηλά εισοδήματα, τη δυσμενή δημογραφική σύνθεση και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού καθώς και την έλλειψη βασικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και άλλων υποδομών.

Η ανάπτυξη των περιοχών αυτών συνδέεται άμεσα με τη δημιουργία σημαντικών έργων υποδομών και την προώθηση βιώσιμων προτύπων παραγωγής και διαβίωσης με στόχο την αύξηση της προσπελασιμότητας και μείωση των χρονοαποστάσεων των διαφόρων ορεινών περιοχών από τις μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις της χώρας.

Στις **νησιωτικές περιοχές** (αφορά στη νήσο Σκύρο και εν μέρει σε παράκτιες περιοχές της Περιφέρειάς μας), παρά τη σημαντική ανάπτυξη του τουρισμού, στο γεωργικό και αλιευτικό τομέα εξακολουθεί να απασχολείται ένα σημαντικό τμήμα του τοπικού πληθυσμού, με αποτέλεσμα η κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των περιοχών να εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την εξέλιξη της γεωργικής και αλιευτικής δραστηριότητας.

Σε πολλές περιπτώσεις οι νησιωτικές περιοχές αντιμετωπίζουν προβλήματα που πηγάζουν από την έλλειψη υποδομών πρόσβασης και κοινωνικών υπηρεσιών, το χαμηλό βαθμό αξιοποίησης των δυνατοτήτων της επιχειρηματικής και τουριστικής δραστηριότητας και τη διατήρηση και ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων και συγκριτικών πλεονεκτημάτων του νησιωτικού χώρου.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ο Πρωτογενής τομέας αποτελεί βασική πηγή εισοδήματος και απασχόλησης για μεγάλο μέρος του πληθυσμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και καθοριστικό παράγοντα για τη διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής των περιοχών της υπαίθρου, παρά τη συνεχή φθίνουσα πορεία του.

Από τη γενική διαστρωμάτωση των συντελεστών της φυτικής κατεύθυνσης που παρουσιάζεται στον παρακάτω **πίνακα 8**, προκύπτει η πολύπλευρη και πολυσήμαντη συμβολή της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας στη τελική διαμορφούμενη κρίσιμη μάζα αγροτικών προϊόντων σε σχέση με το σύνολο της χώρας, αφού αξιοποιεί :

- ✓ το 10% περίπου της συνολικής γεωργικής γης (έκτασης) της Χώρας,
- ✓ το 9,23% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης με αροτραίες καλλιέργειες
- ✓ το 15,36% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης με κηπευτικές καλλιέργειες
- ✓ το 10,09% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης με δενδρώδεις καλλιέργειες ,και
- ✓ το 7,43% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης με αμπέλια.

Πίνακας 8. Γεωργική γη, καλλιέργειες κατά κατηγορίες και αγρανάπαυση. Έτος 2009
Σε στρέμματα

Χώρα, Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα	Συνολική Γεωργική γη	Σύνολο Καλλιεργειών και Αγρανάπαυσης	Αροτραίες καλλιέργειες	Κηπευτική γη, θερμοκήπια εμπορικοί ανθοκηποι	Δενδρώδεις Καλλιέργειες	Φυτώρια	Αμπέλια - Σταφιδάμπελοι	Αγρανάπαυση 1 - 5 ετών
Σύνολο Ελλάδος	36.992.721	37.324.212	19.829.132	1.047.821	10.246.950	11.493	1.226.152	4.631.173
Στερεά Ελλάδα	3.667.486	3.684.281	1.831.192	160.963	1.033.978	2.075	91.110	548.168
Βοιωτίας	1.075.905	1.082.560	723.406	82.506	197.295	1.588	41.426	29.684
Ευβοίας	833.866	833.877	144.096	38.003	318.668	39	34.565	298.495
Ευρυτανίας	56.980	58.125	34.597	1.908	11.896		529	8.050
Φθιώτιδος	1.551.792	1.560.759	892.760	37.024	422.891	448	12.197	186.472
Φωκίδος	148.943	148.960	36.333	1.522	83.228		2.393	25.467

Πηγή : *Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ. ΣΤΑΤ.*

Η καλλιεργούμενη γεωργική γη ανέρχεται σε 3,6 εκατ. στρέμματα από τα οποία οι αρδευόμενες εκτάσεις αντιπροσωπεύουν το 33. 0 % περίπου του συνόλου. Η Βοιωτία καλύπτει το 29,32% της γεωργικής έκτασης, η Εύβοια 22,73%, η Ευρυτανία 1,55%, η Φθιώτιδα 42,58% και η Φωκίδα το 4,6%.

Η περιφέρεια διαθέτει αξιόλογες πεδινές εκτάσεις που υποστηρίζονται στο μεγάλο μέρος τους από δυναμικούς περιφερειακούς υδάτινους πόρους. Οι πιο συμπαγείς εκτεταμένες πεδινές εκτάσεις είναι :

- της Κωπαΐδας και του ευρύτερου κάτω ρου του Βοιωτικού Κηφισού, του Σπερχειού, των Θηβών, της Γραβιάς και του μέσου ρου του Βοιωτικού Κηφισού, της Θεσσαλιώτιδας και Ξυνιάδας, του Μόρνου, του Ελαιώνα της Άμφισσας, των Ψαχνών, της ευρύτερης περιοχής Χαλκίδας, της Ιστιαίας , δύο θύλακες γύρω από τη Λίμνη του Δύστου στην κεντρική Εύβοια και του κάμπου της Καρύστου στην νότια Εύβοια.

Όλοι οι κλάδοι του πρωτογενή τομέα συμμετέχουν στην αγροτική παραγωγή. Η δομή του πρωτογενή τομέα δεν διαφοροποιείται σημαντικά από τη μέση εικόνα της χώρας, όσον αφορά την αναλογία φυτικής και ζωϊκής παραγωγής.

Στην αξία της φυτικής παραγωγής κυριαρχούν τα βιομηχανικά φυτά (κυρίως το βαμβάκι και η βιομηχανική τομάτα) και ακολουθούν τα δημητριακά (σιτάρι, κλπ), το λάδι, τα κηπευτικά, ενώ στην αξία της ζωϊκής παραγωγής κυριαρχεί η προβατοτροφία και ακολουθεί η πτηνοτροφία, χοιροτροφία. Πολύ μεγάλη σημασία αποκτά τα τελευταία χρόνια η ανάπτυξη των ιχθυοκαλλιεργειών, που αποτελεί δυναμικό αναπτυσσόμενο κλάδο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Ο βαθμός εκμηχάνισης της γεωργίας και το ποσοστό των αρδευόμενων εκτάσεων βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το μέσο όρο της χώρας. Σημαντικό στοιχείο του πρωτογενή τομέα είναι η έντονη ενδοπεριφερειακή διαφοροποίηση στις γεωμορφολογικές και κλιματικές συνθήκες και στον προσανατολισμό της γεωργικής παραγωγής.

Η Βοιωτία εξειδικεύεται σε βαμβάκι, βιομηχανική τομάτα και ακολουθούν τα δημητριακά (κυρίως σιτάρι και κριθάρι), οι πατάτες, τα κρεμμύδια και από τα κτηνοτροφικά προϊόντα το αιγοπρόβειο κρέας και γάλα.

Η Εύβοια εμφανίζει εξειδίκευση στην καλλιέργεια των χειμερινών και καλοκαιρινών κηπευτικών, στη πατάτα, στα δημητριακά (κυρίως σιτάρι και κριθάρι), στις βρώσιμες ελιές και το ελαιόλαδο, ενώ έχει πολύ σημαντική κτηνο – πτηνοτροφική δραστηριότητα, καθώς και δραστηριότητα στις ιχθυοκαλλιέργειες.

Η Ευρυτανία εξειδικεύεται αποκλειστικά στην κτηνοτροφία.

Η Φθιώτιδα εμφανίζει εξειδίκευση στα δημητριακά, τη τομάτα, το βαμβάκι, το ελαιόλαδο, τις βρώσιμες ελιές, ενώ από τα κτηνοτροφικά προϊόντα στο αιγοπρόβειο κρέας και γάλα.

Η Φωκίδα εξειδικεύεται στη βρώσιμη ελιά, το ελαιόλαδο, ενώ έχει πολύ ανεπτυγμένη κτηνοτροφία.

Το είδος της παραγωγής έχει προσδιοριστεί από τους υπάρχοντες φυσικούς πόρους στην Περιφέρεια, αλλά και από τη γειτνίασή της με την Αθήνα.

Η κτηνοτροφία διαδραματίζει δευτερεύοντα , αλλά σημαντικό ρόλο στην περιφερειακή οικονομία. Οι κύριες μορφές άσκησης της κτηνοτροφίας είναι η εκτατική, που αφορά κυρίως ποιμενική προβατοτροφία, που είναι συγκεντρωμένη περισσότερο στις ορεινές περιοχές της Φθιώτιδας και της Εύβοιας και η εντατική – ενσταβλισμένη κτηνοτροφία, που αφορά κυρίως τα πουλικά και τους χοίρους και λιγότερο τα βοοειδή και είναι συγκεντρωμένη στην κεντρική Εύβοια και στη Ν.Α. Βοιωτία, δηλαδή σε περιοχές που γειτνιάζουν με το μεγάλο κέντρο κατανάλωσης της Αθήνας.

Σημαντική είναι και η παραγωγή προϊόντων ζωϊκής προέλευσης, όπου παράγεται το 13% του συνόλου της εγχώριας παραγωγής κρέατος, το 15,6% της συνολικής παραγωγής σε μελιού.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας λόγω του μεγάλου μήκους των ακτών της και της ειδικής της μορφολογίας παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη και πολλές παραπέρα δυνατότητες στον τομέα της αλιείας. Οι ανωτέρω προϋποθέσεις ευνοούν και τις τρεις βασικές αλιευτικές δραστηριότητες, ήτοι :

Αλιεία ανοιχτής θαλάσσης , Θαλάσσιες ιχθυοκαλλιέργειες και Ιχθυοκαλλιέργειες εσωτερικών υδάτων.

Περισσότερο ευνοϊκή και με μεγαλύτερες προοπτικές παραπέρα ανάπτυξης παρουσιάζεται η θαλάσσια ιχθυοκαλλιέργεια σε κλωβούς, λόγω κυρίως των ευνοϊκών φυσικών συνθηκών (υπήνεμοι κόλποι, θαλάσσια ρεύματα που δημιουργούν καλή οξυγόνωση) και δυνατοτήτων που προσφέρονται, τόσο στην εσωτερική , όσο και στην εξωτερική αγορά. Η αλιεία ανοιχτής θάλασσας στην Περιφέρειά μας είναι σημαντική και έχει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης, που έχουν οι κόλποι του Ευβοϊκού, του Μαλιακού και του Κορινθιακού, παρά τη στενότητα αλιευμάτων και όχι καλής οργάνωσης του κλάδου, ενώ ο κλάδος της ιχθυοκαλλιέργειας στα εσωτερικά ύδατα της περιφέρειας υπολείπεται των άλλων , συνέπεια και της μη ορθολογικής εκμετάλλευσής του.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας κατέχει την πρώτη θέση σε παραγωγή αλιευμάτων (τσιπούρα , λαβράκι) από τις ιχθυοκαλλιέργειες με ποσοστό που πλησιάζει το 45% της συνολικής παραγωγής, ενώ η παραγωγή ψαριών εσωτερικών υδάτων είναι πολύ μικρή (σήμερα λειτουργούν συνολικά τέσσερις μονάδες πέστροφας, δύο στην Π.Ε. Ευρυτανίας και δύο στην Π.Ε. Βοιωτίας και μια μονάδα πέστροφας και σολομού στην Π.Ε. Φθιώτιδας).

Συνοψίζοντας, τα σημαντικότερα προβλήματα του πρωτογενή τομέα είναι :

- ✓ η υψηλή εξάρτηση από παραδοσιακές και επιδοτούμενες καλλιέργειες
- ✓ η εξάρτηση από προϊόντα για τα οποία αλλάζει ριζικά το πλαίσιο στήριξης της Ε.Ε. (Νέα ΚΑΠ).
- ✓ ο μικρός και πολυτεμαχισμένος κλήρος
- ✓ ο χαμηλός βαθμός εξειδίκευσης και εκπαίδευσης των αγροτών
- ✓ η χαμηλή μεταπαραγωγική προστιθέμενη αξία του μεταποιητικού τομέα
- ✓ τα φαινόμενα περιβαλλοντικής επιβάρυνσης
- ✓ η προβληματικότητα της σχέσης των οργανωμένων δικτύων εμπορίας με τους παραγωγούς.

Το παρελθόν απέδειξε ότι οι αποσπασματικές και ευκαιριακές πολιτικές δεν βοήθησαν ούτε τον τόπο ούτε τους ανθρώπους του, ενώ οι στρεβλώσεις και οι παθογένειες του συστήματος καθήλωσαν στην υπολειτουργικότητα τον αγροτικό τομέα.

Υπό τη σκιά αυτών των στρεβλώσεων και παθογενειών η αγροτική οικονομία δεν έχει σήμερα τη θέση, που θα έπρεπε να έχει , στο σύνολο της οικονομίας της Χώρας μας.

Οι αριθμοί εξάλλου, ως αδιάψευστοι μάρτυρες , το φανερώνουν.

- **Το γεωργικό εισόδημα συρρικνώνεται συνεχώς.**
- **Η συμβολή της γεωργίας στο ΑΕΠ μειώνεται από χρόνο σε χρόνο.**
- **Οι επενδύσεις στο χώρο της παραγωγικής διαδικασίας υποχωρούν.**
- **Το γεωργικό εμπορικό ισοζύγιο έχει σταθερή επιδείνωση.**

Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερη αξία αποκτά για την Περιφέρειά μας η ανάπτυξη της υπαίθρου, η ανταγωνιστικότητα του αγροτικού τομέα, η προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και η ποιότητα ζωής στην ύπαιθρο.

Οι προοπτικές ανάπτυξης της αγροτικής οικονομίας της **Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας** είναι εξαιρετικά σημαντικές. Αυτές τις προοπτικές, στηρίζουμε στη βάση των προτεραιοτήτων και της ρητής δέσμευσής μας για την ανάκαμψη της αγροτικής οικονομίας του τόπου μας.

Τα μεγαλύτερα, όμως, προβλήματα του χώρου είναι η έλλειψη παραγωγικού προσανατολισμού με βάση τα ανταγωνιστικά μας πλεονεκτήματα , η διάσπαση της εφοδιαστικής αλυσίδας και η έλλειψη συνοχής μεταξύ της παραγωγικής, μεταποιητικής και εμπορικής δραστηριότητας, που αναστέλλει ή και ακυρώνει, ακόμα ,κάθε ανταγωνιστική προσπάθεια. Κοινή συνισταμένη, κατά συνέπεια, είναι η ανάπτυξη του τομέα.

Η Χώρα μας δεν βγαίνει από την κρίση χωρίς την παραγωγική της ανασυγκρότηση και στην προκειμένη περίπτωση χωρίς την παραγωγική ανασυγκρότηση του πρωτογενή τομέα και της μεταποίησης των προϊόντων του. Η παραγωγή σπάνιας ποιότητας αγροτικών προϊόντων (παραδοσιακών και μη) αποτελεί το μεγάλο μας πλεονέκτημα. Η συσκευασία, η μεταποίηση, η υποστήριξη των προϊόντων με τίτλους ονομασίας προέλευσης (**Π.Ο.Π. – Π.Γ.Ε.**) και η συστηματική προώθησή τους ως **επώνυμα προϊόντα** στην αγορά μπορούν να πολλαπλασιάσουν την αξία τους.

Η γεωργία για να γίνει ανταγωνιστική θα πρέπει να επενδύσει στην ιδιαιτερότητα των προϊόντων που χαρακτηρίζουν τον τόπο μας. Στόχος είναι να ενισχύσουμε την παραγωγή και την προστιθέμενη αξία των αγροτικών μας προϊόντων. Η αναδιάρθρωση της παραγωγής και η εξωστρέφεια είναι προϋποθέσεις για να αποτελέσει η γεωργία τη βάση για ανάκαμψη και πρόοδο της οικονομίας μας.

Προς την κατεύθυνση αυτή συμπλέει και η μελέτη « **Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά** »⁴, η οποία επιχειρεί να προσδιορίσει το μοντέλο και τη στρατηγική ανάπτυξης, που θα πρέπει να ακολουθηθεί σε ορίζοντα δεκαετίας, χρησιμοποιώντας ως βάση την **ανταγωνιστικότητα**, την **παραγωγικότητα**, την **εξωστρέφεια** και την **τόνωση των επενδύσεων και της απασχόλησης**. Μία ενδελεχής ανάλυση του παραγωγικού ιστού

της ελληνικής οικονομίας δείχνει ότι οι μεγαλύτερες ευκαιρίες για ανάπτυξη παρουσιάζονται σε τομείς που μπορούν να ωφεληθούν τα μέγιστα από την αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας.

Θέτοντας τις αναπτυξιακές βάσεις σε σημαντικούς οικονομικούς κλάδους, η μελέτη αναφέρεται στους τομείς αυτούς ως « **τομείς παραγωγής** » καθόσον δημιουργούν Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία της τάξης του 60% περίπου του συνόλου της οικονομίας και απασχολούν το 70% περίπου της απασχόλησης.

Οι πέντε μεγαλύτεροι κλάδοι της ελληνικής οικονομίας, σύμφωνα με τα συμπεράσματα της εν λόγω μελέτης, είναι ο τουρισμός, το λιαν εμπόριο, η ενέργεια, η βιομηχανία και η **αγροτική παραγωγή**.

Οι κλάδοι αυτοί επελέγησαν καθώς καλύπτουν το 42% της συνολικής ΑΠΑ και έχουν τη μεγαλύτερη δυνατότητα να βελτιώσουν σημαντικά τη μελλοντική προοπτική ανάπτυξης της χώρας. Στον τομέα της αγροτικής παραγωγής επισημαίνονται εννέα προτεραιότητες ομαδοποιημένες σε τέσσερις κατηγορίες (σχήμα 1), ήτοι :

- **Διαφοροποίηση και επικέντρωση της στρατηγικής προϊόντων και μάρκετινγκ.** (π.χ. συγκεκριμένη στρατηγική για προϊόντα προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, ομαδοποίηση των προϊόντων και την αντίστοιχη προσαρμογή στην παραγωγική καθώς και στην εμπορική στρατηγική βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της κάθε ομάδας προϊόντων)
- **Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μέσω οικονομιών κλίμακας** (αυτό συνεπάγεται τη στροφή προς μεγαλύτερες μονάδες και υψηλότερη παραγωγικότητα μέσω της αναδιανομής της καλλιεργήσιμης γης προς όφελος συγκεκριμένων προϊόντων, τη δυναμική χρήση δημόσιων εκτάσεων για να μεγαλώσει η κλίμακα παραγωγής, την εισαγωγή νέων μεθόδων και κινήτρων για την αύξηση της παραγωγικότητας της γης και την ίδρυση ενός νέου οργανισμού τυποποίησης και πιστοποίησης για αγροτικά προϊόντα και μεθόδους περιλαμβανομένης της βιολογικής γεωργίας και της ολοκληρωμένης διαχείρισης της παραγωγής.),
- **Διασφάλιση διείσδυσης και παρουσία σε ξένες αγορές** (προς αυτή την κατεύθυνση θα συντελούσε η ίδρυση μιας « **Εταιρείας Ελληνικών Τροφίμων** », ώστε να συγκεντρωθεί η παραγωγή, να υπάρξει συντονισμός, να δημιουργηθούν και να λειτουργήσουν δίκτυα διανομής στο εξωτερικό).
- **Ανάπτυξη επαγγελματικών δυνατοτήτων** (έμφαση στην επιχειρηματικότητα και σε πρακτικά προβλήματα, καθώς επίσης στη διάχυση της πληροφόρησης και τεχνογνωσίας).

Σχήμα 1. Τάσεις στην ανάπτυξη του αγροτικού

A. Διαφοροποίηση και εστίαση της Στρατηγικής προϊόντων και αγορών	1.	Ιεράρχηση των επιλεγμένων εξαγωγικών αγορών π.χ ΗΠΑ , Γαλλία , Ηνωμένο Βασίλειο , Γερμανία , Ρωσία.
	2.	Διαφοροποίηση της στρατηγικής παραγωγής αγροτικών προϊόντων με βάση (4) κατηγορίες προϊόντων : <ul style="list-style-type: none"> • «Εξαγωγικές μηχανές και ανερχόμενα εμπορεύσιμα». • Επικέντρωση εξαγωγικής προσπάθειας σε προϊόντα με ανταγωνιστική τιμολόγηση και

⁴ Η μελέτη « **Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά** » ξεκίνησε το Δεκέμβριο του 2010, ολοκληρώθηκε το Σεπτέμβριο του 2011 και εκπονήθηκε από το γραφείο της Mckinsey & Company στην Αθήνα. Χορηγοί της μελέτης ήταν ο **Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών** (ΣΕΒ), η Ελληνική Ένωση Τραπεζών και η ίδια η Mckinsey & Company. Πρόκειται για μία ανεξάρτητη μελέτη που απηχεί αποκλειστικά και μόνο τα αποτελέσματα των αναλύσεων και συμπερασμάτων που εξήγαγε η Mckinsey & Company

		<ul style="list-style-type: none"> • ανώτερη ποιότητα / ονομασία έναντι των ανταγωνιστών μας (π.χ Ακτινίδια , Μήλα). • «Προς εγχώρια επεξεργασία» Μείωση κόστους για διευκόλυνση επεξεργασίας και ελαχιστοποίηση εισαγωγών. • «Εισαγόμενα/Ευρείας κατανάλωσης» Δραστική μείωση κόστους για ελαχιστοποίηση εισαγωγών με ταυτόχρονη διερεύνηση επιλεκτικής ανακατανομής καλλιεργήσιμης γης σε πιο υψηλότερης προστιθέμενης αξίας προϊόντα.
Β. Βελτίωση ανταγωνιστικότητας μέσω οικονομιών κλίμακας , παραγωγικότητας και ποιότητας.	3. Ενθάρρυνση δημιουργίας οικονομιών κλίμακας , εξωστρέφειας και παραγωγικότητας :	<ul style="list-style-type: none"> • Αναθεώρηση κατανομής γης σύμφωνα με την Αναπτυξιακή Στρατηγική της χώρας – διερεύνηση πιθανότητας εκμετάλλευσης δημόσιας γης (μέσω μακροχρόνιων μισθώσεων) και ενοποίηση παραγωγικών μονάδων σε κατάλληλες περιοχές. • Παροχή κινήτρων παραγωγικότητας (π.χ βάσει εξαγωγών) για τόνωση της μαζικής παραγωγής και της συγκέντρωσης της αγοράς. • Παροχή κινήτρων και εισαγωγή σύγχρονων μεθόδων διαχείρισης γης και παραγωγής.
	4. Δημιουργία νέου μηχανισμού πιστοποίησης και τυποποίησης αγροτικών προϊόντων και μεθόδων (Συμπεριλαμβανόμενων των βιολογικών καλλιεργειών) σε επίπεδο μονάδων αλλά και συνεταιρισμών.	
Γ. Εξασφάλιση διείσδυσης σε ώριμες αγορές.	5. Έναρξη εκστρατείας προώθησης Ελληνικών αγροτικών προϊόντων σε επιλεγμένες αγορές (για επεξεργασμένα και μη προϊόντα).	
	6. Ίδρυση της εταιρίας Ελληνικών Τροφίμων (Ιδιωτική ή ΣΔΙΤ) με στόχο :	<ul style="list-style-type: none"> • Τη συγκέντρωση της παραγωγής μικρών και μεσαίων παραγωγικών μονάδων. • Το συντονισμό με τις μονάδες επεξεργασίας και τον σχεδιασμό κατανομής πόρων σε προϊόντα και αγορές. • Το σχεδιασμό , δημιουργία και λειτουργία κατάλληλου μοντέλου εμπορικής παρουσίασης στις αγορές. • Τη διαχείριση των logistics εντός και εκτός Ελλάδας (Συμπεριλαμβανόμενων εξαγωγών). • Την ανάπτυξη δικτύου λιανέμπορων και χονδρέμπορων στο εξωτερικό. • Την εκτέλεση προγραμμάτων ανάπτυξη ικανοτήτων για τοπικές μικρές και μεσαίες μονάδες (προς εξέταση).
Δ. Δημιουργία υποστηρικτών μηχανισμών και δεξιοτήτων.	7. Δημιουργία εξειδικευμένου Πανεπιστημιακού Τμήματος (με προπτυχιακό και μεταπτυχιακό τίτλο) για την αγροτική παραγωγή (και τις ιχθυοκαλλιέργειες) με ταυτόχρονη αναβάθμιση υφιστάμενων προγραμμάτων σπουδών (π.χ Γεωπονική)	
	8. Ίδρυση του Ινστιτούτου Αγροτικής Ανάπτυξης με στόχο την διάδοση τεχνογνωσίας , την προώθηση καινοτομιών και βέλτιστων μεθόδων παραγωγής στις μικρές και μεσαίες αγροτικές μονάδες και στους συνεταιρισμούς και την λειτουργία του μηχανισμού πιστοποίησης και τυποποίησης (βλέπε #4).	
	9. Εισαγωγή κινήτρων για νέους γεωργούς με στόχο την ανανέωση του εργατικού δυναμικού και την αύξηση της παραγωγικότητας του.	

Πηγή : Μελέτη « Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά » - Σεπτ. 2011 / Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ), η Ελληνική Ένωση Τραπεζών και η ίδια η Mckinsey & Company.

Η ώθηση κατά συνέπεια της αγροτικής ανάπτυξης είναι όρος επιβίωσης για την αγροτική οικονομία της περιφέρειάς μας και κατ' επέκταση της χώρας μας γεγονός που αποτελεί θεμελιακή προτεραιότητα στο επιχειρούμενο Ε.Π. Πρωτογενή Τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας..

Είναι προφανές ότι η πρωτογενής παραγωγή λειτουργεί πολλαπλασιαστικά στην αγορά τροφίμων, που αποτελεί τον μεγαλύτερο βιομηχανικό κλάδο στη χώρα μας :

- σε κύκλο εργασιών
- σε προστιθέμενη αξία , και
- σε απασχόληση

Ιδιαίτερα στην περιφέρειά μας αποτελεί προϋπόθεση για τη διατήρηση ενός υγιούς κοινωνικού ιστού.

Η επικέντρωση στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής επιβάλλεται καθόσον είναι διόρθωση της πορείας

μας, ανάδειξη **του πραγματικού μας πλούτου, που βρίσκεται στο έδαφος, στη γη**⁵, στο ανθρώπινο δυναμικό της υπαίθρου, στην πλούσια ελληνική μεσογειακή διατροφή⁶.

Στις σημερινές συνθήκες, όπως διαμορφώνονται στην εγχώρια αλλά και στη διεθνή αγορά, ο αγροδιατροφικός τομέας έχει τη δυναμική για να συμβάλει ουσιαστικά στην αντιμετώπιση των προκλήσεων και στην ανάπτυξη, αξιοποιώντας τις διαφαινόμενες ευκαιρίες, την αύξηση δηλαδή της παγκόσμιας ζήτησης για ποιοτικά, υγιεινά και με ταυτότητα αγροδιατροφικά προϊόντα.

Παρά τη συνεχή φθίνουσα πορεία που σημειώνεται τα τελευταία χρόνια στον πρωτογενή τομέα, όπως χαρακτηριστικά παρουσιάζεται στον **πίνακα 9**, εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους βασικούς τομείς της οικονομίας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Πίνακας 9. Διαχρονική μεταβολή γεωργικής γης, καλλιεργειών κατά κατηγορίες και αγρανάπαυσης στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας – σε στρέμματα.

Έτη	1978	1985	1990	2008	2008/ 1978	2008/ 1985	2008/ 1990
Σύνολο καλλιεργειών και αγρανάπαυσης	4.335.861	4.177.704	4.174.732	3.676.980	- 658.881	-500.724	- 497.752
Αροτραίες	2.617.945	2.452.377	2.368.238	2.015.680	- 602.265	- 436.697	- 352.558
Κηπευτική γη	145.541	148.531	163.652	167.437	21.896	18.906	3.785

⁵ Η ρήση « **απάντων ηγεμονικότερων Φύσις** » που αποδίδεται στον περιόδο και επιφανέστερο γιατρό και ορθολογιστή της ελληνικής αρχαιότητας, Ιπποκράτη, επιβεβαιώνει ακόμη και σήμερα την ιδιαίτερα ζωτική δύναμή της που πηγάζει από το τρίπτυχο **“γαία – ύδωρ – αήρ”**, δηλ. μέσα από τις εδαφο- υδρολογικές και κλιματικές συνθήκες κάθε περιοχής, παράγοντες που τεκμηριώνουν με καθοριστικό τρόπο το τρίπτυχο **“ποιότητα – ταυτότητα – αειφορία”** για τα αγροτικά μας προϊόντα. Η μετουσίωση του τριπτύχου αυτού σε παραγωγή προϊόντων υψηλών προδιαγραφών, υψηλής διατροφικής και προστιθέμενης αξίας δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται, σήμερα, αποσπασματικά και ευκαιριακά, αλλά θα πρέπει να συμπλέει και με άλλες υποστηρικτικές και παραγωγικές δομές που είναι σε θέση να λειτουργούν ανταγωνιστικά, να ανοίγουν νέους δρόμους, νέες αγορές, να λειτουργούν βιώσιμα, να παράγουν προστιθέμενη αξία και φυσικά να επιφέρουν ικανοποιητικό εισόδημα.

⁶ Η **γεωργία** μας συμπορεύεται με την **ιστορία** μας και με την **πολιτιστική μας κληρονομιά** που ανάγεται σε ένα **αγροδιατροφικό πρότυπο**, που έχει σαν βάση τη **Μεσογειακή Διατροφή** και που πρόσφατα (**16 Νοεμβρίου 2010 στο Ναϊρόμπι της Κένυας**) αναγνωρίστηκε από την **UNESCO** ως **“ύψλο αγαθό της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς”**. Η απόφαση της **UNESCO** ανοίγει νέους ορίζοντες για τη διάδοση των τοπικών μας παραδόσεων και του πολιτισμού μας, αλλά και για την ανάδειξη των προϊόντων της ελληνικής γης (κατά συνέπεια και της Στερεοελλαδίτικης) και της τοπικής διατροφής, προς όφελος της ανάπτυξης και της ελκυστικότητας της ελληνικής υπαίθρου ως φιλόξενου χώρου για τους κατοίκους και τους επισκέπτες της

Αμπελοι, σταφιδάμπελοι	118.904	107.126	102.325	91.582	- 27.322	- 15.544	- 10.743
Δενδρώδεις	864.417	925.857	965.654	1.029.613	165.196	103.756	63.959
Αγρανάπαυση	589.054	543.813	574.863	372.668	- 216.386	- 171.145	- 202.195

Πηγή : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – Υπ.Α.Α.Τ

Οι βασικές διαρθρωτικές αδυναμίες του πρωτογενή τομέα, όπως είναι το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων και η συνεχής γήρανση του πληθυσμού που απασχολείται σ' αυτόν, αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στην ορθή και αποδοτική του διαχείριση, με αποτέλεσμα το αυξημένο κόστος παραγωγής και τη μη δυνατότητα ωφέλειας από τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας.

Παρά τις παραπάνω, όμως αδυναμίες, το περιβάλλον και οι φυσικοί πόροι της Περιφέρειας μας, που αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα της υπαίθρου μας, με σωστή διαχείριση και έγκαιρη προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες διαμορφούμενες συνθήκες της εγχώριας και παγκόσμιας αγοράς μπορούν να δώσουν την απαραίτητη ώθηση για την βιώσιμη ανάπτυξη της.

Η βιώσιμη ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα, αποτελεί αναγκαιότητα για την έξοδο από την οικονομική κρίση που διέρχεται η Περιφέρειά μας. Για την υλοποίηση της είναι απαραίτητο να δημιουργήσουμε ένα ανταγωνιστικό πρωτογενή τομέα στις παγκόσμιες αγορές, ο οποίος θα συμμορφώνεται στα αυστηρά πρότυπα της προστασίας του περιβάλλοντος, της ασφάλειας των τροφίμων και της καλής μεταχείρισης των ζώων.

ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ Ε.Π. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1.Μέτρα Πολιτικής

Η γεωργία αποτελεί έναν από τους βασικούς χρήστες του αγροτικού χώρου. Στο χώρο αυτό, διαδραματίζει πολλαπλό και καινοτομικό ρόλο καθώς προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό την ποιότητα των ειδών διατροφής, του τοπίου και του περιβάλλοντος. Οι δύο πυλώνες της ΚΓΠ (οι πολιτικές των αγορών και της αγροτικής ανάπτυξης) βοηθούν κατ' αυτό τον τρόπο πολλές αγροτικές περιοχές της Ευρώπης. Μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην ανταγωνιστικότητα και τη διαρκή ανάπτυξη κατά τη διάρκεια των προσεχών ετών ενθαρρύνοντας τον αναπροσανατολισμό της παραγωγής μετά την αποσύνδεση, την καλύτερη ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών θεμάτων στις διάφορες πολιτικές και τη δημιουργία δυνατοτήτων απασχόλησης και ανάπτυξης για το σύνολο των αγροτικών οικονομιών και κοινωνιών. Επιπλέον οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις ενθαρρύνουν τους γεωργούς να ανταποκριθούν στα μηνύματα της αγοράς και να βελτιώσουν τη βιωσιμότητα του γεωργικού περιβάλλοντος.

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται διεξοδικά τα μέτρα πολιτικής που απορρέουν από την ΚΑΠ της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2007 – 2013 και παρεμβαίνουν σε κυρίαρχους τομείς του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, όπως η γεωργία, η κτηνοτροφία, ενώ επηρεάζουν σημαντικά την ανάπτυξη τομέων όπως ο αγροτουρισμός, οι γεωργικές επιχειρήσεις, οι υποδομές και το περιβάλλον. Τα μέτρα αποτελούν το αντικείμενο μελέτης του παρόντος κεφαλαίου.

Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται οι τομείς παρέμβασης της ΚΑΠ γενικά για τον Ελλαδικό χώρο και η εξειδίκευση αυτών σε επίπεδο Περιφέρειας, ενώ τέλος επισημαίνονται οι επιπτώσεις των μέτρων αυτών ανά Περιφερειακή Ενότητα.

A. Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013

Η πολιτική της αγροτικής ανάπτυξης επικεντρώνεται σε τρεις βασικούς τομείς:

- ✓ στην οικονομία των γεωργικών προϊόντων διατροφής,
- ✓ στο περιβάλλον και

- ✓ στον αγροτικό πληθυσμό.

Οι στρατηγικές και τα προγράμματα κινούνται γύρω από τους εξής τέσσερις άξονες:

- «ανταγωνιστικότητα της γεωργίας, των ειδών διατροφής και της δασοκομίας», ο οποίος έχει ως στόχο του τους ανθρώπινους και τους φυσικούς πόρους,
- «διαχείριση του χώρου και του περιβάλλοντος», όπου προβλέπεται η λήψη μέτρων για την προστασία και τη βελτίωση των φυσικών πόρων και των γεωργικών και δασικών συστημάτων που διαθέτουν μεγάλη φυσική αξία, καθώς και των παραδοσιακών τοπίων των γεωργικών περιοχών της Ευρώπης,
- «ποιότητα ζωής και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας», ο οποίος συμβάλλει στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών μέσω της παροχής υπηρεσιών στον πληθυσμό, των μικροεπιχειρήσεων και του αγροτικού τουρισμού, στην αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς για τη βελτίωση των συνθηκών ανάπτυξης και τη δημιουργία απασχόλησης σε όλους τους τομείς,
- τον **άξονα « Leader »**, ο οποίος παρέχει καινοτομικές δυνατότητες διακυβέρνησης μέσω στρατηγικών τοπικής δράσης για την ανάληψη πρωτοβουλιών από τη βάση με στόχο την αγροτική ανάπτυξη.

Οι προτεραιότητες της ΚΑΠ όσον αφορά την αγροτική ανάπτυξη κατά την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού 2007-2013 είναι οι ακόλουθες :

Προτεραιότητα 1: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού και του δασοκομικού τομέα

Οι τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας και της βιομηχανίας τροφίμων διαθέτουν μεγάλες δυνατότητες παραγωγής προϊόντων υψηλής ποιότητας και μεγάλης προστιθέμενης αξίας. Για να ενισχυθούν και να αποκτήσουν δυναμισμό αυτοί οι τομείς, είναι απαραίτητο να διατεθούν πόροι για τη μεταφορά τεχνογνωσίας όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό, την καινοτομία και την ποιότητα στον τομέα της διατροφικής αλυσίδας καθώς και στους άλλους βασικούς τομείς, ώστε να γίνουν επενδύσεις στους ανθρώπινους και στους φυσικούς πόρους. Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικές δράσεις θα μπορούσαν να είναι οι εξής:

- αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμός του γεωργικού τομέα,
- βελτιώσεις στον τομέα της βιομηχανίας τροφίμων,
- διευκόλυνση της καινοτομίας και της πρόσβασης στην έρευνα και την ανάπτυξη,
- ενθάρρυνση της υιοθέτησης και διάδοσης των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας (ΤΠΕ) ειδικά για τις μικρές επιχειρήσεις,
- προώθηση του δυναμικού επιχειρηματικού πνεύματος για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες έχουν δημιουργήσει για την ευρωπαϊκή γεωργία ένα περιβάλλον που βασίζεται στις αγορές,
- δημιουργία νέων αγορών για τα αγροτικά και τα δασοκομικά προϊόντα, προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, των βιοκαυσίμων και των μεταποιητικών δυνατοτήτων,
- βελτίωση της φιλικής προς το περιβάλλον συμπεριφοράς των γεωργικών και δασοκομικών εκμεταλλεύσεων.

Προτεραιότητα 2: Βελτίωση του περιβάλλοντος και του τοπίου

Επιδιώκοντας την προστασία και τη βελτίωση των φυσικών πόρων και του τοπίου των αγροτικών περιοχών, η πόροι που διατίθενται για τον άξονα 2 πρέπει να έχουν ως στόχο τους ακόλουθους τρεις βασικούς τομείς:

- τη βιοποικιλότητα,
- τη διατήρηση και την ανάπτυξη των γεωργικών και δασοκομικών συστημάτων που διαθέτουν υψηλή φυσική αξία και των παραδοσιακών γεωργικών τοπίων,
- τα ύδατα και τις κλιματικές αλλαγές.

Αυτοί οι περιβαλλοντικοί στόχοι θα μπορούσαν να επιτευχθούν μέσω των ακόλουθων βασικών δράσεων:

- προαγωγή των περιβαλλοντικών υπηρεσιών και των ορθών κτηνοτροφικών πρακτικών,
- διατήρηση του τοπίου των καλλιεργειών και των δασών,

- καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών, λαμβανομένου υπόψη ότι η γεωργία και η δασοκομία παίζουν μεγάλο ρόλο στην ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και πρώτων υλών για τις εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από βιομάζα,
- ενίσχυση της βιολογικής γεωργίας στο πλαίσιο της σφαιρικής προσέγγισης της αειφόρου γεωργίας,
- ενθάρρυνση των σωστών οικονομικών/φιλοπεριβαλλοντικών πρωτοβουλιών, όπως είναι η παραγωγή προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον, ιδίως όταν συνδέονται με τη διαφοροποίηση και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στους τομείς του τουρισμού, της βιοτεχνίας, της κατάρτισης και του τομέα εκτός των τροφίμων,
- προώθηση της εδαφικής ισορροπίας με στόχο τη διατήρηση σταθερής ισορροπίας μεταξύ των αστικών και των αγροτικών περιοχών και της θετικής τους συμβολής στη χωροταξική κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων και στην εδαφική συνοχή.

Προτεραιότητα 3: Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και ενθάρρυνση της διαφοροποίησης της αγροτικής οικονομίας

Οι πόροι που διατίθενται στους τομείς της διαφοροποίησης της αγροτικής οικονομίας και της ποιότητας ζωής πρέπει να συμβάλλουν στην υλοποίηση της γενικής προτεραιότητας που είναι η δημιουργία δυνατοτήτων απασχόλησης και συνθηκών ανάπτυξης. Στον τομέα αυτό, οι βασικές δράσεις θα μπορούσαν να είναι οι εξής:

- αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας και του ποσοστού απασχόλησης στην ευρύτερη αγροτική οικονομία και επίτευξη καλύτερης εδαφικής ισορροπίας τόσο από οικονομική όσο και από κοινωνική άποψη (τουρισμός, βιοτεχνία και δημιουργία υποδομών φιλοξενίας),
- ενθάρρυνση της εισόδου των γυναικών στην αγορά εργασίας με τη δημιουργία υποδομών φύλαξης των παιδιών,
- αναζωογόνηση των χωριών μέσω πρωτοβουλιών που θα έχουν ως στόχο τη διαφοροποίηση, τη δημιουργία επιχειρήσεων, τις επενδύσεις στην πολιτιστική κληρονομιά, στις υποδομές παροχής τοπικών υπηρεσιών και στην καινοτομία,
- ανάπτυξη των μικροεπιχειρήσεων και της βιοτεχνίας με βάση τις παραδοσιακές γνώσεις ή με την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων με στόχο την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος και την ανάπτυξη του οικονομικού ιστού,
- κατάρτιση των νέων για την απόκτηση των δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για τη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας,
- ενθάρρυνση της υιοθέτησης και της διάδοσης ΤΠΕ, των οποίων η χρησιμοποίηση μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη οικονομικών κλίμακας που διευκολύνουν την υιοθέτηση της πληροφορικής εκ μέρους των τοπικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των αγροτικών επιχειρήσεων καθώς και της πρακτικής του ηλεκτρονικού εμπορίου,
- ανάπτυξη της παροχής και της καινοτόμου χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, που μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία νέων αγορών για τα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα, στην παροχή τοπικών υπηρεσιών και στη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας,
- ενθάρρυνση της ανάπτυξης του τουρισμού,
- εκσυγχρονισμός των τοπικών υποδομών (βασικές υποδομές στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, των μεταφορών, της ενέργειας και του ύδατος), ιδίως στα νέα κράτη μέλη.

Προτεραιότητα 4: Δημιουργία τοπικών ικανοτήτων για την απασχόληση και τη διαφοροποίηση

Οι πόροι που διατίθενται για τον **Άξονα Leader** πρέπει να έχουν ως στόχο τη βελτίωση της διακυβέρνησης και της κινητοποίησης του ενδογενούς αναπτυξιακού δυναμικού των αγροτικών περιοχών. Κατ' αυτό τον τρόπο, θα μπορούσαν να συνδυαστούν οι εξής τρεις στόχοι: ανταγωνιστικότητα, περιβάλλον και ποιότητα ζωής/διαφοροποίηση. Οι συντονισμένες ενέργειες των γεωργών, των δασοκόμων και των άλλων αγροτικών φορέων μπορούν να διαφυλάξουν και να αξιοποιήσουν την τοπική φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, να ευαισθητοποιήσουν τον κόσμο σχετικά με τα προβλήματα του περιβάλλοντος και να προωθήσουν τα τοπικά προϊόντα, τον τουρισμό καθώς και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικές δράσεις θα μπορούσαν να είναι οι εξής:

- δημιουργία τοπικών συμπράξεων, ενθάρρυνση και προώθηση της απόκτησης δεξιοτήτων που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην κινητοποίηση του τοπικού δυναμικού,
- ενθάρρυνση των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα,

- προώθηση της συνεργασίας και της καινοτομίας μέσω της ενθάρρυνσης του πνεύματος της επιχειρηματικότητας και της συμμετοχής όλων καθώς και της παροχής τοπικών υπηρεσιών,
- βελτίωση της τοπικής διακυβέρνησης μέσω της δημιουργίας δεσμών ανάμεσα στη γεωργία, τη δασοκομία και την τοπική οικονομία.

Συνοπτικά, τα μέτρα και οι δράσεις κατά άξονα προτεραιότητας που είναι σε εφαρμογή την τρέχουσα προγραμματική περίοδο (2007-2013) , μέσα από το υφιστάμενο χρηματοδοτικό πλαίσιο του ΠΑΑ - Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 και αποτελούν αντικείμενο μέχρι και τη λήξη της, είναι τα ακόλουθα :

✓ **Άξονας 1: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας.**

- Μέτρα που αποσκοπούν στην προαγωγή της γνώσης και στη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού.

- Δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης επιστημονικών γνώσεων και καινοτόμων πρακτικών, για τα άτομα που απασχολούνται στους τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και της δασοκομίας
- Εγκατάσταση νέων γεωργών.
- Πρώρη συνταξιοδότηση γεωργών και γεωργικών εργατών
- Χρήση υπηρεσιών παροχής γεωργικών συμβουλών στην εκμετάλλευση και παροχή δασοκομικών συμβουλών.

- Μέτρα που αποσκοπούν στην αναδιάρθρωση και ανάπτυξη του φυσικού δυναμικού και στην προαγωγή της καινοτομίας.

- Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
- Βελτίωση της οικονομικής αξίας των δασών. .
- Αύξηση της αξίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων
- Βελτίωση και ανάπτυξη της υποδομής που σχετίζεται με την ανάπτυξη και προσαρμογή της γεωργίας και της δασοκομίας
- Αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και εισαγωγή των κατάλληλων δράσεων πρόληψης

- Μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας της γεωργικής παραγωγής και των προϊόντων.

- Εκπλήρωση των προτύπων με βάση την κοινοτική νομοθεσία.
- Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα τροφίμων.
- Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης..
- Εκμεταλλεύσεις υπό αναδιάρθρωση λόγω μεταρρύθμισης κοινής οργάνωσης αγοράς.

✓ **Άξονας 2: Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου**

- Μέτρα που στοχεύουν στην αειφορική χρήση της γεωργικής γης.

- Ενισχύσεις στους γεωργούς ορεινών περιοχών για φυσικά μειονεκτήματα..
- Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα, εκτός των ορεινών περιοχών
- Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ.
- Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις
(Βιολογική γεωργία, βιολογική κτηνοτροφία, Εκτατικοποίηση της κτηνοτροφίας, Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών, Προστασία υδροτοπικών συστημάτων, Διατήρηση απειλούμενων αυτόχθονων φυλών ζώων, Διατήρηση εκτατικών καλλιεργειών που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση, Διατήρηση γενετικών πόρων στην κτηνοτροφία ,Προστασία παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας, Μακροχρόνια παύση της εκμετάλλευσης γεωργικών γαιών, κλπ.).
- Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις
- Μέτρα που στοχεύουν στην αειφορική χρήση δασικής γης
- Πρώτη δάσωση γεωργικών γαιών.
- Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών.

θ. Ενισχύσεις Natura 2000

ι. Αποκατάσταση του δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης.

κ. Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις.

Δράση 2.3 : Σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης στην παραγωγή καπνού.

✓ **Άξονας 3: Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας.**

- Μέτρα για τη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας

α. Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες.

β. Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων.

γ. Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων

- Μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές

α. Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό

β. Ανακαίνιση και ανάπτυξη των χωριών

γ. Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.

- Απόκτηση δεξιοτήτων, εμπύχωση και εφαρμογή

✓ **Άξονας 4: Εφαρμογή της προσέγγισης Leader**

α. Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης.

β. Διατοπική και διεθνική συνεργασία.

γ. Λειτουργία της ομάδας τοπικής δράσης, απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση στην περιοχή

Ειδικότερα στο πλαίσιο εφαρμογής του Ε.Π. Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας (ΠΑΑ) 2007-2013 « Αλέξανδρος Μπαλτατζής » υλοποιούνται στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας οι παρακάτω παρεμβάσεις.

✓ **Άξονας 3: του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας (ΠΑΑ) 2007-2013 – Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου- ΟΠΑΑΧ.**

Οι παρεμβάσεις του Άξονα στοχεύουν κυρίως στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών της χώρας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προώθηση δραστηριοτήτων εκτός της γεωργίας, στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μικρής κλίμακας και στην αναστροφή των δυσμενών τάσεων της πληθυσμιακής συρρίκνωσης σε μια ελκυστικότερη ύπαιθρο με προοπτικές ήπιας ανάπτυξης. Οι παρεμβάσεις του άξονα 3 αφορούν τόσο δημόσιες όσο και ιδιωτικές επενδύσεις.

Οι παρεμβάσεις του **Άξονα 3** του ΠΑΑ στοχεύουν κυρίως :

- Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες
- Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων
- Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων
- Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό
- Ανακαίνιση και ανάπτυξη των χωριών
- Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς
- Απόκτηση δεξιοτήτων, εμπύχωση και εφαρμογή

Τον Ιούλιο / 2010 πραγματοποιήθηκε η 1η πρόσκληση υποβολής αιτήσεων ενίσχυσης για τα Μέτρα 311-313 (Ιδιωτικά Έργα) με ενδεικτική δημόσια δαπάνη όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 1.

Από τα στοιχεία του πίνακα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων πιστώσεων (83% περίπου) έχει ήδη ενεργοποιηθεί. Από τον αριθμό των αιτήσεων και το μέγεθος της αιτούμενης Δημόσιας Δαπάνης για τα

Μέτρα 311 και 312 προκύπτει ότι το ενδιαφέρον που εκδηλώθηκε για ένταξη έργων στα Μέτρα 311 και 312 είναι περιορισμένο σε αντίθεση με αυτό για το Μέτρο 313 όπου φαίνεται ότι οι πιστώσεις της 1ης πρόσκλησης δεν επαρκούν για το σύνολο των αιτήσεων.

Πίνακας 1 Στοιχεία 1^{ης} πρόσκλησης δικαιούχων Μέτρων 311-313) – (Ποσά σε εκατ. €)

Μέτρο	Συνολικές Πιστώσεις Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ)	Ενδεικτικός Π/Υ 1 ^{ης} πρόσκλησης	Ενδεικτικός Π/Υ για Περιφέρεια Στ. Ελλάδας	Αριθμός αιτήσεων	Αιτούμενη Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)
311	103,6	102,3 (98,8%)	4,5	160	33
312	88,7	67,7 (76,3%)	4,5	208	21,5
313	197,2	155 (78,6%)	11	1309	258

Πηγή: 5η Επ. Παρακολούθησης (12/2010), Προσκήσεις Μέτρων & Ανακοίνωση ΕΥΔ ΠΑΑ 1/12/2010.

Τον 7/2008 δημοσιεύθηκε το τεύχος προκήρυξης για την υποβολή εκ μέρους των ΟΤΑ Α' βαθμού προτάσεων μικρών δημόσιων έργων (Μέτρα 321-323) για βελτίωση των υποδομών στην περιοχή δραστηριοποίησής τους σύμφωνα με την οποία η προθεσμία υποβολής προτάσεων έληγε τον 6/2010. Μέχρι τις αρχές 11/2009 κατατέθηκαν συνολικά 521 προτάσεις με αιτούμενο ποσό 249.000.000 €. Μετά την αξιολόγηση των προτάσεων εντάχθηκαν τελικά 153 έργα ποσού ύψους 65,8 εκ .€ Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ) εκ των οποίων τα 85 έργα αφορούν την αγροτική οδοποιία. Τον 11/2009 ανεστάλη η διαδικασία υποβολής – αξιολόγησης των προτάσεων, λόγω αναθεώρησης του προγράμματος και επαναπροσδιορισμού των προτεραιοτήτων του ΠΑΑ 2007-2013.

Η ΕΥΔ του ΠΑΑ τον 12/2010 εξέδωσε προκήρυξη για την υλοποίηση του έργου «**Υποστηρικτικοί Μηχανισμοί για την υλοποίηση των καθεστώτων ενίσχυσης (Ιδιωτικές επενδύσεις) του Άξονα 3 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας ΠΑΑ 2007-2013**» ο Μηχανισμός Υποστήριξης αναλαμβάνει να παρέχει υπηρεσίες στήριξης με αποδέκτες α) τους κατοίκους των αγροτικών περιοχών των γεωγραφικών ενότητων όπου υλοποιούνται τα καθεστώτα ενίσχυσης του Άξονα 3 του ΠΑΑ 2007-2013, ως δυνητικούς δικαιούχους αυτών, β) τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, που εγκρίνονται και ενισχύονται για την υλοποίηση έργων στο πλαίσιο του Άξονα 3 (δικαιούχοι) και γ) τους αρμόδιους φορείς για την διαχείριση και εφαρμογή των καθεστώτων ενίσχυσης του Άξονα 3. Ο συνολικός Προϋπολογισμός του Μηχανισμού Υποστήριξης για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος ανέρχεται στα 2.100.000 € και διεκδικούν την υλοποίηση του δυο (2) σχήματα :

α) Η ένωση των εταιριών ΑΝ.ΔΙΑ-Φθιωτική Αναπτυξιακή-Αναπτυξιακή Ευβοίας Α.Ε, και

β) Ο Οργανισμός Αγροτικής Ανάπτυξης Στερεάς Ελλάδος (ΟΑΑΣΕ).

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ο **Άξονας 3** του ΠΑΑ εφαρμόζεται στους παρακάτω ΟΤΑ Α' Βαθμού της Περιφέρειας (διοικητικά όρια Ν2539/1997 «Καποδιστριας»). Αναλυτικά οι περιοχές είναι :

Δήμοι Π.Ε Βοιωτίας

1. Δήμος Αλιάρτου (Δ.Δ. Ευαγγελίστριας)	8. Δήμος Κορώνειας (Δ.Δ. Κορώνειας, Αγ. Άννα, Αγ. Τριάδα)
2. Δήμος Δαύλειας (εκτός Δ.Δ. Μαυρονερίου)	9. Δήμος Λεβαδέων (οικισμοί Ανάληψη, Ζερίκι του Δ.Δ. Λεβαδέων)
3. Δήμος Δερβενοχωρίων	10.Δήμος Πλαταιών (εκτός των Δ.Δ. Λουτουφίου, Μελισσοχωρίου)
4. Δήμος Διστόμου (εκτός Δ.Δ. Διστόμου)	11.Δήμος Τανάγρας (Δ.Δ. Ασωπία, Καλλιθέα)
5. Δήμος Θεσπιών (εκτός Δ.Δ. Θεσπιών, Μαυρομματίου)	12.Δήμος Χαιρωνείας (εκτός Δ.Δ. Αγίου Βλασίου, Χαιρωνείας)

6. Δήμος Θηβαίων (Δ.Δ. Νεοχωρακίου) 13.Κ. Κυριακίου

7. Δήμος Θίσβης (εκτός των Δ.Δ. Ελλοπίας, Ξηρονομής)

Δήμοι Π.Ε Εύβοιας

1. Δήμος Αμαρυνθίων (εκτός του Δ.Δ. Αμάρυνθου) 11.Δήμος Μεσσαπίων (εκτός του Δ.Δ. Ψαχνών)

2. Δήμος Αυλώνος 12.Δήμος Νηλέως

3. Δήμος Διρφύων 13.Δήμος Σκύρου

4. Δήμος Δυστίων 14.Δήμος Στυρέων

5. Δήμος Ελυμνίων 15.Δήμος Ταμυνέων (εκτός του Δ.Δ. Αλιβερίου)

6. Δήμος Καρύστου (εκτός Δ.Δ. Καρύστου) 16.Κ. Καφηρέως

7. Δήμος Κηρέως 17. Δήμος Ωρεών

8. Δήμος Κονιστρών 18. Δήμος Αρτεμισίου

9. Δήμος Κύμης 19. Δήμος Ιστιαίας (εκτός του Δ.Δ. Ιστιαίας)

10.Δήμος Μαρμαρίου 20. Κοινότητα Λιχάδος

Δήμοι Π.Ε Ευρυτανίας

1. Δήμος Αγράφων 4. Δήμος Βίνιανης

2. Δήμος Απεραντίων 5. Δήμος Φραγκίστας

3. Δήμος Ασπροποτάμου 6. Δήμος Προυσσού

Δήμοι Π.Ε Φθιώτιδας

1. Δήμος Αγίου Γεωργίου Τυμφρηστού 7. Δήμος Ξυνιάδος

2. Δήμος Αμφίκλειας 8. Δήμος Σπερχειάδος

3. Δήμος Δομοκού 9. Δήμος Τιθορέας

4. Δήμος Ελάτειας 10.Κ. Τυμφρηστού

5. Δήμος Θεσσαλιώτιδος 11.Δήμος Υπάτης

6. Δήμος Μακρακώμης

Δήμοι Π.Ε Φωκίδας

1. Δήμος Βαρδουσίων 5. Δήμος Καλλιέων

2. Δήμος Γραβιάς 6. Δήμος Λιδορκίου

3. Δήμος Δελφών 7. Δήμος Παρνασσού

4. Δήμος Ευπαλίου

✓ **Άξονας 4 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας (ΠΑΑ) 2007-2013 – Προσέγγιση LEADER**

Τα Τοπικά Προγράμματα του **Άξονα 4** του ΠΑΑ (Προσέγγιση Leader) αποτελούν τοπικά εταιρικά σχήματα στα οποία εφαρμόζεται η προσέγγιση bottom-up και στόχος τους είναι η Ανάπτυξη της υπαίθρου και του Αγροτικού Χώρου. Τα Τοπικά Προγράμματα του άξονα 4 του ΠΑΑ αποτελούν την συνέχιση των κοινοτικών πρωτοβουλιών Leader I , II και Leader + με στόχο την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της υπαίθρου μέσα από μια ισόρροπη και «συνεχή» Ανάπτυξη.

Γενικοί στόχοι όλων των Τοπικών Προγραμμάτων είναι οι εξής :

- Δημιουργία κατάλληλου περιβάλλοντος για εναλλακτική επιχειρηματική δραστηριότητα, κυρίως στον τουρισμό της υπαίθρου.
- Ενθάρρυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στον τομέα του τουρισμού της υπαίθρου στην ίδια περιοχή
- Υποστήριξη της ελκυστικότητας της περιοχής μέσα από τη βελτίωση του επιπέδου ζωής των κατοίκων
- Ενίσχυση της παραγωγής ανταγωνιστικών αγροτικών προϊόντων μέσα από την αύξηση της παραγόμενης προστιθέμενης αξίας και τη βελτίωση της εμπορίας τους.
- Αξιοποίηση των επιχειρηματικών ευκαιριών που παρέχει η ύπαρξη δυναμικών πόλων στην περιοχή του προγράμματος.
- Αναβάθμιση της επιχειρηματικής δράσης μέσα από την προώθηση της διατομεακής και επιχειρηματικής συνεργασίας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων.

Αυτή την στιγμή στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας υλοποιούνται 5 Τοπικά Προγράμματα του άξονα 4 του ΠΑΑ από τις εταιρίες : Αναπτυξιακή Ευβοίας Α.Ε , Φθιωτική Αναπτυξιακή , Ελικώνας-Παρνασσός Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρία ΟΤΑ , Φωκική Αναπτυξιακή και Τριχωνίδα Α.Ε. Στην περίπτωση της Τριχωνίδας Α.Ε το Τοπικό της Πρόγραμμα εφαρμόζεται πέραν της Π.Ε Ευρυτανίας στις Περιφερειακές Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδας.

Τα Γενικά Στοιχεία των Τοπικών Προγραμμάτων παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα :

A/A	ΕΤΑΙΡΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ
1	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΥΒΟΙΑΣ Α.Ε	11.316.579,00 €	5.850.000,00 €	24.876	10
2	ΦΘΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ	12.910.696,35 €	6.700.000,00 €	74.752	73
3	ΕΛΙΚΩΝΑΣ-ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ	10.425.476,00 €	6.500.000,00 €	57.186	39
4	ΦΩΚΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ	9.618.500,00 €	5.500.000,00 €	23.854	25
5	ΤΡΙΧΩΝΙΔΑ Α.Ε	10.027.677,00 €	6.250.000,00 €	12.491	29
ΣΥΝΟΛΟ		54.298.928,35 €	30.800.000,00 €	193.159	176

B. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας 2007 – 2013

(εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την αριθμ. Ε(2007)6402/11/12/2007 Απόφασή)

Το πρόγραμμα στοχεύει σε μία βιώσιμη εκμετάλλευση των έμβιων υδρόβιων πόρων και της υδατοκαλλιέργειας στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης λαμβάνοντας υπόψη τις περιβαντολογικές, οικονομικές και κοινωνικές πτυχές κατά ισόρροπο τρόπο. Η αειφόρος ανάπτυξη της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής θα επιδιωχθεί με το νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας. Το νέο Ταμείο θα επικεντρωθεί σε ένα περιορισμένο αριθμό προτεραιοτήτων. Οι πέντε άξονες προτεραιότητας είναι οι εξής :

- Μέτρα για την προσαρμογή του αλιευτικού στόλου (όπως τη μείωση της αλιευτικής προσπάθειας και της αλιευτικής ικανότητας και τον καθορισμό των πόρων και των προθεσμιών για την επίτευξη του στόχου όσον αφορά τον σχετικό τύπο αλιείας και αλιευτικό στόλο)
- Την ανάπτυξη των κλάδων Υδατοκαλλιέργειας, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων αλιείας
- Μέτρα Συλλογικού Ενδιαφέροντος.
- Αειφόρος ανάπτυξη αλιευτικών παράκτιων περιοχών.
- Τεχνική συνδρομή

Όσον αφορά στον άξονα προτεραιότητας 4 , σημειώνουμε τα εξής :

✓ Άξονας 4 του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007-2013 « Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» (LEADER «ΑΛΙΕΙΑΣ»).

Το Τοπικό Πρόγραμμα του άξονα 4 του ΕΠ.ΑΛ αποτελεί παρόμοιας φιλοσοφίας Πρόγραμμα με αυτό του άξονα 4 του ΠΑΑ (Τοπικά εταιρικά σχήματα/bottom-up ανάπτυξη) με την διαφορά ότι εφαρμόζεται σε Περιοχές που έχουν έντονη παρουσία του αλιευτικού τομέα σε επίπεδο συνολικής απασχόλησης.

Στην Περιφέρεια Στέρας Ελλάδος αυτήν την στιγμή βρίσκεται στο στάδιο της διεκδίκησης ένα (1) Τοπικό Πρόγραμμα (με τον από 11/2010 Ανοικτό Διαγωνισμό που προκήρυξε η ΕΥΔ του ΕΠ «Αλιείας») με Περιοχή Αναφοράς την Νότια Εύβοια και Σκύρο και δικαιούχο την Αναπτυξιακή Ευβοίας Α.Ε.

Το παραπάνω Τοπικό Πρόγραμμα αφορά συνολικά 22 Δημοτικά Διαμερίσματα της Νότιας Εύβοιας και της Σκύρου και 19.808 δικαιούχους. Το συνολικό ύψος σε όρους δημόσιας δαπάνης ανέρχεται στα 5.000.000 € και συνολικό κόστος (δημόσια δαπάνη και ιδιωτική συμμετοχή) ανέρχεται στα 7.630.00 €.

Τα δημοτικά διαμερίσματα που πρόκειται να εφαρμοστεί το Τοπικό Πρόγραμμα Αλιευτικών Περιοχών Νομού Ευβοίας είναι τα εξής :

1) Δ.Δ. Σκύρου	12) Δ.Δ. Βέλους
2) Δ.Δ. Πρασίνου	13) Δ.Δ. Δύστου
3) Δ.Δ. Κύμης	14) Δ.Δ. Λέπουρων
4) Δ.Δ. Πλατάνας	15) Δ.Δ. Αλμυροποτάμου
5) Δ.Δ. Αχλαδεράς	16) Δ.Δ. Μεσοχωριών
6) Δ.Δ. Οκτωνιάς	17) Δ.Δ. Νέων Στύρων
7) Δ.Δ. Πετριών	18) Δ.Δ. Στύρων
8) Δ.Δ. Κοσκίνων	19) Δ.Δ. Μαρμαρίου

---

9) Δ.Δ. Ζαράκων

20) Δ.Δ. Ακταίου

10) Δ.Δ. Αργυρού

21) Δ.Δ. Κατσαρωνίου

11) Δ.Δ. Κριεζών

22) Κ.Δ. Αμυδαλέας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ε.Π. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1. Συνιστώμενα μέτρα πολιτικής .

1.1. Μέτρα στον πρωτογενή τομέα.

Τα μέτρα πολιτικής για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα εστιάζονται :

Στην γεωργία

- ✓ σε ποιοτικά και με ταυτότητα αγροτικά προϊόντα, με έμφαση στη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία, καθώς επίσης και στην ολοκληρωμένη διαχείριση της παραγωγής⁷.
- ✓ στη διαφοροποίηση των παραγόμενων προϊόντων με εξειδίκευση ανά περιοχή, γεγονός που θα έχει ως αποτέλεσμα την παραγωγή ενός ευρέως φάσματος προϊόντων υψηλής ποιότητας,
- ✓ στην καλλιέργεια ειδών, τα οποία θα αντικαταστήσουν την καλλιέργεια του καπνού, σε περιοχές όπου κατά παράδοση επικρατούσε η καπνοκαλλιέργεια, όπως τα ενεργειακά φυτά, νέες προωθούμενες καλλιέργειες, αρωματικά φυτά, κλπ.
- ✓ σε Γεωργοπεριβαλλοντικές εφαρμογές

(π.χ. Βιολογική γεωργία, βιολογική κτηνοτροφία, Εκτατικοποίηση της κτηνοτροφίας, Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών, Προστασία υδροτοπικών συστημάτων, Διατήρηση απειλούμενων αυτόχθονων φυλών ζώων, Διατήρηση εκτατικών καλλιεργειών που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση, Διατήρηση γενετικών πόρων στην κτηνοτροφία ,Προστασία παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας, Μακροχρόνια παύση της εκμετάλλευσης γεωργικών γαιών, κλπ.).

Στην κτηνοτροφία

- ✓ στην εγκατάσταση ή και στον εκσυγχρονισμό κτηνοτροφικών μονάδων σε όλη την έκταση της Περιφέρειας (όπως για παράδειγμα η εγκατάσταση αιγοπροβατοτροφικών μονάδων στις ορεινότερες περιοχές των Περιφερειακών Ενοτήτων, όπου οι συνθήκες την ευνοούν).

Τέλος, στην αλιεία

- ✓ στη δημιουργία υδατοκαλλιεργειών σε παραδοσιακά αλιευτικές περιοχές, αλλά και
- ✓ ο εκσυγχρονισμός των μέσων και των μεθόδων αλιείας.
- ✓ Στην προστασία των ιχθυοαποθεμάτων με την μείωση της αλιευτικής προσπάθειας.

Για την επίτευξη όλων των παραπάνω προτείνονται ανά κλάδο του αγροτικού τομέα τα εξής:

– Γεωργία

Βασική προϋπόθεση για τις επιδιωκόμενες παρεμβάσεις αποτελεί η έρευνα , αποτύπωση και καταγραφή ανά περιοχή των Περιφερειακών Ενοτήτων της ποιότητας και του τύπου των εδαφών (με την χαρτογράφηση της **Γης Υψηλής Παραγωγικότητας**) και των φυσικών χαρακτηριστικών κάθε περιοχής, έτσι ώστε να προσδιοριστεί η κατάλληλη καλλιέργεια στην οποία μπορεί να εξειδικεύεται η κάθε αγροτική περιοχή (με την καθιέρωση **Ζωνών Αγροτικής Ανάπτυξης**).

⁷ Η ολοκληρωμένη διαχείριση της γεωργικής παραγωγής, με βάση το πρότυπο AGRO 2, αποτελεί ένα πολυδιάστατο δημιουργικά εξελισσόμενο σύστημα σύγχρονης παραγωγικής διαδικασίας στο γεωργικό τομέα, το οποίο ικανοποιεί την κοινωνική απαίτηση για αειφόρο αγροτική ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον και την ασφάλεια των παραγόμενων προϊόντων, ενώ παράλληλα παρέχει ασφάλεια και στους χώρους δουλειάς.

Σημαντικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει η βελτίωση - αναβάθμιση του υπάρχοντος και η επέκταση, όπου αυτό απαιτείται, δικτύου άρδευσης, ώστε όλες οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις να εξυπηρετούνται ανάλογα με τον τύπο τις καλλιέργειάς τους και τις απαιτήσεις του σε υδατικούς πόρους.

Ειδικότερα στις ορεινότερες ή τις παράκτιες περιοχές, όπου το δίκτυο παρουσιάζει ελλείψεις, είναι αναγκαία η επέκτασή του. Έμφαση δίνεται, όπου αυτό είναι δυνατό, σε καλλιέργειες οι οποίες δεν έχουν σημαντική απαίτηση για νερό, δεδομένης της σπανιότητας των υδατικών πόρων και της ανάγκης εξοικονόμησής τους σε παγκόσμια κλίμακα.

Θα πρέπει να επιδιωχθεί η ορθολογική διαχείριση στη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, γεγονός που ενισχύεται από τους κανονισμούς της νέας ΚΑΠ για φιλοπεριβαλλοντικές καλλιέργειες και η προώθηση της ένταξης καλλιεργειών σε προγράμματα βιολογικής γεωργίας ή και ολοκληρωμένης διαχείρισης. Η ενέργεια αυτή θα βελτιώσει την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων και θα τα καταστήσει άκρως ανταγωνιστικά, ενώ παράλληλα θα συμβάλλει στην ανακούφιση του υδροφόρου ορίζοντα από τη χρήση πρόσθετων.

Η καλλιέργεια των ενεργειακών φυτών, αλλά και των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών αναμένεται να αντικαταστήσει καλλιέργειες που υποχωρούν (από την εφαρμογή ή μη της ΚΑΠ).

Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται η καλλιέργειά τους σε πρώτη φάση πιλοτικά (δημιουργία πιλοτικών αγροκτημάτων σε συνεργασία με τα ερευνητικά κέντρα). Εφόσον διαπιστωθεί ότι ο τύπος της καλλιέργειας αυτής αποδίδει και προσφέρει στους καλλιεργητές τις απολαβές που είχαν με βάση τη υποχωρούσα καλλιέργεια, είναι δηλαδή προσοδοφόρα, προτείνεται η ευρύτερη ανάπτυξή της.

Στην περίπτωση των ενεργειακών φυτών θα πρέπει να διερευνηθεί και η δυνατότητα ίδρυσης μονάδας επεξεργασίας αυτών για την παραγωγή βιοκαυσίμων.

Παράλληλα, θα πρέπει να οργανωθεί πλατιά εκστρατεία ενημέρωσης και εκπαίδευσης των αγροτών στα πλαίσια ημερίδων και σεμιναρίων σχετικά με τις νέες καλλιέργειες (ενεργειακά φυτά, – αρωματικά φυτά), αλλά και την παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εξαγωγικής δραστηριότητας της περιοχής.

Σε κάθε παραγωγικό κέντρο να συγκροτηθούν αγροτικοί συνεταιρισμοί με ρόλο συμβουλευτικό και οργανωτικό στο πλαίσιο του νέου θεσμικού πλαισίου για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου.. Πιο συγκεκριμένα, να συγκροτηθούν συνεταιρισμοί που θα αναλαμβάνουν την οργάνωση της παραγωγής, τη συλλογή, τη διαχείριση και διακίνηση των παραγόμενων προϊόντων, αλλά και τη συμβουλευτική στήριξη των αγροτών.

Τέλος, προτείνεται η άμεση και πλήρης απορρόφηση των κονδυλίων που προβλέπονται για το γεωργικό τομέα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για να επιτευχθεί η όσο το δυνατόν γρηγορότερη ανάπτυξή του.

Σημειώνεται ότι η ενίσχυση της γεωργίας στο πλαίσιο όσων παραπάνω αναφέρθηκαν είναι ένα κρίσιμο θέμα που θα πρέπει να απασχολήσει το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Ειδική Γραμματεία Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών) μετά και τη δέσμευση κονδυλίων για την εκπλήρωση τρεχουσών υποχρεώσεων από τις πρόσφατες προκηρύξεις προγραμμάτων του.

– Κτηνοτροφία

Για τον κλάδο της κτηνοτροφίας προτείνεται αρχικά μελέτη χωροθέτησης των κτηνοτροφικών μονάδων, με παράλληλη εξειδίκευση ανά περιοχή στη βάση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της. Η χωροθέτηση γίνεται στη βάση αυστηρών προδιαγραφών, έτσι ώστε να μη θίγεται το φυσικό περιβάλλον από την κτηνοτροφική δραστηριότητα.

Απαραίτητη κρίνεται η δημιουργία ενός συστήματος ελέγχου και ηλεκτρονικής σήμανσης των ζώων για τη διασφάλιση της άριστης ποιότητάς τους.

Η βιολογική κτηνοτροφία στηρίζεται εξ ολοκλήρου στη βιολογική παραγωγή και προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να τείνουν οι προσπάθειες. Οι κτηνοτρόφοι ενημερώνονται σχετικά με νέες μεθόδους βιολογικής κτηνοτροφίας και εξειδικεύονται ανάλογα με τα είδη που εκτρέφουν.

Η αξιοποίηση των αποβλήτων των κτηνοτροφικών μονάδων με στόχο την παραγωγή βιομάζας για ενεργειακή χρήση θα πρέπει να αποτελεί κύρια επιδίωξη .

Τέλος, κρίνεται σκόπιμος ο καθορισμός των χρήσεων γης, ο οποίος θα συμβάλλει στην **οριοθέτηση των βοσκότοπων**, των δασικών περιοχών, των καλλιεργήσιμων εκτάσεων κτλ. μέσω του Εθνικού Κτηματολογίου, ώστε να μην υπάρχουν φαινόμενα ανεξέλεγκτης βόσκησης σε περιοχές οικολογικής αξίας ή υπερβόσκηση ορισμένων περιοχών.

– Αλιεία

Στον κλάδο της αλιείας προτείνεται η χωροθέτηση μονάδων υδατοκαλλιεργειών σε συγκεκριμένες περιοχές, οι οποίες εξειδικεύονται σε είδη που παρουσιάζουν μεγάλη ζήτηση στην αγορά.

Οι μονάδες αυτές πρέπει να πληρούν όλους τους κανονισμούς για την ομαλή λειτουργία τους και την προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Συμμετοχή των αλιέων και υδατοκαλλιεργητών των Περιφερειακών Ενοτήτων σε ειδικά επιμορφωτικά σεμινάρια στα οποία θα επιμορφώνονται σε νέες μεθόδους καλλιέργειας και αλιείας που διασφαλίζουν υψηλής ποιότητας παραγωγή και προστασία του περιβάλλοντος.

Παράλληλα, προτείνεται ο εκσυγχρονισμός των μέσων και των μεθόδων αλιείας, με την επιλογή των πλέον κατάλληλων στα πλαίσια της ήπιας εκμετάλλευσης του θαλάσσιου πλούτου. Ακόμη, προτείνεται η σύσταση ειδικής υπηρεσίας, η οποία είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο της παράνομης αλιείας και της λειτουργίας των υδατοκαλλιεργειών.

Συμπερασματικά, οι κύριες ενότητες παρεμβάσεων στον πρωτογενή τομέα είναι οι ακόλουθες:

- Ανάπτυξη βιολογικής γεωργίας
- Προώθηση ενεργειακών καλλιεργειών
- Ανάπτυξη συμβολαιακής γεωργίας
- Υιοθέτηση πρακτικών Ολοκληρωμένης Διαχείρισης
- Ανάπτυξη βιολογικής κτηνοτροφίας
- Εκσυγχρονισμός κτηνοτροφικών μονάδων με βελτίωση του ζωικού κεφαλαίου, εκσυγχρονισμό του μηχανικού εξοπλισμού,
  - Υιοθέτηση ορθών περιβαλλοντικών πρακτικών επεξεργασίας υπολειμμάτων,
  - Αύξηση του μεγέθους των μικρών ποιμνίων και βελτίωση των μεθόδων εκτροφής
  - Καλλιέργεια κτηνοτροφικών φυτών
  - Ορθολογική διαχείριση βοσκοτόπων
- Ανάπτυξη κτηνοτροφίας με αξιοποίηση των ζωικών προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ
- Οργάνωση της παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας με θέσπιση και εφαρμογή κοινών κανόνων παραγωγής και από κοινού διάθεση των προϊόντων στην αγορά.

1.2. Μέτρα στον δευτερογενή τομέα.

Τα μέτρα πολιτικής για την ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα εστιάζονται :

- ✓ στη συνέχιση της λειτουργίας των ήδη υφισταμένων μονάδων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας στον κλάδο της βιομηχανίας κάτω από ένα αυστηρό πλαίσιο λειτουργίας για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και
- ✓ στην περαιτέρω ανάπτυξη ήπιας μορφής μεταποιητικής δραστηριότητας των προϊόντων του πρωτογενή τομέα.

Αναλυτικότερα προτείνονται:

– Μεταποίηση

Δημιουργία μεταποιητικών μονάδων μικρής κλίμακας σε όλη την έκταση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και χωροθέτηση αυτών κοντά στα κέντρα παραγωγής σε ειδικά διαμορφωμένες παραγωγικές υποδομές. Συγκεκριμένα, για τη μεταποίηση των προϊόντων της γεωργίας θα πρέπει να δημιουργηθούν μονάδες επεξεργασίας και τυποποίησης λαχανικών, φρούτων, μύλοι για τα σιτηρά, αλλά και μονάδες επεξεργασίας των ενεργειακών και κτηνοτροφικών φυτών, για την παραγωγή κρασιού (κατάλληλες μονάδες και αποστακτήρια κοντά στα κέντρα παραγωγής). Ενώ στην ευρύτερη περιοχή της Λαμίας η δημιουργία ή ο εκσυγχρονισμός μονάδων επεξεργασίας και τυποποίησης ρυζιού. Θα πρέπει, επίσης, να προβλεφθεί ο εκσυγχρονισμός ελαιοτριβείων, συσκευαστηρίων ελιάς και μονάδων τυποποίησης ελαιολάδου.

Ιδιαίτερη έμφαση και προσοχή να δοθεί κατά τη μεταποίηση στα προϊόντα ονομασίας προέλευσης, τα οποία αποτελούν εξαγώγιμα προϊόντα της περιοχής.

Για τη μεταποίηση των κτηνοτροφικών προϊόντων να δημιουργηθούν τυροκομικές μονάδες, νέοι χώροι σφαγείων και φύλαξης του κρέατος και των κτηνοτροφικών προϊόντων , που θα λειτουργούν σύμφωνα με τους αυστηρούς κανονισμούς της Ε.Ε. για την προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος.

Ομοίως να δημιουργηθούν μονάδες επεξεργασίας, αποθήκευσης και τυποποίησης για τα αλιευτικά προϊόντα κοντά στις περιοχές των υδατοκαλλιεργειών, ενώ όλες οι μονάδες, κτηνοτροφικές και αλιευτικές, να εφοδιασθούν με σύγχρονα μέσα για την ασφαλή και υγιεινή διατήρηση των μεταποιημένων προϊόντων.

Το σύνολο των παρεμβάσεων επιγραμματικά για τον κλάδο της μεταποίησης αναφέρεται στα παρακάτω:

- Δημιουργία μονάδων τυποποίησης και μεταποίησης κτηνοτροφικών προϊόντων
- Δημιουργία μεταποιητικών μονάδων βιολογικών προϊόντων
- Δημιουργία μονάδων τυποποίησης ελαιολάδου
- Δημιουργία συσκευαστηρίων οπωροκηπευτικών
- Δημιουργία μονάδας επεξεργασίας ενεργειακών φυτών
- Εκσυγχρονισμός σφαγείων με εφαρμογή συστημάτων ποιότητας
- Δημιουργία μονάδων επεξεργασίας κρέατος σε περιοχές με σημαντική κρίσιμη μάζα παραγωγής

– Εμπόριο

Η εμπορική δραστηριότητα του νομού ως προς τις εξαγωγές αφορά στα παραγόμενα προϊόντα του πρωτογενή τομέα και τα μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα του δευτερογενή τομέα, με έμφαση σε εκείνα που χαρακτηρίζονται ως προϊόντα ονομασίας προέλευσης.

Ο κλάδος εκσυγχρονίζεται για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του και την προώθηση και ανάδειξη των προϊόντων της περιοχής μέσα από τους κατάλληλους φορείς, τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, ομάδες παραγωγών αγροτικών προϊόντων, αγροτικές εταιρικές συμπράξεις αλλά και τους εμπορικούς συλλόγους της περιοχής.

– Ενέργεια

Η παραγωγή ενεργειακών φυτών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας συμβάλλει στην παραγωγή βιοκαυσίμων. Η εναλλακτική αυτή μορφή καυσίμου εξυπηρετεί πολλές από τις ανάγκες των αγροτικών εργασιών, ώστε η παραγωγή να γίνει ανταγωνιστικότερη και φιλικότερη προς το περιβάλλον. Προτείνεται η δημιουργία μονάδας επεξεργασίας των ενεργειακών φυτών, ώστε να εξασφαλίζεται η άμεση μεταφορά των πρώτων υλών, δηλαδή των φυτών, στη μονάδα επεξεργασίας. Η ενσωμάτωση της καλλιέργειας αυτής στην τοπική παραγωγή είναι δυνατόν να δημιουργήσει συνθήκες όγκου παραγωγής τέτοιου έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η εξαγωγή μέρους της παραγόμενης ποσότητας.

Προτείνεται επίσης η δημιουργία μονάδας παραγωγής στερεών καυσίμων με μορφή πέλλετς από ειδικές καλλιέργειες (π.χ. αγριαγκινάρα) ή και τα υπολείμματα καλλιεργειών και κλαδεμάτων

Στο πλαίσιο αξιοποίησης της βιομάζας αλλά και των γεωθερμικών πεδίων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προτείνεται η δημιουργία Κέντρου Αξιοποίησης και Προώθησης των Α.Π.Ε. με σκοπό την ολοκληρωμένη διαχείριση των Α.Π.Ε. και πιο συγκεκριμένα των βιοκαυσίμων , της βιομάζας και της γεωθερμίας.

Το Κέντρο αυτό έχει ως αρμοδιότητες τη διαχείριση (βιοκαύσιμα, βιομάζα, γεωθερμία, απόβλητα κ.λπ.), την έρευνα για την καλύτερη αξιοποίηση των καταλληλότερων Α.Π.Ε. για την περιοχή και την πλατιά ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας σε θέματα ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος.

1.3. Μέτρα στον τριτογενή τομέα.

Τα μέτρα πολιτικής για την ανάπτυξη του τριτογενή τομέα εστιάζονται :

- ✓ στην ήπια τουριστική ανάπτυξη με έμφαση στον αγροτουρισμό και τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως ο αλιευτικός και περιβαλλοντικός τουρισμός, αλλά και εύκολη πρόσβαση στις υπηρεσίες, οι οποίες χωροθετούνται σε όλη την έκταση της Περιφέρειας με τρόπο τέτοιο, ώστε να εξυπηρετείται ο τοπικός πληθυσμός και οι επισκέπτες.

– Αγροτουρισμός

Με βάση την παραπάνω παράμετρο προωθείται η ανάπτυξη του **αγροτουρισμού** σε ολόκληρη την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, αλλά και άλλων ήπιων μορφών τουριστικής δραστηριότητας.

Για την προώθηση του αγροτουρισμού απαραίτητη είναι η δημιουργία αγροτουριστικών καταλυμάτων και πρότυπων αγροτουριστικών μονάδων τόσο στις ορεινές περιοχές , όσο και σε πεδινές περιοχές. Οι μονάδες αυτές προσφέρουν στον επισκέπτη, εκτός από τη δυνατότητα διαμονής, την ευκαιρία για συμμετοχή σε μία σειρά δραστηριοτήτων, όπως συμμετοχή στις αγροτικές εργασίες και την παραγωγή των τοπικών προϊόντων, ιππασία, περιπάτους στη φύση, όπου οι επισκέπτες μπορούν να περιηγούνται τον ορεινό όγκο μέσω **δικτύου μονοπατιών** (που αν δεν έχει δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό θα πρέπει να δημιουργηθεί), να κάνουν ορειβασία και αναρρίχηση, ενώ οργανώνονται επίσης περιηγήσεις σε μοναστήρια και εκκλησίες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος

Κατάλληλα οργανωμένα περίπτερα, σε επιλεγμένες περιοχές των διαδρομών αυτών, προσφέρουν τη δυνατότητα γευστικών απολαύσεων των τοπικών προϊόντων της περιοχής, τα οποία μπορούν να πωλούνται ταυτόχρονα στα περίπτερα αυτά. Τα εν λόγω προϊόντα κατασκευάζονται από τους Γυναικείους Συνεταιρισμούς (π.χ. ζυμαρικά, γλυκά του κουταλιού, ποτά κ.α.), οι οποίοι αναπτύσσονται σε ευρεία κλίμακα στην περιοχή στα πλαίσια της προώθησης των τοπικών προϊόντων.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε περιοχές που παράγονται τοπικοί οίνοι με έμφαση στην ανάπτυξη της αγροτουριστικής δραστηριότητας γύρω από την παρασκευή του κρασιού. Τα αγροτουριστικά καταλύματα χωροθετούνται κοντά σε οινοποιητικές μονάδες, δημιουργώντας έτσι τους **“δρόμους του κρασιού”**, ένα δίκτυο δηλαδή προορισμών όπου οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν από κοντά όλη την διαδικασία παρασκευής του κρασιού, από τον τρύγο κατά την καλοκαιρινή περίοδο και το πάτημα του σταφυλιού, έως τη ζύμωση, την παλαίωση και εμφιάλωση του κρασιού και ταυτόχρονα να γευτούν τους διαφορετικούς τύπους κρασιού. Οι επισκέπτες μπορούν να λάβουν μέρος στην παραγωγική διαδικασία και ειδικότερα στον τρύγο και το πάτημα του σταφυλιού.

Στην προβολή του προϊόντος συμβάλλει και η δημιουργία ενός **μουσείου Οίνου και Αμπέλου**.

Ανάλογη δραστηριότητα μπορεί να αναπτυχθεί και για τους « **δρόμους της ελιάς**» και ειδικότερα της βρώσιμης ελιάς (Ροβιές, Άμφισσα, Στυλίδα κλπ).

Εκτός από τις παραπάνω δυνατότητες, οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε διάφορες **εκδηλώσεις πολιτιστικού ενδιαφέροντος**, οι οποίες συνδέονται πολλές φορές με την παραγωγική διαδικασία των διαφόρων τοπικών προϊόντων, όπως για παράδειγμα το πάτημα του σταφυλιού και μπορούν να συνδυαστούν με τα τοπικά πανηγύρια, που συνήθως πραγματοποιούνται τους θερινούς μήνες.

Με τον τρόπο αυτό θα προβάλλονται τα τοπικά προϊόντα και η πολιτιστική ταυτότητα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, ως ο τόπος στον οποίο προσδίδεται από τη μυθολογία η φράση ο « **Ομφαλός της Γης**» , δηλ. το κέντρο της γης.

Η δυνατότητα του επισκέπτη να συμμετάσχει στην παραγωγική διαδικασία και να γευτεί τα τοπικά προϊόντα δίνεται επίσης στο πλαίσιο των κτηνοτροφικών και αλιευτικών δραστηριοτήτων της περιοχής.

Έτσι έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει και να συμμετάσχει στη διαδικασία παραγωγής προϊόντων όπως η φέτα , το κατίκι Δομοκού κ.ά. - προϊόντα ονομασίας προέλευσης .

Παράλληλα, δημιουργούνται πρατήρια διάθεσης και εκθετήρια των αγροτουριστικών προϊόντων, αλλά και εργαστήρια λαϊκής τέχνης, ενώ δίνεται έμφαση στην παραγωγή της ελιάς, δημιουργούνται αγροτουριστικά καταλύματα σε ελαιώνες. Εκεί, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία, εκτός από την άμεση επαφή με το φυσικό περιβάλλον, να παρακολουθήσει και να συμμετάσχει στο μάζεμα της ελιάς, στην παραγωγή ελαιολάδου στα ελαιοτριβεία της περιοχής και στην τυποποίησή του.

Προτείνεται η δημιουργία σε επίπεδο Περιφέρειας **Κέντρο Στήριξης Αγροτουριστικής Δραστηριότητας** με αρμοδιότητα την προώθηση του αγροτουρισμού. Ο ρόλος του εν λόγω κέντρου είναι η παροχή συμβουλευτικής στήριξης στους παραγωγούς που ασχολούνται με τον κλάδο και η επιμόρφωσή τους, ώστε να υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό στις αγροτουριστικές μονάδες.

Το κέντρο δημιουργεί τις κατάλληλες δομές στήριξης, στελεχωμένες με υψηλής στάθμης επιστημονικό δυναμικό, ικανό να αντιμετωπίσει τις απαιτήσεις του τομέα στην περιοχή αναφοράς. Επίσης επιλαμβάνεται τη συστηματική προώθηση/προβολή των αγροτουριστικών δραστηριοτήτων με τη βοήθεια σύγχρονων μεθόδων πληροφόρησης και επικοινωνίας. Παρέχει ακόμη στήριξη στις αγροτουριστικές επιχειρήσεις σε θέματα διαδικτυακής παρουσίας, διαχείρισης της δραστηριότητας κ.λπ.

Σημαντική είναι και η δράση των **τοπικών γυναικείων συνεταιρισμών** που ιδρύονται ανά περιοχή, όπου υπάρχει αγροτουριστική δραστηριότητα. Οι συνεταιρισμοί αυτοί, εκτός από τα τοπικά προϊόντα, προωθούν την τοπική κουζίνα, τα εργόχειρα και παραδοσιακές ασχολίες όπως η ύφανση με αργαλειό. Με αυτόν τον τρόπο, ο επισκέπτης μπορεί να παρακολουθήσει από κοντά τις δραστηριότητες αυτές, ενώ παράλληλα διατηρείται η πολιτιστική ταυτότητα και κληρονομιά της περιοχής και καταπολεμάται η ανεργία στις γυναίκες.

Επίσης δραστηριότητες **οικολογικού ενδιαφέροντος**, όπως επισκέψεις σε υγροβιότοπους ,φαράγγια, κλπ. είναι δυνατόν να δημιουργηθούν σε αξιόλογες περιοχές των δικτύων Φύση 2000.

Στις περιοχές αυτές δημιουργούνται ανάλογες υποδομές όπως παρατηρητήρια πουλιών και ζώων, ώστε ο επισκέπτης να έρχεται σε άμεση επαφή με τη φύση και να απολαμβάνει τις ομορφιές της περιοχής.

Σημαντικές παρεμβάσεις προτείνονται για τη διαμόρφωση κατάλληλων χώρων για τον **αλιευτικό τουρισμό**. Ειδικότερα κρίνεται αναγκαία η κατασκευή μαρίνων σε παραθαλάσσιες περιοχές, ώστε να εξυπηρετούνται οι ανάγκες του αλιευτικού τουρισμού.

Ο τουριστικός τομέας στην περιοχή θα πρέπει να εκσυγχρονιστεί παρέχοντας υπηρεσίες μέσα από το **διαδίκτυο**, το οποίο πέραν από την προβολή του τουριστικού προϊόντος προσφέρει και υπηρεσίες **διερεύνησης διαθεσιμότητας, κρατήσεων, πληρωμής** κ.λπ., δίνοντας τη δυνατότητα στις τοπικές επιχειρήσεις να παρεμβαίνουν άμεσα στην αγορά στην οποία απευθύνονται.

Τα τουριστικά γραφεία της περιοχής εξειδικεύονται σε θέματα **προβολής** του αγροτουρισμού και των άλλων τουριστικών προϊόντων και υλοποιούν προγράμματα δραστηριοτήτων που καλύπτουν όλο το φάσμα των προϊόντων της περιοχής.

Σημαντικό μέρος στην “πίτα” των ήπιας μορφής τουριστικής δραστηριότητας έχει και ο **περιβαλλοντικός τουρισμός**. Παρεμβάσεις σχετικά με την οργάνωση ξεναγήσεων και τη δημιουργία τουριστικών περιπετήρων, αλλά και καταφυγίων στις ορεινές περιοχές μπορούν να δώσουν ώθηση στην εν λόγω δραστηριότητα.

Στην προβολή του προϊόντος συμβάλλει και η δημιουργία ενός **περιβαλλοντικού μουσείου**, το οποίο θα προβάλλει οι ομορφιές της περιοχής, θα παρουσιάζει τα είδη της χλωρίδας και της πανίδας και θα καλλιεργεί την περιβαλλοντική ευαισθησία στους επισκέπτες και τους κατοίκους της περιοχής.

– Υπηρεσίες

Η ανάπτυξη της πολύμορφης τουριστικής δραστηριότητας σε όλη την έκταση της Περιφέρειας απαιτεί και την κατάλληλη χωρική ανάπτυξη των υπηρεσιών αλλά και του φάσματος που παρέχεται σε τοπικό επίπεδο, τόσο για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού όσο και αυτή των τουριστών.

Η αναβάθμιση της εκπαίδευσης με αγροτικά θέματα, οι οποίες θα συμβάλλουν στη διάχυση της καινοτομίας στην τοπική παραγωγική δομή είναι ευθύνη της Περιφέρειας.

– Αγροτικοί συνεταιρισμοί

Ο ρόλος των αγροτικών συνεταιρισμών κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικός για την υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα. Ο ρόλος τους αφορά τόσο στην παροχή συμβουλευτικής στήριξης, πληροφόρησης, επιμόρφωσης, κ.λπ. των αγροτών όσο και στη διαχείριση και προώθηση στην αγορά της τοπικής παραγωγής. Η προώθηση και προβολή των προϊόντων, γίνεται με σύγχρονες μεθόδους και στηρίζεται σημαντικά σε ειδικά διαμορφωμένα τμήματα των αγροτικών συνεταιρισμών, τα οποία εξοπλίζονται, για το σκοπό αυτό, με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, έτσι ώστε να διασφαλίσουν τους καλύτερους όρους πρόσβασης της ποιοτικής παραγωγής του κλάδου στη διεθνή αγορά.

Ο καλύτερος δυνατός συντονισμός αλλά και η συμπληρωματικότητα των επιμέρους αγροτικών συνεταιρισμών σε επίπεδο Περιφέρειας μπορεί να διασφαλίζεται μέσα από τη δημιουργία ενός φορέα, ο οποίος θα έχει τη συνολική εποπτεία της αγροτικής παραγωγής και των εξελίξεων των αγροτικών αγορών και θα δρα συμβουλευτικά στο έργο των μεμονωμένων συνεταιρισμών.

2. Δίκτυα – Παραγωγικές υποδομές.

Τα δίκτυα αποτελούν έναν πολύ σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα και την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα. Για το λόγο αυτό προτείνονται σημαντικές παρεμβάσεις που αφορούν στην αναβάθμιση/ ανάπτυξη του εσωτερικού δικτύου της Περιφέρειας (αγροτικοί δρόμοι, δευτερεύον οδικό δίκτυο) για την εξυπηρέτηση της μεταφοράς των παραγόμενων προϊόντων, αλλά και της προσβασιμότητας των επισκεπτών προς όλες τις περιοχές της Περιφέρειας. Οι περισσότερες από τις παρεμβάσεις έχουν προταθεί να ενταχθούν για υλοποίηση στο Ε.Π. «Αλ. Μπαλτατζής».

Σημαντικές κρίνονται οι παρεμβάσεις σε επίπεδο οδικού δικτύου που συνδέει τους ορεινούς όγκους - προορισμούς της περιοχής, ώστε να διευκολύνεται η πρόσβαση σε αυτούς.

Με την ολοκλήρωση έργων της ΠΑΘΕ ενισχύεται σημαντικά το πρωτεύον οδικό δίκτυο της Περιφέρειας. Η ενίσχυση της σύνδεσης της Περιφέρειας με άλλες, μέσω δευτερευόντων οδικών δικτύων, σιδηροδρομικού δικτύου αλλά και η ανάπτυξη των λιμένων της Περιφέρειας (εμπορευματικά λιμάνια) προσδίδουν ένα

σημαντικό ρόλο στην κεντροβαρή θέση της, ο οποίος μπορεί να αξιοποιηθεί τόσο σε τοπικό επίπεδο, για την τόνωση της εξωστρέφειας της περιοχής, όσο και σε εθνικό, καθιστώντας την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου.

Σχετικά με το αεροδρόμιο του Ελ. Βενιζέλος και το αεροδρόμιο της αεροπορικής βάσης Τανάγρας (προτείνεται η ανάδειξή του) δημιουργούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις ως εισόδων που συνδέουν από αέρος την Περιφέρεια με περιοχές τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και του εξωτερικού.

Με τον προγραμματισμό πτήσεων τύπου τσάρτερ, αναμένεται να τονωθεί η προσέλκυση επισκεπτών, οι οποίοι επιθυμούν να απολαύσουν την πολυσχιδή τουριστική δραστηριότητα της Περιφέρειας.

Έμφαση δίνεται επίσης στην ανάπτυξη της **ευρυζωνικότητας** στην περιοχή στη βάση των σύγχρονων τηλεπικοινωνιακών υποδομών, οι οποίες θα συμβάλλουν στην παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών, την ανάπτυξη εφαρμογών και την απρόσκοπτη πρόσβαση σε πληροφορία και γνώση στην περιοχή μελέτης.

Τέλος, προτείνεται η κατασκευή μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων , ειδικότερα στις περιοχές που παρουσιάζουν περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, ώστε να μην υπάρξει κίνδυνος περιβαλλοντικής υποβάθμισης από την ανάπτυξη των προτεινόμενων δραστηριοτήτων.

Όσον αφορά στις παραγωγικές υποδομές της Περιφέρειας προτείνεται η εγκατάσταση των κτηνοτροφικών μονάδων ανά τύπο στην κατάλληλη περιοχή. Συγκεκριμένα, οι μονάδες αιγοπροβατοτροφίας, που η ανάπτυξή της ευνοείται στις ορεινότερες περιοχές, χωροθετούνται στις περιοχές αυτές , λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να μην προκαλούν προβλήματα στις κατοικημένες περιοχές και περιβαλλοντική υποβάθμιση. Οι μονάδες εκτροφής βοοειδών και χοίρων χωροθετούνται σε πεδινότερες περιοχές , οι οποίες και αυτές πρέπει να πληρούν τις όλες τις προϋποθέσεις για την ασφαλή εγκατάστασή τους. Οι κτηνοτροφικές μονάδες στο σύνολό τους χωροθετούνται εκτός κατοικημένων περιοχών και συνδέονται με δίκτυα βιολογικού καθαρισμού για τη διαχείριση των λυμάτων τους.

Οι αλιευτικές μονάδες προτείνεται να χωροθετηθούν στις παραδοσιακά αλιευτικές περιοχές της Περιφέρειας. Οι μονάδες αυτές πρέπει να πληρούν τους όρους για την προστασία του θαλάσσιου οικοσυστήματος και συγκεντρώνονται σε συγκεκριμένα σημεία, ώστε να μην αναπτύσσονται διάσπαρτα και ανεξέλεγκτα.

Οι μονάδες μεταποίησης προτείνεται να χωροθετηθούν στα περίχωρα των κέντρων παραγωγής, ώστε να είναι άμεση η μεταφορά των προϊόντων από τον πρωτογενή τομέα στα μεταποιητικά κέντρα. Τα κέντρα αυτά συνδέονται με δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης και ενδεχομένως βιολογικού καθαρισμού, όπου κρίνεται απαραίτητο.

Για τις υφιστάμενες βιομηχανικές μονάδες προτείνεται ο εξοπλισμός τους με ειδικά τεχνικά μέσα, όπως π.χ. φίλτρα, καθώς και η δημιουργία κατάλληλα διαμορφωμένων χώρων συλλογής αποβλήτων, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η επιβάρυνση που μπορεί να προκαλούν στο περιβάλλον.

Τέλος προτείνονται για υλοποίηση διάφορα αρδευτικά έργα που έχουν προταθεί να ενταχθούν στο Ε.Π «Αλ Μπαλτατζής» και τα οποία είναι ώριμα.

3. Ανθρώπινο δυναμικό

Στα πλαίσια της υλοποίησης των μέτρων παρέμβασης για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα προκύπτουν μία σειρά από σημαντικά ζητήματα που αφορούν στο ανθρώπινο δυναμικό και τη δυνατότητά του να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες της αγροτικής παραγωγής και της τεχνογνωσίας, αλλά και αυτές που δημιουργούνται από την ανάπτυξη της αγροτουριστικής δραστηριότητας συνολικά στην Περιφέρεια.

Στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντική η διαρκής ανάπτυξη των δεξιοτήτων των κατοίκων της περιοχής σε μία σειρά από ζητήματα, όπως:

- ✓ παραγωγή ποιοτικών προϊόντων : βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία – ολοκληρωμένη διαχείριση παραγωγής

- ✓ αναδιάρθρωση καλλιεργειών : προωθούμενες δενδροκηπευτικές καλλιέργειες – αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά - ενεργειακές καλλιέργειες, κλπ.
- ✓ επιχειρηματική κτηνο-πτηνοτροφία και εναλλακτικών εκτροφών
- ✓ ανάπτυξη ήπιων μορφών τουριστικής δραστηριότητας : αγροτουρισμός με τις εν δυνάμει υποκατηγορίες του, όπως οινολογικός τουρισμός , επισκέψιμα αγροκτήματα, περιβαλλοντικός τουρισμός, θαλάσσιος και αλιευτικός τουρισμός, κ.ά.
- ✓ μεταποίηση – εμπορία αγροτικών προϊόντων – εξαγωγική δραστηριότητα
- ✓ διαφοροποίηση και πολυδραστηριότητα στον αγροτικό τομέα

Για το σκοπό αυτό προτείνεται η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία των υπηρεσιών του αγροτικού τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής) ως υποστηρικτικών δομών μιας στάσης « one stop shop », οι οποίες θα λειτουργούν σε συμβουλευτική βάση και θα παρέχουν συμβουλές και πληροφορίες σε σχέση με τα παραπάνω ζητήματα, ενώ ταυτόχρονα θα οργανώνουν ανά τακτά χρονικά διαστήματα ημερίδες στις διάφορες περιοχές των περιφερειακών ενοτήτων με θεματικές ενότητες προσαρμοσμένες στις ανάγκες της κάθε περιοχής, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η αμεσότητα και η εξειδίκευση στη ροή πληροφορίας προς όλους τους ενδιαφερομένους σε διαρκή βάση.

Η παρουσία των εν λόγω δομών, σε συνδυασμό με τη στήριξη σε τοπικό επίπεδο στο πλαίσιο των Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΑΣ), των Ομάδων Παραγωγών Αγροτικών Προϊόντων (ΟΠ), των Αγροτικών Εταιρικών Συμπράξεων (ΑΕΣ), τις Ααγοδιατροφικές συμπράξεις της Περιφέρειας και άλλων θεσμοθετημένων φορέων, όπως της Πανελληνίας Ένωσης Νέων Αγροτών (ΠΕΝΑ) , των Αγροτικών Συνδικαλιστικών Οργανώσεων, αλλά και διαφόρων οικονομικών και επαγγελματικών οργανώσεων , ενώσεων ή φορέων που εκπροσωπούν όσους ασκούν δραστηριότητες σχετικές με την παραγωγή ή/ και τη μεταποίηση ή/και την εμπορία και κατά περίπτωση την τυποποίηση ή τη διανομή αγροτικών προϊόντων και γενικά αγαθών του αγροτικού, κτηνοτροφικού, αλιευτικού, δασικού και κάθε άλλου συναφούς τομέα αγροτικής παραγωγής. αναμένεται να συμβάλλει καθοριστικά στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και στην παροχή όλης εκείνης της πληροφορίας και γνώσης για την αποτελεσματική διαχείριση του τοπικού φυσικού πλούτου στα πλαίσια της βιώσιμης, από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική άποψη, ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Σημαντική συμβολή στην ενίσχυση της προσπάθειας για την ανάδειξη τοπικών αγροτικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, στην ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας σε θέματα αγροτικής ανάπτυξης, στην στήριξη σχεδίων διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας, καθώς και στη διάχυση των αποτελεσμάτων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο έχει και η δημιουργία του **Εθνικού Αγροτικού Δικτύου (ΕΑΔ)**⁸, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007–2013 – « Αλέξανδρος Μπαλτατζής »

Το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο (ΕΑΔ) είναι μέλος του **Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης European Network for Rural Development (ENRD)**⁹, στο οποίο συμμετέχουν αντιπροσωπευτικοί φορείς του γεωργικού, αγροδιατροφικού τομέα, Επιμελητήρια, Ερευνητικά Κέντρα, περιβαλλοντικές οργανώσεις, Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER. Επιπλέον συμμετέχουν και Υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής, που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση ή/και εφαρμογή Μέτρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ).

Οι βασικές κατηγορίες δραστηριοτήτων του ΕΑΔ είναι:

⁸ Υ.Α. 10850/2008 (ΦΕΚ Β' / τ. 2456 / 2.12.2008

⁹ Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης **European Network for Rural Development (ENRD)** δημιουργήθηκε σύμφωνα με το **Άρθρο 67, του Καν. 1698/2005**, για τη διασύνδεση των εθνικών αγροτικών δικτύων, οργανισμών και διοικητικών υπηρεσιών, που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης σε Κοινοτικό επίπεδο, ενώ για τη θέσπιση της οργανωτικής δομής του ευρωπαϊκού δικτύου αγροτικής ανάπτυξης εκδόθηκε η **2008/168/ΕΚ** απόφαση της Ε. Ε.

- Διοργάνωση ημερίδων, συνεδρίων, σεμιναρίων σε τοπικό/ περιφερειακό/ εθνικό επίπεδο για όσους εμπλέκονται ενεργά στην αγροτική ανάπτυξη.
- Οργάνωση θεματικών συναντήσεων εργασίας.
- Εκδόσεις όπως ενημερωτικά δελτία του ΠΑΑ, περιοδικό, θεματικοί ή μεθοδολογικοί φάκελοι και οδηγοί για θέματα Αγροτικής Ανάπτυξης.
- Λειτουργία βάσεων δεδομένων για συλλογή και ανάδειξη ορθών πρακτικών.
- Δημιουργία ιστοχώρου (site) σε ελληνική και αγγλική γλώσσα και χρήση ηλεκτρονικών εργαλείων δικτύωσης.

Σημειώνεται ότι, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης ουσιαστικά αποτελεί μία **πλατφόρμα ανταλλαγής πληροφοριών** σχετικά με τα αποτελέσματα, τις εμπειρίες και τις δυσκολίες εφαρμογής της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη και σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστά το έργο άλλων κοινοτικών οργάνων, που καθορίζουν και ασκούν πολιτική και στρατηγικές για την αγροτική ανάπτυξη.

4. Προωθητικές ενέργειες.

4.1 Συμβολαιακή γεωργία.

Η Συμβολαιακή γεωργία αποτελεί ένα νέο θεσμό στην ελληνική γεωργία, που ανοίγει νέες προοπτικές για την γεωργική παραγωγή και τη μεταποίηση – εμπορία αγροτικών προϊόντων με προφανή οφέλη και για τις δύο πλευρές.

Με τον όρο Συμβολαιακή Γεωργία¹⁰ ή κατ' άλλους Συμβολαιακή Μορφή Παραγωγής εννοούμε τον τύπο εκείνο της αγροτικής παραγωγής που γίνεται στη βάση ενός συμβολαίου ή μιας σύμβασης ή ενός συμφωνητικού, οπωσδήποτε, δηλαδή, σύμφωνα με τους όρους που περιλαμβάνονται σε μια γραπτή συμφωνία μεταξύ μεμονωμένων ή συνεταιρισμού αγροτών από τη μια μεριά και επιχειρήσεων από την άλλη που προμηθεύουν την αγροτική εκμετάλλευση με μέσα παραγωγής (*αγροτικά εφόδια*) ή αγοράζουν το αγροτικό προϊόν ή και τα δύο.

Βασικός στόχος του συμβολαίου είναι ή θα πρέπει να είναι η έκφραση των συμφερόντων και υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων πλευρών καθόλη τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας.

Πρόκειται, δηλαδή, για ιδιωτικές γραπτές συμβάσεις, βεβαίας χρονολογίας, βάση των οποίων θα ρυθμίζεται η μελλοντική πώληση αγροτικών προϊόντων. Οι αγρότες πριν ακόμη καλλιεργήσουν τα χωράφια τους ή οι Συλλογικές Αγροτικές Οργανώσεις (ΣΑΟ)¹¹ για λογαριασμό των μελών τους, μπορεί να συνάψουν γραπτές συμβάσεις πώλησης των αγροτικών τους προϊόντων με συγκεκριμένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων (*ενιαίο μητρώο εμπόρων αγροτικών προϊόντων*) με συγκεκριμένους όρους (προκαθορισμένη τιμή, εξασφαλισμένη διάθεση της ποσότητας του παραγόμενου προϊόντος, πολυεπίπεδη συνεργασία σε γεωργικές πρακτικές που θα πρέπει να ακολουθήσουν, κλπ), γεγονός που θα ενισχύει τη διαπραγματευτική ισχύ των αγροτών, το αγροτικό εισόδημα και θα συμβάλει στη σταθερότητα των τιμών των αγροτικών προϊόντων.

¹⁰ βλ. σχετικά σ/ν « Θεσμικό πλαίσιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου- Οργάνωση της εποπτείας του Κράτους ». – άρθρο 10.

¹¹ Συλλογικές Αγροτικές Οργανώσεις (ΣΑΟ) είναι : α). οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (ΑΣ) – κάθε πρωτοβάθμιος αγροτικός συνεταιρισμός, ο οποίος λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2810 / 2000 (Α' 108). β). οι Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ) και γ). οι Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις, σύμφωνα με το σ/ν « Θεσμικό πλαίσιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου- Οργάνωση της εποπτείας του Κράτους ». – άρθρο 1.

Το νέο αυτό θεσμικό πλαίσιο για την ελληνική γεωργική πραγματικότητα, που, όμως, εφαρμόζεται εδώ και χρόνια στην Ε.Ε., θα συμβάλει στην προσαρμογή του αγροτικού τομέα στη νέα εποχή, κυρίαρχο στοιχείο της οποίας είναι η ανταγωνιστικότητα ενός προϊόντος και όχι ο προσπορισμός κοινοτικών ενισχύσεων.

Μέσα από τη διαδικασία της υπογραφής συμβολαίων, ο αγροτικός τομέας εισέρχεται σε ένα νέο και εντατικότερο στάδιο εξάρτησης από τον δευτερογενή τομέα (*αγροτοβιομηχανικές δραστηριότητες*) της οικονομίας. Η αγροτική εκμετάλλευση μεταβάλλεται ουσιαστικά σε έναν κρίκο μιας κάθετα οργανωμένης αλυσίδας παραγωγής στην οποία κυρίαρχη είναι η αγροτοβιομηχανική, κατά κύριο λόγο, επιχείρηση, καθώς και οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην εμπορία των αγροτικών προϊόντων.

Οι επιπτώσεις της μορφής αυτής παραγωγής και των σχέσεων που συνεπάγονται για τους αγρότες στο οικονομικό επίπεδο, στον τομέα της οργάνωσης της παραγωγής αλλά και στο κοινωνικό επίπεδο είναι πολύ σημαντικές, μόνο, υπό την προϋπόθεση ότι τα συμβόλαια διαμορφώνονται και υπογράφονται υπό συνθήκες ισοτιμίας ώστε οι δεσμεύσεις και οι όροι όχι μόνο να είναι αμοιβαία επωφελείς αλλά και να εκπληρώνονται, ιδιαίτερα από την πλευρά των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα που υπερέχουν συντριπτικά σε διαπραγματευτική ισχύ. Για την ισοτιμία αυτή, με στόχο τη διασφάλιση του εισοδήματος της αδύναμης πλευράς, δηλαδή των παραγωγών, είναι απαραίτητη η ενίσχυση της διαπραγματευτικής τους θέσης είτε με τη διαμεσολάβηση του κράτους ή των συλλογικών φορέων των αγροτών όπως π.χ. οι συνεταιρισμοί στη σύνταξη των συμβολαίων. Η πολυδιάσπαση των μικρών οικογενειακών εκμεταλλεύσεων αποτελεί ένα σοβαρότατο διαπραγματευτικό μειονέκτημα το οποίο αμβλύνεται με την ομαδοποίησή τους.

Η συλλογική διαπραγμάτευση και υπογραφή συμβολαίων αποτελεί την πιο ενδεδειγμένη λύση και ίσως και τη μοναδική, για τους μικρούς παραγωγούς.

Ο θεσμός της συμβολαιακής γεωργίας μπορεί να αναβαθμίσει το ρόλο του αγρότη παραγωγού στο άμεσο μέλλον, με σταδιακή προσαρμογή του σε αγρότη – παραγωγό με επιχειρηματικό πνεύμα, που θα παύσει να στηρίζει την ανάπτυξή του στις κρατικές ή κοινοτικές επιδοτήσεις και θα επενδύσει στην εκπαίδευση και στην πληροφόρηση για νέες μορφές γεωργικής δραστηριότητας. Επιπρόσθετα, θα μάθει να προσαρμόζεται στις καταναλωτικές ανάγκες της αγοράς στοχεύοντας συνεχώς στην ποιότητα, υγιεινή και ασφάλεια των παραγόμενων προϊόντων.

Γενικότερα, με την καθιέρωση της συμβολαιακής γεωργίας στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας επιτυγχάνονται οι στόχοι κατά κατηγορία προϊόντων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Πρωτογενή Τομέα (Ενότητα Α', σελ 6.), όπως :

- ✓ ***ο εξορθολογισμός της αγροτικής παραγωγής, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς.***
- ✓ ***η επίτευξη προκαθορισμένης τιμής για τα αγροτικά προϊόντα.***
- ✓ ***η διασφάλιση του αγροτικού εισοδήματος***
- ✓ ***η αναβάθμιση της συλλογικής έκφρασης των αγροτών μέσα από νέους συνεταιρισμούς, ομάδες παραγωγών και αγροτικές εταιρικές συμπράξεις.***

4.2. Αγροδιατροφική σύμπραξη.

Πρόκειται για ένα νέο θεσμό που κατοχυρώνει τη συνεργασία των παραγωγικών, κοινωνικών, επαγγελματικών και επιστημονικών κλάδων που δραστηριοποιούνται στον αγροτικό τομέα, αλλά και στον τομέα της οργάνωσης και διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας, με στόχο την κοινωνική και

οικονομική ανάπτυξη μέσω της προώθησης τοπικών προϊόντων ποιότητας στην εγχώρια και διεθνή αγορά.

Σύμφωνα με το υπό ψήφιση Σχέδιο Νόμου με τίτλο « Θεσμικό πλαίσιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου- Οργάνωση της εποπτείας του Κράτους ». ¹² - άρθρο 9, είναι δυνατή η σύσταση **Αγροδιατροφικής Σύμπραξης** με πρωτοβουλία της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με τη μορφή αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας με σκοπό :

- ✓ την ανάδειξη, προβολή και προώθηση, σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, των διατροφικών προϊόντων που παράγονται στα διοικητικά όρια της Περιφέρειας.
- ✓ την παροχή υπηρεσιών τεκμηρίωσης, υποστήριξης και προώθησης του Στερεοελλαδίτικου «καλαθιού» αγροτικών προϊόντων .
- ✓ την ενίσχυση της διαπραγματευτικής θέσης των παραγωγών και των οργανώσεων τους με τους φορείς εμπορίας και μεταποίησης.

Σημειώνεται ότι μέλη της Αγροδιατροφικής σύμπραξης – εκτός της **Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης** – μπορούν να είναι :

- ο Οι δήμοι της Περιφέρειας.
- ο Οι Συλλογικές Αγροτικές Οργανώσεις της Περιφέρειας.
- ο Περιφερειακές και κλαδικές επαγγελματικές οργανώσεις.
- ο Περιφερειακοί φορείς της βιομηχανίας τροφίμων , ποτών, επεξεργασίας αγροτικών πρώτων υλών.
- ο Φορείς του εμπορίου, του τουρισμού, της εστίασης και των καταναλωτών.
- ο Εκπαιδευτικά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα που λειτουργούν στην Περιφέρεια και σχετίζονται με τους σκοπούς της σύμπραξης.

Είναι προφανές ότι, πέραν από τους ανωτέρω σκοπούς που επιδιώκονται μέσω της Αγροδιατροφικής Σύμπραξης, είναι απαραίτητο να συνδεθούν τα τοπικά αγροτικά προϊόντα και η πολιτιστική τους φυσιογνωμία – παράδοση με τον τουριστικό τομέα της οικονομίας της χώρας και ειδικότερα με το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας , καθόσον η αλληλεξάρτηση αυτή θα επιφέρει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα

Η ενίσχυση του έργου της Αγροδιατροφικής σύμπραξης μπορεί να γίνει με χρηματοδότηση από το Ταμείο Γεωργίας και Κτηνοτροφίας (ΤΓΚ)¹³ μετά την υποβολή σχετικού αιτήματος προς αυτό, ενώ θα πρέπει να διερευνηθεί αν η σύσταση της Αγροδιατροφικής Σύμπραξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας μπορεί να χρηματοδοτηθεί από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013, μέσω του Άξονα 4 – LEADER.

4.3. Δημοπρατήριο Αγροτικών Προϊόντων ¹⁴.

Οργανώνεται με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας , στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας συμμετέχουν :

- ο *Η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση*

¹² βλ. σχετικά σ/ν « Θεσμικό πλαίσιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου- Οργάνωση της εποπτείας του Κράτους ».- άρθρο 9

¹³ βλ. σχετικά σ/ν « Θεσμικό πλαίσιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου- Οργάνωση της εποπτείας του Κράτους ».- άρθρο 9

¹⁴ βλ. σχετικά σ/ν « Θεσμικό πλαίσιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου- Οργάνωση της εποπτείας του Κράτους ».- άρθρο 11

- ο Οι Συλλογικές Αγροτικές Οργανώσεις της Περιφέρειας.
- ο Οι ΟΤΑ.
- ο Έμποροι αγροτικών προϊόντων και εφοδίων, καθώς και ενδιαφερόμενοι ιδιώτες .
- ο Το Δημόσιο (εκπροσωπούμενο από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων)

Σημειώνεται ότι οι φορείς της Περιφερειακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης και το Δημόσιο πρέπει να ελέγχουν τουλάχιστον το 51% του μετοχικού τους κεφαλαίου.

Οι ιδιώτες παραγωγοί και συνεταιρισμοί μπορεί να διαθέτουν τα προϊόντα τους μέσω του Δημοπρατηρίου. Επίσης, οι ΑΣ που μετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο του Δημοπρατηρίου υποχρεούνται να διαθέτουν την παραγωγή τους μέσω του Δημοπρατηρίου.

Λόγω της σοβαρότητας του εγχειρήματος και όσον αφορά την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας απαιτείται η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας και ίδρυση ηλεκτρονικού δημοπρατηρίου και παρατηρητηρίου τιμών, ή η δημιουργία Διαμετακομιστικού και Εμπορευματικού Κόμβου Αγροτικών Προϊόντων με τις απαραίτητες υποδομές (αποθηκευτικοί χώροι, ψυκτικοί χώροι, δημοπρατήριο, κ.α.) σε συνδυασμό με την ίδρυση Εμπορευματικού Σταθμού (Περιοχή Στυλίδας ή Σχηματαρίου), με σκοπό την ανάπτυξη μιας ισχυρής τοπικής οικονομίας.

Στη δεύτερη περίπτωση υπάρχει σχετική μελέτη που έχει κατατεθεί στην Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ¹⁵.

Επισημαίνεται ότι τα Δημοπρατήρια Αγροτικών Προϊόντων σ' ολόκληρο τον οργανωμένο οικονομικά κόσμο, αποτελούν σημείο συνάντησης των παραγωγών αγροτικών προϊόντων και των λιανοπωλητών από τη μια και γεινίασης με τα μεγάλα αστικά κέντρα από την άλλη.

Επιπρόσθετα, απαιτείται η διερεύνηση της δυνατότητας ένταξης του δημοπρατηρίου στο πρόγραμμα ανταγωνιστικότητας του Υπουργείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (ΕΠΑΝ ΙΙ) ή στο νέο επενδυτικό νόμο 3908/2011.

4.4. Σύσταση Φορέα Πιστοποίησης Αγροτικών Προϊόντων ¹⁶.

Η Σύσταση φορέα πιστοποίησης αγροτικών προϊόντων σε περιφερειακό επίπεδο με το διακριτικό τίτλο Stereagro Cert, ενόψει και της διαφαινόμενης συνένωσης εποπτευόμενων από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων νομικών προσώπων, αποτελεί σημαντική παράμετρο στην ανάδειξη των τοπικών προϊόντων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, μέσω της διασφάλισης της ποιότητας των προϊόντων της Στερεοελλαδίτικης γης.

Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται η σύσταση **Ενιαίου Φορέα Αγροτικής Έρευνας, Πιστοποίησης και Κατάρτισης Στερεάς Ελλάδας** με έδρα την Θήβα ή εναλλακτικά την Αλιάρτο Βοιωτίας , λόγω και της κεντροβαρούς θέσης τους με σκοπό :

1. την προαγωγή και διασφάλιση της ποιότητας των αγροτικών προϊόντων και τροφίμων , καθώς και προστασία της προέλευσης και της ταυτότητάς τους.
2. την εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας, προστασίας του περιβάλλοντος και διαχείρισης της αειφορίας των αγροτικών εκμεταλλεύσεων.
3. την εφαρμογή προτύπων για την ανάδειξη σύγχρονων και καινοτόμων μεθόδων παραγωγής, τη διαφοροποίηση των αγροτικών προϊόντων και των τροφίμων.
4. την εφαρμογή συστημάτων και διαδικασιών ελέγχου και πιστοποίησης στην κατεύθυνση της αύξησης της προστιθέμενης αξίας και της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών προϊόντων.

¹⁵ Μελέτη προσδιορισμού ίδρυσης και δημιουργίας εμπορευματικών – διακομιστικών κέντρων ή δικτύου αυτών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Βιωσιμότητα – τεχνικές προδιαγραφές κέντρων. Γραφείο Μελετών Studio – 75 Αρχιτέκτονες

¹⁶ βλ. σχετικά σ/ν Σύσταση οργανισμού « Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός – ΔΗΜΗΤΡΑ »

5. την προστασία των αγροτικών προϊόντων από τις αθέμιτες ενέργειες « ελληνοποιήσεων ».
6. την προώθηση και προβολή των αγροτικών προϊόντων πιστοποιημένης ποιότητας της Περιφέρειας στις αγορές και στους καταναλωτές.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της πιστοποίησης αγροτικών προϊόντων, οι όλο και αυξανόμενες ανησυχίες για την κλιματική αλλαγή έχουν δημιουργήσει μια νέα τάση καταναλωτών, οι οποίοι λαμβάνουν υπόψη κατά την αγορά προϊόντων και υπηρεσιών την «**περιβαλλοντική ευαισθησία**» και την έμπρακτη «**κοινωνική υπευθυνότητα**» των εταιρειών. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο δημιουργείται μια νέα τάση στην πιστοποίηση των προϊόντων με βάση το ανθρακικό (ενεργειακό) αποτύπωμά τους.

Το ανθρακικό αποτύπωμα (carbon footprint) είναι μια μέτρηση των επιπτώσεων, που έχουν οι δραστηριότητες (π.χ. παραγωγή αγροτικών προϊόντων) στο περιβάλλον και κυρίως στις κλιματικές αλλαγές και αφορά στην ποσότητα αερίων του θερμοκηπίου που παράγουμε στην καθημερινή πρακτική μας

Ο υπολογισμός του Ανθρακικού (Ενεργειακού) Αποτυπώματος των προϊόντων είναι μια σημαντική διεργασία η οποία επιτρέπει σε μια επιχείρηση να μειώσει κόστη, να διαχειριστεί κλιματικούς κινδύνους και να ενισχύσει τη φήμη των εμπορικών της σημάτων. Σε κάθε τομέα και ειδικότερα στον πρωτογενή (*παραγωγή αγροτικών προϊόντων*), αλλά και στο δευτερογενή (*μεταποίηση αγροτικών προϊόντων*) οι καταναλωτές θέλουν πλέον να επιλέγουν μεταξύ των προϊόντων τα οποία δεσμεύονται να μειώσουν την επίδραση τους στο περιβάλλον και των υπολοίπων.

Επισημαίνεται, επίσης, ότι το πιστοποιημένο Εργαστήριο Χημικών Αναλύσεων και Ελέγχων της ΕΚΕΠΥ που βρίσκεται στην Περιφερειακή Ενότητα Βοιωτίας παρέχει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες χημικών αναλύσεων και σειρά ελέγχων ποιότητας πέραν των δομικών, κεραμικών και πυρίμαχων προϊόντων, σε ποιοτικές αναλύσεις επί των αγροτικών προϊόντων, καθώς έχει διαπιστευτεί από το Εθνικό Συμβούλιο Διαπίστευσης (ΕΣΥΔ) σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Πρότυπο EN17025.

Οι υποστηρικτικές υπηρεσίες του στον αγροτικό τομέα αφορούν :

- ✓ **χημική ανάλυση εδαφών και προσδιορισμό της περιεκτικότητάς τους σε χημικά στοιχεία**
- ✓ **αναλύσεις σε νερό γεωτρήσεων και αρδευτικών πηγών**
- ✓ **χημική και μικροβιολογική ανάλυση πόσιμου νερού**

4.5 . Σύμφωνο Ποιότητας για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Το Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας (ΤΠΣ) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι ένα σύμφωνο κοινωνικής οικονομίας κατά το σχήμα της Αγροδιατροφικής Σύμπραξης (Εταιρεία Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα) με διαφορετικούς στόχους και προτεραιότητες.

Το Σύμφωνο Ποιότητας είναι μια συλλογική προσπάθεια που διαχειρίζεται την ιδιαιτερότητα (ιδιοπροσωπία) , αλλά και το περιβάλλον μιας περιοχής ή και της Περιφέρειας.

Στη συλλογική αυτή προσπάθεια μπορούν να συμμετέχουν παραγωγοί τοπικών προϊόντων, όπως αγρότες - κτηνοτρόφοι-αλιείς (μεμονωμένοι ή μέσω των νέων θεσμικών τους οργάνων εκπροσώπησης, ήτοι Αγροτικών Συνεταιρισμών, Ομάδων Παραγωγών Αγροτικών Προϊόντων, Αγροτικών Εταιρικών Συμπράξεων), εργαστήρια – βιοτεχνίες τυποποίησης – μεταποίησης τοπικών προϊόντων, φορείς του τουριστικού κλάδου και της μαζικής εστίασης (ξενοδοχεία, αγροτουριστικά καταλύματα, ξενώνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια, γραφεία εναλλακτικού τουρισμού κλπ.) , η Περιφέρεια, οι Δήμοι, τα Επιμελητήρια, φορείς διαχείρισης πολιτισμικών δρώμενων κ.ά.

Πρόκειται για μια κοινή συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων και άλλων φορέων μιας συγκεκριμένης περιοχής, που έχει ως στόχο την εξασφάλιση ορισμένων ελαχίστων κριτηρίων σχετικών με τις συνθήκες λειτουργίας τους, την ποιότητα των παραγομένων προϊόντων και των παρεχομένων υπηρεσιών. Η έννοια της ποιότητας στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν αφορά απλά τεχνικά (φυσικά, χημικά ή οργανοληπτικά) χαρακτηριστικά των προσφερομένων προϊόντων ή υπηρεσιών, αλλά περιλαμβάνει και στοιχεία που αφορούν τον τοπικό πολιτισμό, τις ιδιαίτερες πρακτικές παραγωγής και εν τέλει την ιδιοπροσωπία μιας περιοχής. Με τον τρόπο αυτό αποκτά ολοκληρωμένο χαρακτήρα.

Το ΤΣΠ, από το ίδιο το περιεχόμενό του, είναι ένα αυτορρυθμιζόμενο σύστημα διασφάλισης ορισμένων κατά περίπτωση κριτηρίων ποιότητας για τους συμμετέχοντες σ' αυτό. Σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί και δεν πρέπει να υποκαταστήσει την τοπική δυναμική σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο. Κατά την έννοια αυτή απαραίτητη προϋπόθεση για τη λειτουργία του συστήματος είναι η κοινή θέληση για δημιουργία κοινών συμφωνιών από τους αρχικά συμμετέχοντες σ' αυτό και όσους μπαίνουν κατά τη διάρκεια λειτουργίας του.

Απαραίτητη λοιπόν είναι η επίτευξη γενικών και ειδικών συμφωνιών που θα είναι αποδεκτές από τα μέλη του ΤΣΠ. Οι συμφωνίες αυτές μπορούν να μεταβάλλονται στη διάρκεια του χρόνου αλλά δεν μπορούν να περιέχουν λιγότερα από τα ελάχιστα κριτήρια που αρχικά θα προσδιοριστούν/συμφωνηθούν.

Βασικός στόχος του ΤΣΠ είναι μέσω της διασφάλισης και διαβάθμισης ορισμένων κριτηρίων ποιότητας να αναδειχθεί η ιδιοπροσωπία της κάθε περιοχής και να προωθηθεί η τοπική ανάπτυξη με την δημιουργία ή διαφοροποίηση των ήδη υφισταμένων δραστηριοτήτων. Ως άμεσο πλεονέκτημα για τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις, ειδικά γι' αυτές που λειτουργούν εκτός των περιοχών ανάπτυξης του μαζικού τουρισμού, αποτελεί η άντληση συγκεκριμένων πλεονεκτημάτων, τόσο από τη χρήση ειδικών σημάτων αναγνωρίσιμων από το ευρύ κοινό όσο και από τη συμμετοχή σε συγκεκριμένα δίκτυα και δράσεις εμπορικής προβολής και προώθησής τους.

Το ΤΣΠ μπορεί να έχει και περιφερειακή διάσταση με την έννοια ότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις - που εκ των πραγμάτων αποτελούν δίκτυο σε τοπικό επίπεδο- μπορούν να συμμετέχουν σε άλλα θεματικά δίκτυα, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε διακρατικό επίπεδο.

4.6. Εκπαίδευση

Η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα δεν είναι συνάρτηση μόνο των νέων τεχνολογιών και πρακτικών, αλλά και του βαθμού εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού που απασχολείται στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

Σημαντικό πρόβλημα στην ανταγωνιστικότητα του πρωτογενή τομέα αποτελεί το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των απασχολουμένων στον τομέα.

- ποσοστό 69,5% είναι απόφοιτοι δημοτικού,
- ποσοστό 14,3% έχει τελειώσει μερικές τάξεις του δημοτικού ή δεν έχει καμία εκπαίδευση
- ποσοστό 15% είναι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης ή των τριών τάξεων μέσης εκπαίδευσης, και
- ποσοστό 1,2% είναι απόφοιτοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ

Πρόσθετο πρόβλημα αποτελεί επίσης το χαμηλό ποσοστό εκπαίδευσης και κατάρτισης (περίπου 3%) των αγροτών με βασική εκπαίδευση, ενώ η « Δια Βίου Μάθηση » κινείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, ως προς τη συμμετοχή των ηλικιών μεταξύ 25 – 64. Αξιοσημείωτο επίσης, είναι το γεγονός της ελλιπούς πρόσβασης σε ευρεία κατηγορία υπηρεσιών που περιορίζει τις ευκαιρίες ενημέρωσης, εκπαίδευσης, κατάρτισης, παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και γενικότερα της απασχόλησης. Επισημαίνεται ότι στον αγροτικό τομέα καταγράφεται το χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης των αγροτών σε σχέση με το επίπεδο των άλλων επαγγελμάτων.

Η παραγωγή, η μεταφορά και η διάχυση τεχνογνωσίας και καινοτομιών στον πρωτογενή τομέα και ιδιαίτερα στην φυτική και ζωική παραγωγή παρουσιάζει ανεπάρκειες, κυρίως ποιοτικού χαρακτήρα και δυσκολίες προσαρμογής στις ιδιαιτερότητες των αγροτικών εκμεταλλεύσεων.

Επομένως διαπιστώνεται η ανάγκη για επαγγελματική κατάρτιση των απασχολουμένων στον πρωτογενή τομέα προκειμένου να αποκτήσουν τεχνικές ικανότητες, να αναβαθμίσουν την τεχνογνωσία τους και να προσαρμόζονται στις αλλαγές του οικονομικού και κοινωνικού περιβάλλοντος.

Σημαντικό επίσης γεγονός αποτελεί η ανάγκη παροχής εξειδικευμένων συμβουλών και κατάρτισης σε πεδία που σχετίζονται με :

- την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων προστιθέμενης αξίας (τρόφιμα)
- την παραγωγή προϊόντων ολοκληρωμένης διαχείρισης και βιολογικής παραγωγής
- τον προσανατολισμό της παραγωγής σε προϊόντα που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς
- με την προστασία του περιβάλλοντος
- με τη διαχείριση του εδάφους και των υδάτων
- με την τοπική ανάπτυξη και την εταιρική σχέση
- με την προώθηση και διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων, αλλά και
- με θέματα καινοτόμων δραστηριοτήτων, και
- με την εισαγωγή και χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών

Κατά συνέπεια η αγροτική εκπαίδευση αποτελεί ζωτικής σημασίας προτεραιότητα για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, γι' αυτό κρίνεται σκόπιμο :

1. Η επαναλειτουργία των **Κέντρων Γεωργικής Κατάρτισης**¹⁷ σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα (πρ. Κέντρων Γεωργικής Εκπαίδευσης – Δήμητρα) υπό την εποπτεία του νέου Οργανισμού (βλ. σχετικά σ/ν Σύσταση Οργανισμού « Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός – Δήμητρα»).
2. Η ίδρυση και λειτουργία **Γεωργικής Σχολής**²² στη Ν. Αρτάκη – Ευβοίας με θεματικό αντικείμενο : **« Επιχειρηματική Πτηνο-κτηνοτροφία και Εναλλακτικών εκτροφών »**.

λόγω των προϋποθέσεων που υπάρχουν στην Περιφερειακή Ενότητα Εύβοιας (πτηνοτροφία, χοιροτροφία, αιγοπροβατοτροφία , κλπ.)

3. Η ίδρυση **Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Αγροτικής Έρευνας Στερεάς Ελλάδας**²², με έδρα τη Λαμία. (βλ. σχετικά σ/ν Σύσταση Οργανισμού « Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός – Δήμητρα»).

Προτείνονται δύο (2) εξειδικευμένοι τομείς εφαρμοσμένης αγροτικής έρευνας :

α. **Τομέας Εδαφοϋδατικών Πόρων** (Αλιάρτος).

β. **Τομέας Φυτικής κατεύθυνσης** (Βαρδάτες Λαμίας / Αλιάρτος).

και ένα (1) εργαστήριο :

Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων – Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων – Ορεινής Οικονομίας (Καρπενήσι).

4.7. Περιφερειακή Ταυτότητα ή Περιφερειακή Ετικέτα

Καθιέρωση Περιφερειακής Ταυτότητας, καθιέρωση ,δηλ. ενός ειδικού σήματος για τα ποιοτικά μας προϊόντα . Ήδη , έχουμε σχεδιάσει το δικό μας λογότυπο με τη μορφή :

Ποιοτικά αγροτικά προϊόντα
Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

¹⁷ βλ. σχετικά σ/ν Σύσταση οργανισμού « Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός – ΔΗΜΗΤΡΑ »

Ο "Ομφαλός" της Γης – The "center" of the earth

Τα προϊόντα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με την ταυτότητα αυτή μπορούν να διεισδύσουν στην τοπική, στην εθνική και στη διεθνή αγορά.

Η ταυτότητά τους τεκμηριώνεται από :

- Τις ιδιαιτερότητες της γεωγραφικής περιοχής της Στερεάς Ελλάδας από την οποία αντλούν την προέλευσή τους
- Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους, και
- Τη φήμη τους.

Η ταυτότητα αυτή θα αποτελέσει το μέσο για την εθνική και διεθνή αναγνώριση της κληρονομιάς και του διατροφικού πολιτισμού της περιοχής από την οποία προέρχονται τα συγκεκριμένα προϊόντα.

Να σημειώσουμε ότι το ανωτέρω σήμα δεν θα καταργεί, αλλά θα συνοδεύει τα σήματα (πιστοποιήσεις) των παραγωγικών ή εμπορικών επιχειρήσεων (Βιολογικά προϊόντα, Προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, Ασφάλεια και Ποιότητα Τροφίμων , κλπ.) που πληρούν τις προϋποθέσεις απόκτησής τους, ενώ προβλέπεται η δημιουργία ειδικής ιστοσελίδας για τη διασύνδεση αγροτών, εμπόρων , μεταποιητών και άλλων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή και μεταποιητικό τομέα με σκοπό την έγκαιρη ενημέρωσή τους και εξεύρεση τρόπων αντιμετώπισης των δυσμενών επιπτώσεων των διαρθρωτικών δομών και πολιτικών στον αγροτικό χώρο.

4.8. Σύνδεση επιστημονικών ιδρυμάτων, οργανισμών και δημόσιων υπηρεσιών με τις ανάγκες παραγωγής , συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων εκπαίδευσης και του πολλαπλασιαστικού υλικού.

Πίθانا πεδία συνεργασίας μπορούν να αφορούν :

- Διασφάλιση γενετικών πόρων και βιώσιμη χρήση τους (*βιοποικιλότητα , κλπ.*)
- Ανάπτυξη της τεχνολογίας και τεχνογνωσίας με σκοπό την προστασία και βελτίωση της εν γένει αγροτικής παραγωγής και του περιβάλλοντος.
- Εφαρμοσμένη έρευνα – Εφαρμογή ερευνητικών αποτελεσμάτων – Διάδοση της παραχθείσας γνώσης - Λύση προβλημάτων αγροτικής παραγωγής.
- Αξιοποίηση και διαχείριση βοσκοτόπων – Αναδιοργάνωση της κτηνοτροφίας.
- Προώθηση των γεωθερμικών εφαρμογών στον πρωτογενή τομέα, όπως, π.χ. στην αγροτοβιομηχανία (*ξήρανση αγροτικών προϊόντων*), στις ιχθυοκαλλιέργειες (*αντιπαγετική προστασία*), στον αγροτουρισμό ,κλπ.
- Υποστήριξη της ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας στην αγροτική οικονομία.
- Παραγωγή ποιοτικών τοπικών προϊόντων.
- Διασφάλιση της ποιότητας αγροτικών προϊόντων καθώς και προστασία της προέλευσης και της ταυτότητάς τους.
- Προαγωγή και επέκταση της παραγωγής πιστοποιημένων γεωργικών προϊόντων που θα εγγυούνται την ελληνική ποιότητα .
- Πιστοποίηση Αγροτικών Προϊόντων σε Περιφερειακό επίπεδο (*Stereagro Cert*).
- Προστασία των αγροτικών προϊόντων από τις αθέμιτες ενέργειες « ελληνοποιήσεων ».
- Υιοθέτηση συστήματος ιχνηλασιμότητας των αγροτικών – διατροφικών προϊόντων.
- Προώθηση και προβολή των αγροτικών προϊόντων πιστοποιημένης ποιότητας στις αγορές και στους καταναλωτές.
- Ενίσχυση της αυτάρκειας παραγωγής ποιοτικών προϊόντων με ανάλογες δράσεις.
- Βασική (υποχρεωτική) και προαιρετική επαγγελματική εκπαίδευση των αγροτών.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΑ ΚΕΝΑ – ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ.

1 . Ρύθμιση θεμάτων

1.1 Ρύθμιση θεμάτων πολιτικής γης και αξιοποίησης σχολαζουσών γαιών του δημοσίου.

- καθιέρωση πλαισίου χρήσεων γης , για τη διατήρηση της αγροτικής γης , τη χωροθέτηση και την προστασία της.
- αξιοποίηση της βάσης δεδομένων των καλλιεργούμενων εκτάσεων του ΟΣΔΕ για την δημιουργία Εθνικού Αγροτικού Κτηματολογίου.

Ήδη, τέθηκε σε διαβούλευση από, 09 Σεπτεμβρίου 2011, η νομοθετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων «Διαχείριση ακινήτων αρμοδιότητας Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – Επίλυση ιδιοκτησιακών ζητημάτων – Αγροτικές Μισθώσεις»

Η αγροτική νομοθεσία που ισχύει σήμερα είναι διάσπαρτη και κατακερματισμένη σε σειρά νομοθετημάτων, με αποτέλεσμα να είναι δύσχρηστη και δυσχερής στην εφαρμογή της. Το πλαίσιο αυτό δεν ανταποκρίνεται στη σύγχρονες ανάγκες, αφού η διαχείριση των εκτάσεων αυτών γίνεται με τον αγροτικό Κώδικα που κυρώθηκε το 1949, καθώς και αναπτυξιακού χαρακτήρα διατάξεις των δεκαετιών 1970 και 1980.

Ειδικότερα, η διαχείριση των εκτάσεων του Υπουργείου είναι σήμερα κατακερματισμένη σε διάφορα διοικητικά όργανα (Υπουργός, Γεν Γραμματέας Υπουργείου, Περιφερειάρχης, Γεν. Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, Επιτροπές Απαλλοτριώσεων) και η προστασία τους, που, σήμερα, ανήκει σε υπηρεσίες τις περιφέρειας, δεν έχει αποφέρει καρπούς, λόγω ελλείψεως προσωπικού και πολιτικών παρεμβάσεων.

Επιπλέον, εκτάσεις διαχείρισης του Υπουργείου έχουν, από χρόνια, καταληφθεί, κυρίως, για αγροτική χρήση, είτε λόγω λαθών και παραλείψεων της Διοίκησης, που δεν ολοκλήρωσε τη διαδικασία παραχώρησης, είτε αυθαίρετα, δημιουργώντας, όμως, παγιωμένες καταστάσεις, δύσκολο να ανατραπούν.

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις εκσυγχρονίζεται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις εκτάσεις που διαχειρίζεται το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, ενώ επιλύονται ιδιοκτησιακές διαφορές. Επίσης, καταργούνται ρυθμίσεις γραφειοκρατικού χαρακτήρα που ταλαιπωρούν τη Διοίκηση και τους πολίτες. Τέλος, εισάγονται διατάξεις για τις αγροτικές μισθώσεις προς όφελος των αγροτών – μισθωτών.

Σε συνέχεια της πολιτικής βούλησης για διανομή προς ενοικίαση με συμβολικό μίσθωμα αγροτεμαχίων από το εποικιστικό αρχείο του ΥπΑΑΤ, θα αποστέλλονται στις Περιφέρειες ψηφιακά αρχεία διαθέσιμων αγροτεμαχίων.

Τα εν λόγω αρχεία θα περιέχουν εν δυνάμει καθαρά αγροτεμάχια που μπορούν να αναρτηθούν στο διαδίκτυο προς εκδήλωση ενδιαφέροντος καθώς θα έχουν προκύψει αρχικά από την διασταύρωση των πληροφοριών που παρέχουν το εποικιστικό αρχείο του ΥπΑΑΤ, το Σύστημα Αναγνώρισης Αγροτεμαχίων γνωστό ως LPIS και οι δηλώσεις ΟΣΔΕ της προηγούμενης περιόδου και την εν συνέχεια φωτοερμηνευτική αξιολόγηση και κωδικοποίηση των εν λόγω διασταυρωμένων πληροφοριών.

Για την Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας, η διασταύρωση εποικιστικού αρχείου με LPIS δίνει τον ακόλουθο πίνακα:

ΝΟΜΟΙ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΕΚΤΑΣΗ ΥΠΑΑΤ (στρ.)	ΜΕΤΑ LPIS (στρ.)
ΒΟΙΩΤΙΑ	32.594	18.326
ΕΥΒΟΙΑ	8.850	2.749
ΦΘΙΩΤΙΔΑ	122.406	35.418

Η γη θα διανεμηθεί σε ανέργους, νέους αγρότες, πτυχιούχους Γεωτεχνικής Σχολής (ΑΕΙ ή ΑΤΕΙ) ημεδαπής ή αλλοδαπής και επαγγελματίες αγρότες με αντίτιμο 5 ευρώ το στρέμμα ανά καλλιεργητική περίοδο και ανώτατο όριο τα 100 στρέμματα ανά φυσικό πρόσωπο (στα 100 στρέμματα συμπεριλαμβάνεται η γη που έχει ή μισθώνει σήμερα ο αγρότης εφόσον δραστηριοποιείται ήδη στη γεωργία και τα επιπλέον στρέμματα που μπορεί να αποκτήσει από την διαδικασία μίσθωσης δημόσιας γης).

Προβλέπεται συγκεκριμένη μοριοδότηση, σύμφωνα με την οποία όσο λιγότερα στρέμματα διαθέτει σήμερα ο αγρότης, τόσο περισσότερα μόρια θα αποκτά, ενώ προτεραιότητα δίνεται στην καλλιέργεια αγροτικών προϊόντων – τροφίμων που περιλαμβάνονται στο «καλάθι» της οικείας περιφέρειας, με βάση το στρατηγικό σχέδιο που εκπονείται. Την ηλεκτρονική διαδικασία θα ακολουθήσει διοικητικός έλεγχος προς πλήρη επαλήθευση των υποβληθέντων στοιχείων.

1.2 Ρύθμιση θεμάτων αξιοποίησης ακίνητης περιουσίας του ΥπΑΑΤ.

Αφορά σε πάγιες εγκαταστάσεις (κτίρια και εξοπλισμός) αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με δυνατότητα παραχώρησης στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για αξιοποίηση .

Αναλυτικά :

Περιφερειακή Ενότητα	Θέση	Κυριότητα	Αντικείμενο
Βοιωτίας	Αλιάρτος	ΕΘΙΑΓΕ	Σταθμός Γεωργικής Έρευνας
			ΚΕΠΥΕΛ
			Κέντρο Αγροτικής Οικονομίας
			Αμπελουργικό φυτώριο
	Θήβα	ΟΓΕΕΚΑ - ΔΗΜΗΤΡΑ	Κέντρο Γεωργικής Εκπαίδευσης (σήμερα στεγάζεται το ΤΕΙ Χαλκίδας)
	Ορχομενός	ΥπΑΑΤ	Κέντρο Ποιοτικού Ελέγχου Βάμβακος
	Λιβαδιά	ΥπΑΑΤ	Αποθήκη 1.500τ.μ.
Ευβοίας	Ν. Αρτάκη	ΟΓΕΕΚΑ - ΔΗΜΗΤΡΑ	Κέντρο Γεωργικής Εκπαίδευσης
Ευρυτανίας	Καρπενήσι	ΕΘΙΑΓΕ	Σταθμός Γεωργικής Έρευνας
		ΟΓΕΕΚΑ - ΔΗΜΗΤΡΑ	Κέντρο Γεωργικής Εκπαίδευσης
Φθιώτιδας	Βαρδάτες	ΟΓΕΕΚΑ - ΔΗΜΗΤΡΑ	Κέντρο Γεωργικής Εκπαίδευσης
	Βαρδάτες	ΕΘΙΑΓΕ	Σταθμός Γεωργικής Έρευνας
	Δομοκός	ΟΓΕΕΚΑ - ΔΗΜΗΤΡΑ	Κέντρο Γεωργικής Εκπαίδευσης
	Λαμία	ΥπΑΑΤ	Έγχειρες Βελτιώσεις
Φωκίδας	Ευπάλιο	ΟΓΕΕΚΑ - ΔΗΜΗΤΡΑ	Κέντρο Γεωργικής

1.3 Ρύθμιση θεμάτων εκτέλεσης και διαχείρισης έργων υποδομής στη γεωργία (π.χ. εγγειοβελτιωτικά κλπ.).

1.4 Υιοθέτηση ενός νέου θεσμικού πλαισίου για τον αγροτουρισμό (δραστηριότητα καθαρά αγροτική).

1.5 Ρύθμιση θεμάτων περιφερειακής υδατικής πολιτικής στον τομέα της γεωργίας.

- εφαρμογή ενιαίας διαχείρισης υδατικών πόρων
- δημιουργία περιφερειακής βάσης υδατικών δεδομένων
- θεσμοθέτηση μέτρων προστασίας των υδατικών πόρων από τη ρύπανση

1.6 Εξορθολογισμός χρήσης υδάτινων πόρων – Προώθηση γεωργικών πρακτικών που επιτρέπουν τη βελτίωση της διαχείρισης υδάτων και εδάφους .

(ο πρωτογενής τομέας έχει σημαντικό μερίδιο στη χρήση των υδάτινων πόρων, όχι μόνο γιατί καταναλώνει σημαντικές ποσότητες αρδευτικού νερού για τις ανάγκες των καλλιεργειών, αλλά και γιατί επηρεάζεται άμεσα από τη μεταβολή του κλίματος).

- αποκατάσταση της δομής των δικτύων
- επισκευή ή ανανέωση των δικτύων καθώς και εισαγωγή νέας τεχνολογίας
- εφαρμογή ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης του αρδευτικού νερού
- ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση του νερού

1.7 Αντιμετώπιση του φαινομένου της ερημοποίησης.

(η γεωργία συνεισφέρει στο φαινόμενο της ερημοποίησης με την διάβρωση , την δευτερογενή αλάτωση των εδαφών και με την εξάντληση των υδάτινων πόρων).

- **τεχνικά μέτρα :**
  - α). ανάπτυξη – βελτίωση δικτύων άρδευσης
  - β). αποκατάσταση προβληματικών εδαφών (αφαλάτωση , βελτίωση της γονιμότητας των εδαφών, κλπ.).
  - γ). βελτίωση της ποιότητας των υπόγειων υδάτων
  - δ). αντιδιαβρωτικά έργα.
- **θεσμικά μέτρα :**
  - α). επέκταση συστημάτων αγρανάπαυσης
  - β). ρυθμιστικές διατάξεις για τον περιορισμό της υπεράντλησης υπογείων υδάτων
  - γ). προστασία επιφανειακών υδάτων
- **συμβουλευτικά μέτρα :**
(συμβουλευτικό και εκπαιδευτικό έργο του ΥπΑΑΤ)
  - α). περιορισμός των διαβρώσεων
  - β). εξοικονόμηση αρδευτικού νερού
  - γ). αποτελεσματικότητα των αρδεύσεων

δ). προστασία των υδάτινων πόρων

1.7 Εκσυγχρονισμός πλαισίου ολοκληρωμένης διαχείρισης της ζωικής παραγωγής (π.χ. αυτόχθονες φυλές ζώων, κ.ά).

1.8 Αξιοποίηση της βιομάζας

(η ενέργεια από βιομάζα προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, την παροχή πρόσθετου εισοδήματος στους αγρότες και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής).

- ενίσχυση δράσεων, κυρίως , συλλογικών σχημάτων για την αξιοποίηση γεωργικής βιομάζας από υπολείμματα φυτικής και ζωικής παραγωγής, για την παραγωγή πράσινης ενέργειας

1.9 Ρύθμιση θεμάτων γεωργικής επαγγελματικής κατάρτισης.

Αφορά στην επαναλειτουργία των Κέντρων Γεωργικής Εκπαίδευσης των κατά τόπους Περιφερειακών Ενοτήτων σε συνεργασία με το Κέντρο Γεωργικής Επαγγελματικής Κατάρτισης της Περιφερειακής Διεύθυνσης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας του υπό σύσταση Οργανισμού « Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός – ΔΗΜΗΤΡΑ»¹⁸

1.10 Εξορθολογισμός διαχείρισης οργανικών αποβλήτων (στερεών και υγρών) **γεωργοκτηνοτροφικών μονάδων** (πτηνοτροφείων, κτηνοτροφικών, γεωργικών και βιομηχανικών μονάδων) **και των υποπροϊόντων τους** (οργανικό λίπασμα) – **Ενεργειακή αξιοποίηση** (βιοαέριο, θερμική ενέργεια).

Οι φυσικοί πόροι της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας κρίνονται σημαντικοί για την ποιότητα ζωής, τους βιότοπους και την αειφορία του πρωτογενή τομέα.

Τα προβλήματα ρύπανσης από τον αγροτικό-καλλιεργητικό τομέα και την κτηνοτροφική δραστηριότητα εστιάζονται κυρίως στη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων καθώς επίσης και στη ρύπανση από στερεά και υγρά απόβλητα των κτηνοτροφικών μονάδων.

Είναι γνωστό ότι η λειτουργία χοιροτροφείων και πτηνοτροφείων, βουστασίων κλπ. δημιουργεί ένα βασικό πρόβλημα που θα πρέπει να αντιμετωπιστεί το συντομότερο, αφού αυτές οι μονάδες στις αρκετές περιπτώσεις διαθέτουν τα απόβλητά τους ανεξέλεγκτα στους χείμαρρους και σε άλλους φυσικούς αποδέκτες.

Επίσης, ένα άλλο πρόβλημα που προκαλείται από αυτές τις μονάδες είναι η δυσσομία που δημιουργείται στις αντίστοιχες κοντινές περιοχές.

Τα απόβλητά τους διακρίνονται σε στερεά, υγρά και δυσάρεστες οσμές. Η επεξεργασία των υγρών αποβλήτων -που περιέχουν μεγάλο ρυπαντικό φορτίο- απαιτεί τεράστιες εγκαταστάσεις οι οποίες είναι πολυδάπανες και ενεργοβόρες.

Εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού, αερόβιας διαδικασίας, διαθέτουν μόνο οι μεγάλες εκμεταλλεύσεις. Ή παρ' όλα αυτά όμως δημιουργούνται προβλήματα από την διάθεση των υγρών αποβλήτων

Τα πτηνοτροφεία που λειτουργούν δημιουργούν κυρίως στερεά απόβλητα, τις κοπριές.

Τα βουστάσια, τα υγρά τους απόβλητα αποθηκεύονται σε χωμάτινες δεξαμενές που γίνεται εξάτμιση και τελικά η αποκομιδή των στερεών. Αυτά τα στερεά απόβλητα αποτελούν πολύ καλό λίπασμα για όλα τα φυτά.

Η μελισσοκομία είναι από τις δραστηριότητες που δεν προκαλούν καμία επίπτωση στο περιβάλλον, αντίθετα έχει ενεργητική επίδραση σ' αυτό, γιατί :

- συντελεί στη γονιμοποίηση των δέντρων
- αποτρέπει και προλαμβάνει τις πυρκαγιές στα δάση, εξαιτίας της παρουσίας ανθρώπων μέσα σ' αυτά.

¹⁸ βλ. σχετικά σ/ν για τη σύσταση Οργανισμού « ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ – ΔΗΜΗΤΡΑ » (για διαβούλευση)

Στην Περιφέρεια λειτουργούν ελαιοτριβεία, τα οποία έχουν από τα πιο δύσκολα απόβλητα διότι δεν υπάρχει τεχνολογία εφαρμόσιμη, λόγω του μεγάλου κόστους λειτουργίας, των προβλεπόμενων μονάδων.

Είναι επιχειρήσεις εποχιακές που δουλεύουν 1-2 μήνες το χρόνο και όχι κάθε χρόνο. Μέχρι πριν από 3 χρόνια η διάθεση των αποβλήτων γινόταν σε χείμαρρους και ρέματα.

Τώρα η διάθεση γίνεται σε ιδιωτικές χωμάτινες δεξαμενές που συντελείται ελεγχόμενη αναερόβια χώνευση και εξάτμιση. Πρέπει να πούμε ότι στις περιοχές που έχουν πέσει απόβλητα από ελαιοτριβεία, οι επιπτώσεις στο περιβάλλον είναι εμφανείς.

Τα οινοποιεία που λειτουργούν . Οι μεγάλες μονάδες διαθέτουν βιολογικούς καθαρισμούς. Οι μικρές μονάδες διαθέτουν τα απόβλητά τους σε ιδιωτικούς βόθρους. Οι οινολάσπες που δημιουργούνται, λόγω της μεγάλης περιεκτικότητας σε οίνο, πωλούνται και χρησιμοποιούνται για την παραγωγή οινοπνεύματος (μονοπώλιο του κράτους).

Τα τυροκομεία που λειτουργούν διαθέτουν τα απόβλητά τους σε βόθρους, το περιβαλλοντολογικό πρόβλημα, που εστιάζεται στις δυσάρεστες οσμές, δημιουργείται από την επιφανειακή έκχυση λόγω υπερχειλίσης.

Μονάδες τυποποίησης ελιών έχουν δύσκολα υγρά απόβλητα ιδιαίτερα επιβαρυμένα σε οργανικό φορτίο και δεν διαθέτουν βιολογικούς καθαρισμούς, αλλά γίνεται ελεγχόμενη διάθεση μέσα σε χωμάτινες δεξαμενές.

Από τα σφαγεία που λειτουργούν τα περισσότερα διαθέτουν βιολογικό καθαρισμό Τα υγρά απόβλητα των σφαγείων δεν περιέχουν σημαντικό φορτίο, αλλά έχουν μεγάλο όγκο.

Είναι απαραίτητο για την Περιφέρεια Στερεά Ελλάδος να βρει λύσεις, στα περιβαλλοντολογικά προβλήματα που δημιουργούνται από τις δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα.

Οι λύσεις αυτές εκτός των άριστων τεχνικών λύσεων θα πρέπει να και οικονομικά βιώσιμες. Συνεπώς απαραίτητη είναι η κινητοποίηση τόσο των παραγωγών όσο και επενδυτών ιδιωτικών κεφαλαίων με την χρησιμοποίηση εργαλείων όπως σύμπραξη δημοσίου ιδιωτικού τομέα, προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων, εκμετάλλευση ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Ενδεικτικά προτείνεται

- η δημιουργία μονάδων για την παραγωγή βιοαερίου και λιπασμάτων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων κτηνοτροφικών αποβλήτων
- η δημιουργία μονάδων όπου με την μέθοδο της ηλεκτρόλυσης θα αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των αποβλήτων των ελαιοτριβείων, με την ανάκτηση των υγρών υποπροϊόντων ελαιοτριβείων και επεξεργασία του ελαιοπυρήνα.
- Η δημιουργία φορητού συνεργείου απορρύπανση χημικών ουσιών από τα νερά από την χρησιμοποίηση φυτοφάρμακων.

2. Πιθανές αλλαγές στο υφιστάμενο πλαίσιο χρηματοδοτικής στήριξης του τομέα.

2.1 Ρύθμιση θεμάτων που σχετίζονται με τη σύσταση και λειτουργία του Ταμείου Αγροτικής Επιχειρηματικότητας μέσω του δημόσιου χρηματοδοτικού φορέα « Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης» με τον ειδικό τίτλο Ε.Τ.Ε.ΑΝ. Α.Ε. Σημειώνεται ότι η ΕΤΕΑΝ Α.Ε. λειτουργεί ως συμπληρωματικό μέσο της χρηματοπιστωτικής και χρηματοδοτικής αγοράς,

(*βελτίωση της προσβασιμότητας των επενδυτών στις τράπεζες, αλλά και η χορήγηση χαμηλότοκων βραχυπρόθεσμων και μεσο-μακροπρόθεσμων δανείων από τις τράπεζες στους επενδυτές Μέτρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 2013 « Αλέξανδρος Μπαλαταζής »)*

2.2 Ενίσχυση της εξωστρέφειας των αγροτικών προϊόντων και μέσω του ΕΣΠΑ (Ε.Π. ΕΠΑΝ ΙΙ - Ανταγωνιστικότητα).

2.3 Ανάπτυξη υποδομών ευρυζωνικής πρόσβασης σε αγροτικές και νησιωτικές περιοχές, μέσω ΕΣΠΑ (Ε.Π. Ψηφιακή σύγκληση).

2.4 Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων για την εφαρμογή προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης για το υπόλοιπο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου του ΠΑΑ 2007 – 2013..

Γ. ΝΕΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ (Ν.3908/2011).

(Απαιτείται η έκδοση σχετικών αποφάσεων και επιπρόσθετων διευκρινήσεων για την εφαρμογή του).

Στην νέα του μορφή, ο **Νέος Επενδυτικός Νόμος (Ν.3908/2011)** προβλέπει κίνητρα **επιχορήγησης, επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης και φορολογικής απαλλαγής**, που συνίσταται στην απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων κερδών προ φόρων. **Η ένταση των ενισχύσεων κυμαίνεται από 15% έως 50%**, ανάλογα με το μέγεθος της αιτούσας επιχείρησης, το είδος και την περιοχή εγκατάστασης της επένδυσης. Η Ελληνική Επικράτεια έχει διαχωριστεί σε **τρεις γεωγραφικές ζώνες**, οι οποίες κατά κύριο λόγο διαφοροποιούν το ύψος της ενίσχυσης.

Στο καθεστώς ενισχύσεων του Νόμου υπάγονται επενδυτικά σχέδια σε όλους τους τομείς της Οικονομίας, πλην συγκεκριμένων εξαιρέσεων. Τα επενδυτικά σχέδια διακρίνονται στις ακόλουθες ομάδες:

Γενικά Επενδυτικά Σχέδια

α. Γενικής Επιχειρηματικότητας: περιλαμβάνεται το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που μπορούν να υπαχθούν στις διατάξεις του νόμου και δεν εντάσσονται σε άλλη κατηγορία. Στα σχέδια αυτά παρέχονται φορολογικές απαλλαγές.

β. Τεχνολογικής Ανάπτυξης: περιλαμβάνονται επενδυτικά σχέδια τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων με την χρησιμοποίηση τεχνολογικών και οργανωτικών καινοτομιών. Στην κατηγορία αυτή παρέχεται επιχορήγηση και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης, σε συνδυασμό με φορολογική απαλλαγή.

γ. Περιφερειακής Συνοχής: περιλαμβάνονται επενδυτικά σχέδια σε παραγωγικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, αντιμετωπίζουν τοπικές ανάγκες και περιφερειακά προβλήματα με περιβαλλοντικά βιώσιμες τεχνολογικές εφαρμογές, εισάγουν τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας και αξιοποίησης υδάτινων πόρων και συμβάλλουν στη φιλική προς το περιβάλλον ανασυγκρότηση, ανάπλαση και ανάπτυξη περιοχών οικονομικής δραστηριότητας.

Ειδικά Επενδυτικά Σχέδια

α. Επιχειρηματικότητας των Νέων: στην κατηγορία αυτή ανήκουν επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται για την ίδρυση και τη λειτουργία μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, στο εταιρικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν με ποσοστό άνω του 50% φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν υπερβεί το τεσσαρακοστό έτος της ηλικίας τους και ασκούν αποκλειστικά την διαχείριση της εταιρίας.

β. Μεγάλα Επενδυτικά Σχέδια: αφορά επενδυτικά σχέδια ύψους τουλάχιστον πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ευρώ, υπολογιζόμενα με συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης.

γ. Ολοκληρωμένα Πολυετή Επιχειρηματικά Σχέδια: επενδυτικά σχέδια υλοποίησης ολοκληρωμένων πολυετών (2-5 ετών) επιχειρηματικών σχεδίων επιχειρήσεων, για τις οποίες έχει παρέλθει τουλάχιστον πενταετία από τη σύστασή τους, ελάχιστου συνολικού κόστους 2.000.000 ευρώ, που περιλαμβάνουν τον τεχνολογικό, διοικητικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη, καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες κατάρτισης των εργαζομένων.

δ. Συνέργειας και Δικτύωσης: επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται από σχήματα συνέργειας και δικτύωσης δέκα τουλάχιστον επιχειρήσεων, υπό μορφή Κοινοπραξίας και αποσκοπούν στην υλοποίηση προγραμμάτων, τα οποία είτε αξιοποιούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των επιχειρήσεων, είτε αξιοποιούν υποδομές που δημιουργούνται με εθνική και κοινοτική χρηματοδότηση, είτε συντελούν στην προσαρμογή στο σύγχρονο οικονομικό και τεχνολογικό περιβάλλον συγκεκριμένων και γεωγραφικά προσδιορισμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών.

Οι αιτήσεις για την υπαγωγή των Γενικών Επενδυτικών σχεδίων στην δεύτερη περίοδο υποβολών του **Επενδυτικού Νόμου** υποβάλλονται από την **1η έως την 31η Οκτωβρίου 2011**.

Παράλληλα, τα Σχέδια **Επιχειρηματικότητας των Νέων** θα υποβάλλονται **μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 2011** και τα **Μεγάλα Επενδυτικά Σχέδια** θα υποβάλλονται **καθόλη τη διάρκεια του έτους**.

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3908

Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

Σκοπός – Πλαίσιο Εφαρμογής

1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας με τη διαμόρφωση καθεστώτων ενίσχυσης των επενδύσεων, με τα οποία βελτιώνεται η επιχειρηματικότητα, η τεχνολογική ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και η

περιφερειακή συνοχή και προωθούνται η πράσινη οικονομία, η αποτελεσματική λειτουργία των διαθέσιμων υποδομών και η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικό της χώρας.

Άρθρο 2

Υπαγόμενα Επενδυτικά Σχέδια

1. Στο καθεστώς ενισχύσεων του παρόντος νόμου υπάγονται επενδυτικά σχέδια σε όλους τους τομείς της Οικονομίας, με την επιφύλαξη των επόμενων παραγράφων.....

Στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, όπως ορίζεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές για την εξέταση κρατικών ενισχύσεων (2008/C84/06 της 3^{ης} Απριλίου 2008) και στον τομέα της γεωργίας, όπως ορίζεται στις Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας (2006/C19/01 της 27ης Δεκεμβρίου 2006), μπορούν να υπαχθούν είδη επενδυτικών σχεδίων με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι προδιαγραφές, οι πρόσθετοι όροι, η νομική μορφή των ενισχυόμενων επιχειρήσεων, οι περιορισμοί και προϋποθέσεις, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την παροχή των ενισχύσεων σε επενδυτικά σχέδια των τομέων αυτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης..

ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Ο Καλλικράτης δεν αποτελεί απλά ένα νομοθέτημα που εκσυγχρονίζει τη διοικητική οργάνωση του Κράτους. Αποτελεί πολύ περισσότερο ένα νομοθέτημα, με το οποίο επιδιώκεται μέσω της αναδιάρθρωσης της τοπικής αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης η ενίσχυση της ανάπτυξης της περιφέρειας με την άμβλυση τόσο των διαπεριφερειακών, όσο και των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.

Προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι, ήταν απαραίτητο οι νέοι φορείς άσκησης τόσο της τοπικής όσο και της κρατικής εξουσίας, δηλ. οι Περιφέρειες και οι Δήμοι αφενός, και οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις αφετέρου, να οργανωθούν με ορθολογικό και σύγχρονο τρόπο, ο οποίος θα τους επιτρέψει να παίξουν με αποτελεσματικότητα το νέο τους ρόλο.

Το ΥΠΕΣΑΗΔ σ' αυτήν την προσπάθεια ετοίμασε τους νέους οργανισμούς των Περιφερειών, με τους οποίους αυτές λειτουργούν από την 1.1.2011. Δυστυχώς όμως το ΥΠΕΣΔΑ στην προσπάθεια του να ολοκληρώσει τους Οργανισμούς στο σύντομο χρονικό διάστημα που είχε από την ψήφιση του Καλλικράτη μέχρι την έναρξη της εφαρμογής του προχώρησε στον σχεδιασμό των νέων Οργανισμών χωρίς να λάβει υπόψη όλες τις παραμέτρους της ζωντανής πραγματικότητας των τοπικών κοινωνιών με αποτέλεσμα οι νέοι οργανισμοί των Περιφερειών, να είναι απλά μία άσκηση επί χάρτου, που καταρτίστηκαν εντελώς θεωρητικά, .

Στο διάστημα των οκτώ μηνών εφαρμογής του Οργανισμού της Περιφέρειάς μας ο οποίος τέθηκε σε ισχύ με το Π.Δ. 148/2010 και όσον αφορά τον πρωτογενή τομέα διαπιστώθηκαν πολλά προβλήματα τα οποία έχουν να κάνουν τόσο με την διοικητική διάρθρωση των υπηρεσιών όσο και με την κατανομή και περιγραφή των αρμοδιοτήτων.

Η πολιτική και διοικητική ιεραρχία του πρωτογενή τομέα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι η ακόλουθη:

Ο Περιφερειάρχης κος Κλέαρχος Περγαντάς, (σύμφωνα με το άρθρο 156 του ν 3852/2010) είναι προϊστάμενος όλων των υπηρεσιών της περιφέρειας και κατ επέκταση και των υπηρεσιών του πρωτογενή τομέα.

Σε εφαρμογή της παραγράφου 2 του άρθρου 160 ο Περιφερειάρχης ανέθεσε σε θεματικό Αντιπεριφερειάρχη τον κ. Σταμάτη Καπελήρη την άσκηση των αρμοδιοτήτων του πρωτογενή Τομέα και ο οποίος ουσιαστικά και βάσει των αρμοδιοτήτων που του ανατέθηκαν είναι ο πολιτικός προϊστάμενος των υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής.

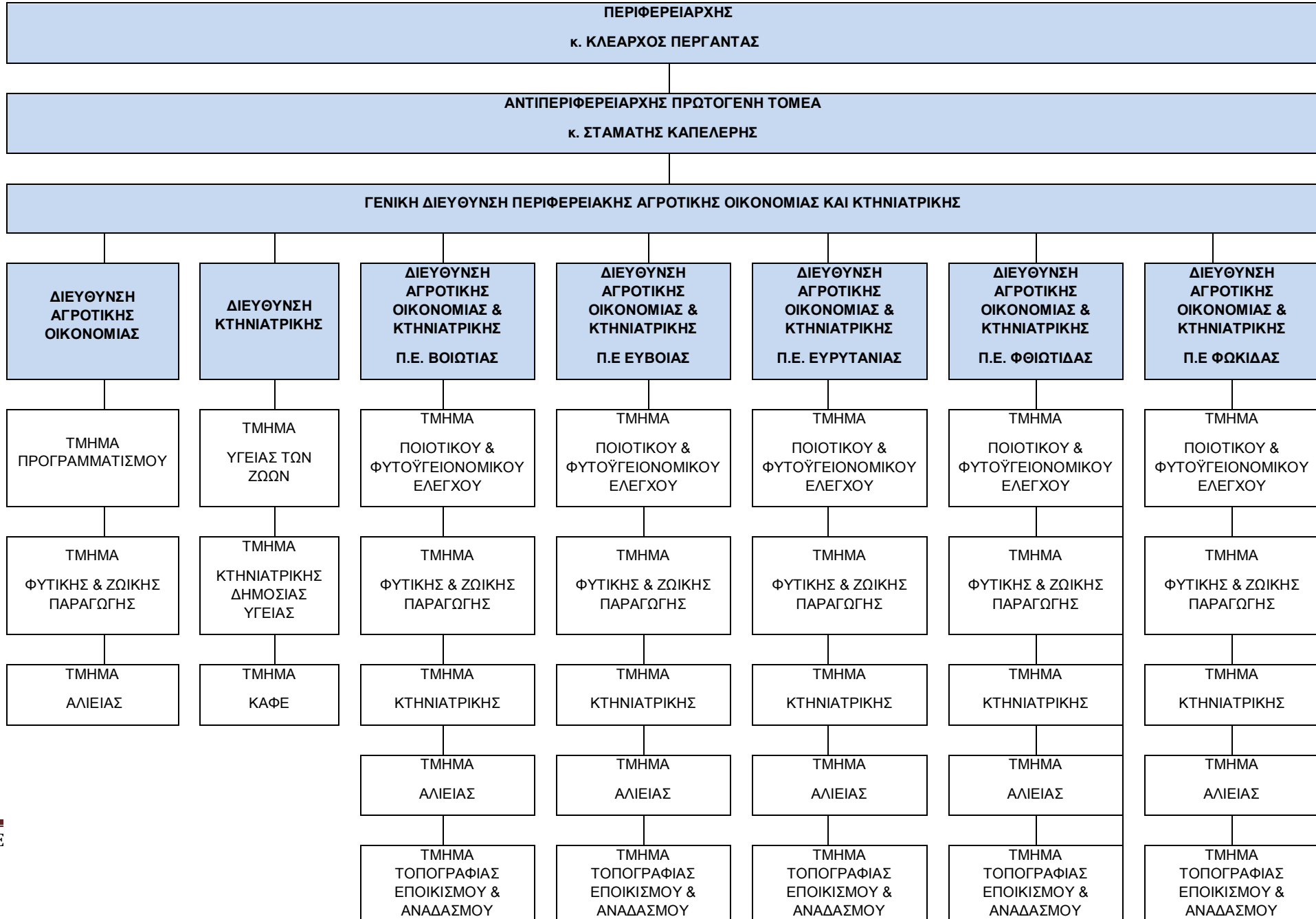
Στην διοικητική ιεραρχία προϊστάμενος των υπηρεσιών του πρωτογενή τομέα είναι ο Γενικός Διευθυντής ο οποίος συντονίζει όλες τις υπηρεσίες του τομέα του σε όλη την έκταση της Περιφέρειας και μεριμνά για τη διαρκή τήρηση της αρχής της εφαρμογής ενιαίας πολιτικής για τα θέματα του τομέα του σε όλη την έκταση της Περιφέρειας.

Η διοικητική δομή του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας και οι αρμοδιότητες των Υπηρεσιών που την συγ

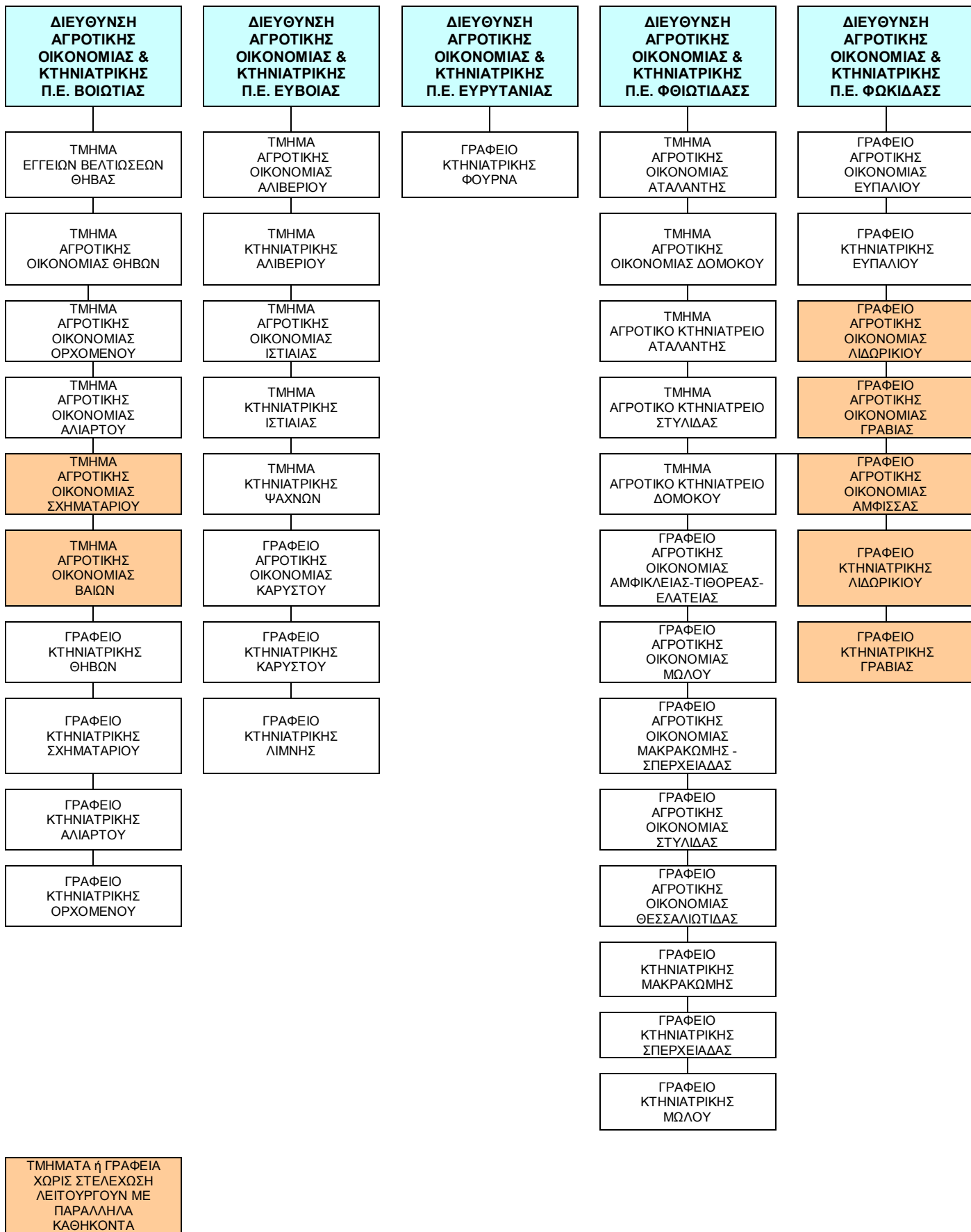
Στο πρώτο οργανόγραμμα εμφανίζεται η διοικητική οργάνωση των υπηρεσιών μέχρι το επίπεδο της πρωτεύουσας της Περιφέρειας και των πρωτευουσών των Περιφερειακών Ενοτήτων.

Στο δεύτερο οργανόγραμμα εμφανίζονται οι οργανικές μονάδες που υπάρχουν εκτός των πρωτευουσών των Περιφερειακών ενοτήτων.

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ 1: ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

Οργανόγραμμα 2: Τμήματα και Γραφεία εκτός της έδρας των Περιφερειακών Ενοτήτων

Αρμοδιότητες Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής

1. Η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής είναι αρμόδια για το συντονισμό και την παρακολούθηση της λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται σ' αυτή και την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους.

2. Η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες:

α. Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας, με έδρα τη Λαμία και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, με αρμοδιότητες την κατάρτιση πολυετών περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων για τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία, την εκπόνηση και αξιολόγηση σχετικών μελετών και μέτρων πολιτικής, τη μέριμνα για την ανάπτυξη και την ποιοτική βελτίωση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας στον τομέα της φυτικής και της ζωικής παραγωγής, τη λήψη αναγκαίων μέτρων για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, την επικοινωνία με τις υπηρεσίες των αρμόδιων Υπουργείων και την εφαρμογή των εθνικών πολιτικών και τη συνεργασία και παροχή πληροφοριών στους Δήμους της Περιφέρειας

β. Διεύθυνση Κτηνιατρικής, με έδρα τη Λαμία και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας,

με αρμοδιότητες τη μέριμνα προστασίας και εξασφάλισης της υγείας του ζωικού κεφαλαίου, τη λήψη αποφάσεων για ζωικές ασθένειες πιθανού επιδημικού χαρακτήρα καθώς και τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας

γ. *Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων Βοιωτίας, Εύβοιας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας και Φωκίδας*

με αρμοδιότητες τη μέριμνα ανάπτυξης και ποιοτικής βελτίωσης των τομέων της φυτικής και της ζωικής παραγωγής, τη λήψη των αναγκαίων μέτρων ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, τη διενέργεια ελέγχων, την εξασφάλιση της υγείας των ζώων και τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας σε επίπεδο Ενότητας.

Προβλήματα προτάσεις για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών του πρωτογενή τομέα

Όπως αναφέραμε κατά την οκτάμηνη εφαρμογή του Οργανισμού παρατηρήθηκαν δυσλειτουργίες στην άσκηση των αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών οι οποίες οφείλονται

1. Στην δυσκολία προσαρμογής στην μεγάλη διοικητική μεταρρύθμιση.
2. Στον μη πλήρη και λεπτομερή καθορισμό των αρμοδιοτήτων των διαφόρων οργανικών μονάδων.
3. Στην ανάθεση, στις επιτελικές Δ/νσεις περιφερειακής εμβέλειας, αρμοδιοτήτων που αντιβαίνουν τον θεμελιώδη στόχο της αποκέντρωσης που θέτει ο Καλλικράτης
4. Στην αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων με άλλους τομείς
5. Στο ελλειπές προσωπικό και κυρίως διοικητικό προσωπικό.
6. Στο μικρό αριθμό στελεχών στην Λαμία για την κάλυψη των τριών Δνσεων στην έδρα της Περιφέρειας (Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας, Δ/νση Κτηνιατρικής, Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής Π.Ε. Φθιώτιδας)
7. Στην έλλειψη μηχανοργάνωσης των υπηρεσιών.

Για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία των υπηρεσιών της Γεν Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής προτείνουμε

1. Την άμεση αλλαγή του Οργανισμού με κεντρικό γνώμονα τον εξορθολογισμό του πλαισίου λειτουργίας των υπηρεσιών και την παροχή καλύτερης ποιότητας υπηρεσίες στους πολίτες με την αναδιάρθρωση των Δ/σεων στην έδρα της Περιφέρειας
την λεπτομερή καταγραφή των αρμοδιοτήτων σε κάθε οργανική μονάδα.
Την αναδιοργάνωση των τμημάτων και γραφείων εκτός της έδρας των Π.Ε.
2. Την δημιουργία γραφείων γραμματείας σε όλες της Δ/σεις και την απόσπαση και τοποθέτηση διοικητικού προσωπικού για την απελευθέρωση των γεωπόνων, κτηνιάτρων από διοικητικές εργασίες.
3. Την εγκατάσταση και τήρηση ενιαίου web ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου για όλες τις Δ/σεις
4. Την εγκατάσταση συστήματος διαχείρισης γεωχωρικών δεδομένων πρωτογενή τομέα
5. Την δημιουργία ανεξάρτητης ιστοσελίδας για τον αγροτικό τομέα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ :

-Πίνακες με στοιχεία που αφορούν υποδομές δημόσιου χαρακτήρα (έργα, μελέτες) στον πρωτογενή τομέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

-Κατανομή Πόρων ανά Περιφέρεια (Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013)

-Καταστατικό Αστικής μη κερδοσκοπικής Εταιρείας για τη σύσταση « Αγροδιατροφικής Σύμπραξης»(υπόδειγμα).

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

Α/Α	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Π.Ε.	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠ/ΜΟΣ
1	ΣΑΕΠ 466	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Αγροτικές οδοποιίες Δ.Δ. Ασκληρς και Μαυροματίου Δήμου Θεσπιών	1.370.000,00
2	ΣΑΕΠ 066	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Ηλεκτροδότηση Αντλιοστασίου Άρδευσης Δήμου Ορχομενού	260.424,36
3	ΣΑΝΑ /3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Παράλληλα έργα αναδάσμου Χαιρώνειας Δ.Δ. Βασιλικών	374.000,00
4	ΣΑΝΑ /3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Παράλληλα έργα αναδάσμου Δήμου Πλαταιών	310.000,00
5	ΣΑΝΑ /3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Άρδευτικό έργο Σωληναρίου	2.750.000,00
6	ΣΑΝΑ /3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Άρδευτικά έργα Λιβαδειάς (Ζώνη Α΄)	4.900.000,00
7	ΣΑΝΑ /3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Παράλληλα έργα αναδάσμου Δ.Δ. Νεοχωρακίου	177.000,00
8	ΣΑΝΑ /3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Βελτίωση αρδευτικού δικτύου στο Δήμο Χαιρώνειας	1.350.000,00
9	ΣΑΝΑ /3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Κατασκευή μικρών παράλληλων έργων στην ανασμωθείσα περιοχή Αγίου Σπυρίδωνα	1.500.000,00
10	ΣΑΝΑ /3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Κατασκευή μικρών παράλληλων έργων στην ανασμωθείσα περιοχή Αγίου Σπυρίδωνα (Αγροτική Οδοποιία)	1.000.000,00
11	ΚΑΠ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Άρδευτικό έργο Τσουκαλάδων	198.600,00
12	ΣΑΝΑ /3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Εκούσιος αναδάσμος αγροκτήματος Δ.Δ. Αγίου Δημητρίου	459.200,00
13	ΣΑΝΑ /3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Κατασκευή μικρών παράλληλων έργων στην ανασμωθείσα περιοχή Αγίου Μαυρονερίου	2.751.781,54
14	ΣΑΝΑ /3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Συμπληρωματικά έργα Αγίου Βλασίου	230.080,00
15	ΣΑΝΑ/3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Καθαρισμός τάφρων για αποστράγγιση στα Δ.Δ. ασωπίας και Καλλιθέας	429.710,00
16	ΣΑΝΑ/3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Διευθέτηση χειμάρου στα Δ.Δ. Αμπελοχωρίου και Νεοχωρακίου	305.987,61
17	ΣΑΝΑ/3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Αγροτικός εξηλεκτρισμός Νομού Βοιωτίας σε περιοχές ΟΠΑΑΧ Ν. Βοιωτίας	4.419,88
18	ΣΑΝΑ/3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Αγροτικός εξηλεκτρισμός Νομού Βοιωτίας σε περιοχές ΟΠΑΑΧ Παραπαρνάσσιων Δήμων Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	22.990,55
19	ΣΑΝΑ/3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Αγροτικός εξηλεκτρισμός Νομού Βοιωτίας σε περιοχές εκτός ΟΠΑΑΧ Παραπαρνάσσιων Δήμων Περιφέρειας	22.812,26

Στερεάς Ελλάδας					
20	ΣΑΝΑ/3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Παράλληλα έργα αναδασμού Δ.Δ. Νεοχωρακίου	130.000,00	
21	ΣΑΝΑ/3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας στο Δήμο Διστόμου.	86.860,69	
22	ΣΑΝΑ/3	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Αποστραγγιστικό δίκτυο Σκούρτων	57.760,36	
23	ΣΑΜΠ0563	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	Βελτίωση αρδευτικού συστήματος Ορχομενού	308.000,00	
24	ΣΑΕΠ 766	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αλιευτικό καταφύγιο Αγ.Γεωργίου Λιχάδας	2.000.000,00	
25	ΣΑΕΠ 466	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αντιπλημμυρικά έργα σε οικισμούς πυρόπληκτων τοπικών διαμερισμάτων (ΤΔ ωρολογίου και Αγίου Γεωργίου) Δήμου Αυλώνος Εύβοιας	200.000,00	
26	ΣΑΕΠ 466	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αντιδιαβρωτικά –αντιπλημμυρικά έργα στο κοινοτικό δάσος Λιχάδας	197.540,00	
27	ΣΑΕ 086/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου στο Ψαρπούλι Ν.Ευβοίας	2.600.000,00	
28	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Μικρά παράλληλα έργα σε αναδασμούς - διανομές Αγ, Άννας- Λίμνης- Ροβίων-Κεχριών Δήμων Νηλέως & Ελυμνίων	541.554,33	
29	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Παράλληλα έγα αναδασμού Νεοχωρίου	711.271,18	
30	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αγροτική Οδοποιία Περιοχών Δήμου Αρτεμησίου	107.189,51	
31	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αγροτική Οδοποιία Περιοχών Δήμου Ιστιαίας	144.495,62	
32	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αγροτική Οδοποιία Περιοχών Δήμου Ωρεών	125.677,00	
33	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αγροτική Οδοποιία Περιοχών Δήμου Ανθηδώνος	294.108,27	
34	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αντιμετώπιση προβλημάτων διάβρωσης στην περιοχή από κεφαλές Ασμηνίου έως Πευκί	1.609.761,53	
35	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Βελτίωση Αλιευτικού καταφυγίου Ν Αρτάκης	1.199.266,49	
36	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Βελτίωση Αλιευτικού καταφυγίου Πηλίου	1.155.893,76	
37	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Βελτίωση Αλιευτικού καταφυγίου Πετριών	628.448,99	
38	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Βελτίωση Αλιευτικού καταφυγίου Ανθηδώνος	157.465,54	
39	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου Ηλίων	1.900.000,00	
40	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αντικατάσταση- επισκευή αρδευτικού αύλακα Καλαποδίου και βελτίωση υφισταμένου αρδευτικού δικτύου	3.550.383,71	
41	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Βελτίωση αρδευτικού δικτύου στη Κοινότητα Καφηρέως	178.507,32	

42	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Βελτίωση κλειστού κυκλώματος άρδευσης στο Δήμο Καρύστου	157.531,49
43	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Καλλιέργεια πηγής στο Δήμο Μαρμαρίου	340.497,10
44	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αντιπλημμυρικά έργα στο Δήμο Ταμναίων	421.688,86
45	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Εκσυγχρονισμός και βελτίωση υπαρχόντων αρδευτικών δικτύων και εμπλουτισμός υπόγειου υδροφορέα περιοχής Μαντουδίου	2.076.020,14
46	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Έργα εγγείων βελτιώσεων στα όρια του οικισμού Καλικρί	240.440,80
47	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΕΥΒΟΙΑΣ	Βελτίωση Αγροτικού Δικτύου τ. Δ. Μεσσαπίων	414.647,24
48	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αγροτική οδοποιία νοτίων Τοπ. Διαμερισμάτων τ. Δήμου Κύμης	1.143.848,22
49	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΕΥΒΟΙΑΣ	Ασφαλτοστρώσεις αγροτικών οδών Δ.Δ. Βασιλικών Αγριοβότανου Γουβών Δ. Αρτεμησίου	750.000,00
50	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΕΥΒΟΙΑΣ	Κατασκευή αγροτικών οδών στην περιοχή Δ.Δ. Μαντουδίου τ. Δήμου Κηρέως	528.282,48
51	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΕΥΒΟΙΑΣ	Βελτίωση αγροτικής οδοποιίας τ. Δήμου Ελυμνίων	241.234,45
52	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΕΥΒΟΙΑΣ	Βελτίωση αγροτικής οδοποιίας Δημοτικών Διαμερισμάτων τ. Δήμου Κύμης	465.843,86
53	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αγροτικός εξηλεκτρισμός Ν.Ευβοίας σε περιοχές ΟΠΑΑΧ Ν. Ευβοίας.	876,22
54	ΣΑΝΑ/3	ΕΥΒΟΙΑΣ	Αγροτικός εξηλεκτρισμός Ν.Ευβοίας σε περιοχές εκτός ΟΠΑΑΧ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.	5.506,97
55	ΣΑΝΑ /3	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	Διάνοιξη αγροτικής οδού Χελιδώνα - Αμπέλια Αγίας Βλαχέρνας	265.564,32
56	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	Βελτίωση αγροτικού δρόμου Βαρβαριάδα - Στύλος	595.000,00
57	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	Αγροτική οδοποιία δήμου Αγράφων	595.000,00
58	ΣΑΕΠ 766	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Κατασκευή φράγματος στον Αγ. Χαράλαμπο Μώλου – Ν.Α. Φθιώτιδας	4.300.000,00
59	ΣΑΕΠ 766	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Κατασκευή λιμνοδεξαμενής στο ΤΔ Παλιοκερασιάς Δήμου Εχιναίων – Ν.Α.Φθιώτιδας	2.000.000,00
60	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αγροτική οδοποιία και βελτίωση συνθηκών στράγγισης τέως Λίμνης Ξυνιάδας	470.000,00
61	ΥΠ ΓΕ (Ανασυγκρ. Υπαίθρου)	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βασικές Ισοπεδώσεις Βίστριζας	1.175.000,00
62	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Παράλληλα έργα αναδασμού Δήμου Αμφίκλειας	530.000,00

63	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αρδευτικό δίκτυο Δ.Δ. Γραμμένης	1.320.000,00
64	ΚΑΠ	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αγροτικός Εξηλεκτρισμός	610.000,00
65	Κ.Α.Π./05	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Κατασκευή αντλιοστασίου και αρδευτικού δικτύου στον ΤΟΕΒ Ανθήλης	220.000,00
66	ΣΑΜΠ/066	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Παράλληλα έργα Δήμου Λιανοκλαδίου , Δ.Δ. Λυγαριάς του Δήμου Λαμιέων (μελέτη)	400.000,00
67	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Προστασία των παράλιων υπόγειων υδροφορέων από την υφαλμύρωση στην περιοχή Λιβανατών - Θεολόγου	907.400,00
68	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση αγροτικού οδικού δικτύου στην κτηματική περιοχή του Δήμου Μαλεσίνας	150.000,00
69	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση αγροτικού οδικού δικτύου στην κτηματική περιοχή του Δήμου Αταλάντης	150.000,00
70	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση αγροτικού οδικού δικτύου στην κτηματική περιοχή του Δήμου Γοργοποτάμου	150.000,00
71	Κ.Α.Π./06	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αγωγός μεταφοράς νερού άρδευσης στο Δ.Δ. Σοφιάδας	220.000,00
72	ΣΑΜ/540	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Μελέτη κατασκευής αρδευτικού δικτύου στην κτηματική περιφέρεια Ηράκλειας (ΜΕΛΕΤΗ)	161.531,96
73	ΣΑΜ/540	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Μελέτη κατασκευής υπόγειου αρδευτικού δικτύου στην κτηματική περιφέρεια Λιανοκλαδίου (ΜΕΛΕΤΗ)	372.385,52
74	ΥΠ. ΓΕ/06	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Τεχνικό διάβασης γραμμών ΟΣΕ- Διαπλάτυνση υφιστάμενης τάφρου Τ3 και ανύψωση παράλληλης αγροτικής οδού	332.000,00
75	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός συνθηκών άρδευσης στο Δ.Δ. Αγ. Στεφάνου Δήμου Ξυνιάδας Ν. Φθιώτιδας (ΚΩΔ. ΟΠΣ 106599)	268.000,00
76	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός συνθηκών άρδευσης στο Δ.Δ. Ομβριακής Δήμου Ξυνιάδας Ν. Φθιώτιδας(ΚΩΔ. ΟΠΣ 106597)	300.000,00
77	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός συνθηκών άρδευσης αρδευτικού δικτύου Δ.Δ. Λάρυμνας Δήμου Οπουντίων Ν. Φθιώτιδας(ΚΩΔ. ΟΠΣ 106600)	630.000,00
78	Κ.Α.Π./06	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αναμόρφωση - επικαιροποίηση μελέτης αρδευτικού δικτύου Ανατολικής Βίστριζας (μελέτη)	150.000,00
79	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Παράλληλα έργα αναδασμού στο Δ.Δ. Φιλαδώνας (αγροτική οδοποιία) Δήμου Δομοκού Ν. Φθιώτιδας (ΚΩΔ. ΟΠΣ 109910)	200.000,00

80	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αγροτική οδοποιία σε Δ.Δ. του Δήμου Μαλεσίνας Ν. Φθιώτιδας (ΚΩΔ. ΟΠΣ 109915)	200.000,00
81	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αγροτική οδοποιία σε Δ.Δ. του Δήμου Αταλάντης Ν. Φθιώτιδας (ΚΩΔ. ΟΠΣ 109914)	200.000,00
82	Κ.Α.Π./08	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αντικατάσταση αντλιοστασίων έργου Βίστριζας	150.000,00
83	Κ.Α.Π./08	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Συμπληρωματικές εργασίες στο αρδευτικό Δ.Δ.Σταυρού Δήμου Λαμιέων	150.000,00
84	Π.Δ.Ε. ΣΑΕ 081/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	"Κατασκευή λιμνοδεξαμενής Ν. Μοναστηρίου Ν. Φθιώτιδας"	3.600.000,00
85	ΙΔΙΑ ΕΣΟΔΑ	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Μελέτη προσωρινής υδροδότησης αρδευτικών δικτύων από φράγμα Σμοκόβου/Οριστική μελέτη έργων μεταφοράς νερού και δικτύων άρδευσης (Ανατολικό τμήμα)	230.000,00
86	ΙΔΙΑ ΕΣΟΔΑ	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αντικατάσταση αντλητικών συγκροτημάτων στον ΤΟΕΒ Βίστριζας	200.000,00
87	Π.Δ.Ε. ΣΑΕ 081/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Ποιοτικός έλεγχος και υπηρεσίες γεωτεχνικού συμβούλου στη διάρκεια κατασκευής του έργου: " Λιμνοδεξαμενή Νέου Μοναστηρίου Ν. Φθιώτιδας"	388.934,36
88	ΣΑΕ081/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Κατασκευή αρδευτικού δικτύου Βίστριζας Ν.Φθιώτιδας (β'Φάση)	11.914.893,62
89	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Επέκταση Αλιευτικού καταφυγίου Αγ.Ιωάννη Θεολόγου Μαλεσίνας	1.200.000,00
90	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Επέκταση Αλιευτικού καταφυγίου Πελασγίας	770.000,00
91	ΚΑΠ	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αποπεράτωση βασικών ισοπεδώσεων Βίστριζας	150.000,00
92	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Κατασκευή αρδευτικού δικτύου Γραμμένης Ν.Φθιώτιδας	1.643.000,00
93	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Ολοκλήρωση αρδευτικού δικτύου Σταυρού	540.000,00
94	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση και εξυγχρονισμός άρδευσης περιοχής Ν.Μάκρυσης Δήμου Δομοκού	485.000,00
95	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση συνθηκών άρδευσης 6ης ζώνης Θεσσαλιώτιδας	410.858,40
96	ΣΑΝΑ/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση αγροτικής οδοποιίας Δ.Δ.Ζελίου Ελάτειας	200.000,00
97	ΣΑΕ 081/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Ανακατασκευή δεξαμενής στο αρδευτικό έργο Λάρυμνας Δήμου Οπουντίων	200.000,00
98	ΣΑΕ 086/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου στο Μώλο Ν.Φθιώτιδας	2.000.000,00
99	ΕΥΔΕ Ο.Σ.Υ.Ε./3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Κατασκευή ανατολικού αγωγού Σμοκόβου	10.000.000,00

100	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση αγροτικού δρόμου από Δ.Δ. Βαρδαλή έως Ε.Γ.Σ. Δήμου Θεσσαλιώτιδας	500.000,00
101	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός συνθηκών άρδευσης αρδευτικού έργου στο Δ.Δ. Κορομηλιάς	94.184,60
102	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός συνθηκών άρδευσης αρδευτικού έργου στο Δ.Δ. Μακρυρράχης	345.000,00
103	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός συνθηκών άρδευσης αρδευτικού έργου στο Δ.Δ. Ξυνιάδας	153.000,00
104	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός συνθηκών άρδευσης αρδευτικού έργου στο Δ.Δ. Παναγιάς	230.000,00
105	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός συνθηκών άρδευσης αρδευτικού έργου στο Δ.Δ. Περιβολίου	277.000,00
106	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Ολοκλήρωση αρδευτικού δικτύου Δ.Δ. Μάκρης Δήμου Μακρακώμης	245.500,00
107	Υ.Α.Α&Τ (ΟΠΑΑΧ)	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Βελτίωση αγροτικού δρόμου από Δ.Δ. Θαυμακού έως Δ.Δ. Σοφιάδας τ. Δήμου Θεσσαλιώτιδας	249.868,71
108	ΣΑΝΑ /3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αναδασμός Δ.Δ. Σφάκας Δήμου Ελάτειας	161.355,91
109	ΣΑΝΑ /3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αγροτικός Εξηλεκτρισμός Ν.Φθιώτιδας σε Περιοχές εκτός ΟΠΑΑΧ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	68.462,25
110	ΣΑΝΑ /3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αγροτικός δρόμος Αγίας Παρασκευής - Παλαιοχωρίου	600.000,00
111	ΣΑΝΑ /3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Παράλληλα έργα αναδασμού Δ.Δ. Φτερης Ν. Φθιώτιδας	100.000,00
112	ΣΑΝΑ /3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αγροτική οδοποιΐα σε Δ.Δ. Δήμου Γοργοποτάμου Ν. Φθιώτιδας	100.000,00
113	ΣΑΝΑ /3	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Παράλληλα έργα αναδασμού Δ.Δ. Εκκαρας Ν. Φθιώτιδας	100.000,00
114	ΣΑΕΠ066	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αντιπλημμυρικές παρεμβάσεις σε χειμάρους του Ν. Φθιώτιδας	1.409.008,49
115	ΣΑΕΠ066	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Αντιπλημμυρικά έργα Δυτικής Φθιώτιδας	982.925,23
116	ΣΑΝΑ /3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Αποκατάσταση ζημιών στο μύλο Χανίων - Τριζονίων	590.000,00
117	ΚΑΠ	ΦΩΚΙΔΑΣ	Ολοκλήρωση αλιευτικού καταφυγίου Πανόρμου	250.000,00
118	ΣΑΝΑ /3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Παράλληλα έργα ΤΟΕΒ Γραβιάς	179.553,01
119	ΣΑΕ 009	ΦΩΚΙΔΑΣ	Ολοκλήρωση αλιευτικού καταφυγίου Αγίου Σπυρίδωνα	381.511,00
120	ΣΑΝΑ/3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Άρδευση περιοχής Μαραθιά από χείμμαρο "Καρουτιανόρεμα"	586.940,57
121	ΣΑΝΑ/3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Προσαγωγός πηγής θέρμου	214.200,00
122	ΣΑΝΑ/3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Δίκτυο Διωρύγων ΤΟΕΒ Χρισού	573.464,00
123	ΣΑΝΑ/3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Εκσυγχρονισμός αρδευτικού δικτύου ΤΟΕΒ Γραβιάς	313.843,00

124	ΣΑΝΑ/3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Κατασκευή και βελτίωση αγροτικής οδοποιίας στο Δήμο Παρνασσού	90.000,00
125	ΣΑΝΑ/3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Αγροτικός Εξηλεκτρισμός Ν.Φωκίδας σε περιοχές ΟΠΑΑΧ Παραπαρνασσίων δήμων Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	7.672,96
126	ΣΑΝΑ/3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Αγροτικός Εξηλεκτρισμός Ν.Φωκίδας σε περιοχές εκτός ΟΠΑΑΧ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	5.121,41
127	ΣΑΝΑ/3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Δίκτυα Λιλαίας Ν.Φωκίδας	70.000,00
128	ΣΑΝΑ/3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Απαλλοτριώσεις δίκτυα Λιλαίας Ν. Φωκίδας	100.400,00
129	ΣΑΝΑ/3	ΦΩΚΙΔΑΣ	Δίκτυο διωρύγων ΤΟΕΒ Άμφισσας-Χρισσού	70.000,00

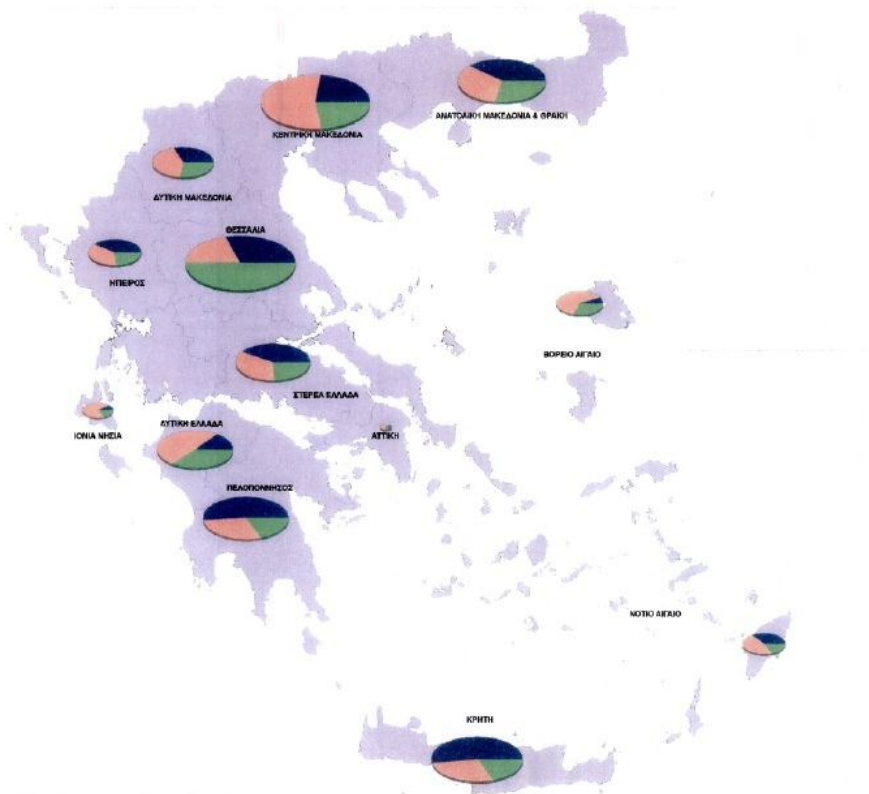
ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

A/A	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Π.Ε.	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠ/ΜΟΣ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΡΓΟΥ
1	ΥΠ Α.Α. & ΤΡΟΦ	ΒΟΙΩΤΙΑ	Μελέτη συμπληρωματικών έργων υδροδότησης Κωπαιδικού Τοπίου	1.200.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
2	ΣΑΕΠ 766	ΒΟΙΩΤΙΑ	Διευθέτηση Άνω Ρού Βοιωτικού Κηφισσού	2.000.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
3	ΣΑΕ 056/3	ΒΟΙΩΤΙΑ	Βελτίωση αρδευτικού συστήματος Ορχομενού	3.562.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
4	ΣΑΜ 056	ΕΥΒΟΙΑ	Μικρά λιμενικά έργα (Αλ. Καταφ.) σε Κοτσικιά, Αγ. Άννα Μελέτη)	616.287,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
5	ΣΑΕΠ 766	ΕΥΒΟΙΑ	Αλιευτικό καταφύγιο Αγ. Γεωργίου Λιχάδας	2.000.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
6	ΥΠ Α.Α. & ΤΡΟΦ	ΕΥΒΟΙΑ	Φράγμα Ψαχνών	28.215.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
7	ΥΠ Α.Α. & ΤΡΟΦ	ΕΥΒΟΙΑ	Κατασκευή φράγματος και αγωγού μεταφοράς Φερέκαμπτου Ν. Σκύρου	6.151.512,08	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
8	ΣΑΜ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Μελέτη επέκτασης αλιευτικού καταφυγίου στον Καραβόμυλο	105.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
9	ΣΑΜ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Μελέτη επέκτασης αλιευτικού καταφυγίου στη Γλύφα	70.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
10	ΣΑΜ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Μελέτη κατασκευής αρδευτικού δικτύου στην κτηματική περιφέρεια Περιβολίου Ξυνιάδας	144.977,15	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
11	ΣΑΜ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Μελέτη κατασκευής αρδευτικού δικτύου στην κτηματική περιφέρεια Ηράκλειας	160.531,96	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
12	ΣΑΜ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Μελέτη κατασκευής υπόγειου αρδευτικού δικτύου στην κτηματική περιφέρεια Λιανοκλαδίου	372.385,52	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
13	ΣΑΜ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Μελέτη κατασκευής λιμνοδεξαμενών Ανθήλης και Ροδίτσας Δήμου Λαμιέων	700.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
14	ΣΑΜ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Επικαιροποίηση - συμπλήρωση μελέτης κατασκευής Φράγματος στον Άγιο Χαράλαμπο Μώλου	252.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
15	ΣΑΜ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Μελέτη κατασκευής λιμνοδεξαμενής στο Τ.Δ Παλαιοκερασιάς Δήμου Εχιναίων	250.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
16	ΣΑΜΠ 066	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Παράλληλα έργα Αναδασμού Δήμου Λιανοκλαδίου, Δ.Δ. Λυγαριάς Δήμου Λαμιέων (Μελέτη)	200.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
17	ΚΑΠ	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Ολοκλήρωση μελετών υποχρεωτικών αναδασμών Λιανοκλαδίου & Λυγαριάς	330.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
18	ΚΑΠ	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Γεωτεχνική μελέτη επέκτασης αλιευτικού καταφυγίου Καραβόμυλου-Γλύφας & Καμένων Βούρλων	184.642,54	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
19	ΚΑΠ	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Βελτίωση και εκσυγχρονισμός συνθηκών άρδευσης της κτηματικής περιφέρειας Μοσχοχωρίου (Μελέτη)	250.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
20	ΣΑΜΠ 066	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή ταμιευτήρων στα Δ.Δ. Μεγαπλατάνου και Μύλων (Μελέτη)	200.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
21	ΣΑΜ056	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Αναδασμός Δήμου Αμφίκλειας	190.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
22	ΣΑΝΑ045/3	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Αναδασμός Δ.Δ. Σφάκας Δήμου Ελάτειας	161.355,91	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
23	ΣΑΝΑ045/4	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Παράλληλα έργα Αναδασμού Αγροτική οδοποιία Δ.Δ. Φτέρης Ν. Φθιώτιδας	100.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
24	ΣΑΝΑ045/5	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Παράλληλα έργα Αναδασμού Αγροτική οδοποιία Δ.Δ. Εκκάρας Ν. Φθιώτιδας	100.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
25	ΣΑΕ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου στα Καμμένα Βούρλα	1.000.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
26	ΣΑΕ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου στον Καραβόμυλο	1.500.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
27	ΣΑΕ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου στη Γλύφα	500.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
28	ΣΑΕ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή Ταμιευτήρα στο χείμαρρο "Ποταμιά" Μεγαπλατάνου	2.000.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
29	ΣΑΕ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή Ταμιευτήρα στην Ανατολική Φθιώτιδα (Μύλοι)	2.000.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
30	ΣΑΕ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή αρδευτικού δικτύου στην κτηματική περιφέρεια Περιβολίου Ξυνιάδας	500.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

31	ΣΑΕ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή αρδευτικού δικτύου στην κτηματική περιφέρεια Ηράκλειας	500.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
32	ΣΑΕ 540	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Ίδρυση & λειτουργία Κέντρου Προώθησης Τοπικών Προϊόντων	300.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
33	ΣΑΕΠ 766	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή φράγματος στον Άγιο Χαράλαμπο	4.300.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
34	ΣΑΕΠ 766	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή λιμνοδεξαμενής στο Τ.Δ. Παλιοκερασιάς Δήμου Στυλίδας	2.000.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
35	ΣΑΕΠ 766	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Ταμιευτήρας ύδρευσης στη θέση Μαύρη Δ.Δ. Νεοχωρίου	9.000.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
36	ΣΑΕΠ 766	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή Ταμιευτήρα νερού και υπόγειου Αρδευτικού Δικτύου Δήμου Οπουντίων	1.000.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
37	ΥΠ Α.Α. & ΤΡΟΦ	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Φράγμα Πολλαπλών Σκοπών στο χειμάρρο Μπουγαζίου Τ.Δ. Περιβολίου	3.053.516,37	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
38	ΥΠ Α.Α. & ΤΡΟΦ	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Κατασκευή λιμνοδεξαμενής Νέου Μοναστηρίου	3.600.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
39	ΥΠ Α.Α. & ΤΡΟΦ	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Αρδευτικό δίκτυο Ανατολικής Βίστριζας	27.000.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
40	ΚΑΠ	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	Ανακατασκευή παλαιάς προβλήτας αλιευτικού καταφυγίου Δ.Δ.Μώλου	204.822,92	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
41	ΣΑΕ 409	ΦΩΚΙΔΑ	Μελέτη κατασκευής αλιευτικών καταφυγίων Παραλίας Σεργούλας και Μοναστηρακίου Δήμου Ευπαλίου	240.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
42	ΣΑΜ 009	ΦΩΚΙΔΑ	Αλιευτικό Καταφύγιο Αγίων Πάντων	90.763,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
43	ΚΑΠ	ΦΩΚΙΔΑ	Εκούσιος Αναδασμός Μαριολάτας	226.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
44	ΥΠ Α.Α. & ΤΡΟΦ	ΦΩΚΙΔΑ	Ταμιευτήρας & αρδευτικό δίκτυο Τολοφώνος	3.600.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
45	ΥΠ Α.Α. & ΤΡΟΦ	ΦΩΚΙΔΑ	Αρδευτικό έργο Ελαιώνα Άμφισσας	37.000.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
46	ΥΠ Α.Α. & ΤΡΟΦ	ΦΩΚΙΔΑ	Δίκτυο Ανοικτών Διωρύγων Πεδιάδας Μόρνου	4.570.940,66	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ
47	ΣΑΕΠ 066	ΦΩΚΙΔΑ	Ηλεκτροδότηση οροπεδίου Λιανοκλαδίου Γ.Δ.Προσηλίου Δήμου Άμφισσας	250.000,00	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007-2013

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΟΡΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ				
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	ΛΟΙΠΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΕ ΓΕΩΡΓΟΥΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	195.966.876 €	147.963.962 €	136.088.828 €	480.019.666 €
ΑΤΤΙΚΗ	1.234.822 €	9.424.415 €	3.774.345 €	14.433.582 €
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	10.177.084 €	101.818.031 €	50.366.632 €	162.361.747 €
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	46.288.400 €	182.097.042 €	140.593.387 €	368.978.829 €
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	80.738.434 €	102.741.162 €	69.210.819 €	252.690.415 €
ΗΠΕΙΡΟΣ	81.747.561 €	68.254.100 €	46.014.553 €	196.016.214 €
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	219.957.744 €	135.718.542 €	354.171.722 €	709.848.008 €
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	7.100.941 €	56.883.052 €	12.851.856 €	76.835.849 €
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	160.192.256 €	382.212.374 €	156.635.558 €	699.040.188 €
ΚΡΗΤΗ	269.794.067 €	158.671.337 €	89.680.016 €	518.145.420 €
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	51.258.895 €	63.171.152 €	23.037.370 €	137.467.417 €
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΟΣ	233.271.498 €	143.625.513 €	78.951.181 €	455.848.192 €
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	154.475.276 €	118.251.407 €	87.871.505 €	360.598.188 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	1.512.203.854 €	1.670.832.089 €	1.249.247.772 €	4.432.283.715 €

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

ΛΟΙΠΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΕ ΓΕΩΡΓΟΥΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΑΣΤΙΚΗΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑ: «ΑΓΡΟΤΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΣΥΜΠΡΑΞΗΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ...»

Στ ..... σήμερα ...συνήλθαν οι κάτωθι υπογράφωντες:

1.

συμφώνησαν και αποδέχθηκαν αμοιβαίως την ίδρυση αστικής, μη κερδοσκοπικής εταιρείας, κατά τα άρθρα 741-784 του Αστικού Κώδικα, η οποία θα δημοσιευθεί νομίμως κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 784 Αστικού Κώδικα και υπό τους κάτωθι όρους και συμφωνίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Άρθρο 1

ΕΠΩΝΥΜΙΑ

Ίδρύεται Αστική Εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την εταιρική επωνυμία **«ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ...»**.

Άρθρο 2

ΕΔΡΑ

Έδρα της συνιστώμενης αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας ορίζεται....

Άρθρο 3

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Η εταιρεία έχει διάρκεια είκοσι (20) ετών από την ημέρα καταχώρισεως του παρόντος στα βιβλία εταιρειών του κατά τόπον αρμοδίου Πρωτοδικείου ....., μπορεί όμως να παραταθεί πριν από την λύση της με την ειδική πλειοψηφία και απαρτία του άρθρου 9 παρ. 9.

Άρθρο 4

ΣΚΟΠΟΣ

Οι σκοποί της εταιρείας είναι:

A) Η παροχή γνωμοδοτήσεων προς το την Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση ... αναφορικά με την προσθήκη των τοπικών γεωργικών προϊόντων υψηλής εμπορικής και διατροφικής αξίας στο αντίστοιχο «Καλάθι της Περιφέρειας ...», το οποίο συνιστά γενικό επιχειρησιακό σχέδιο για την υποστήριξη της παραγωγής, τυποποίησης, μεταποίησης, διάδοσης και εν γένει εμπορίας των σχετικών προϊόντων στην τοπική και περιφερειακή αγορά, την εθνική και τη διεθνή. Για το σκοπό της τοποθέτησης των προϊόντων στις τοπικές αγορές (ξενοδοχεία, εστιατόρια, αλυσίδες λιανικής πώλησης, λαϊκές και δημοτικές αγορές, δημοπρατήρια αγροτικών προϊόντων κλπ) συνάπτει συμφωνίες με τους αντίστοιχους συλλογικούς φορείς ή τις μεμονωμένες επιχειρήσεις για τους τρόπους προώθησης των τοπικών προϊόντων σε κάθε δραστηριότητα των παραπάνω επιχειρήσεων.

Επίσης οργανώνει την ενημέρωση των καταναλωτών για τα πλεονεκτήματα κάθε παραγόμενου είδους διατροφής, συμμετέχει σε εθνικές και διεθνείς εκθέσεις και προγράμματα προώθησης των προϊόντων εθνικής ή κοινοτικής προέλευσης. Προχωρά σε διμερείς επαφές σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο με αντίστοιχους φορείς, επιχειρήσεις, περιφέρειες ή άλλες εθνικές ή υπερεθνικές οντότητες για των προώθηση των προϊόντων της οικείας περιφέρειας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Β' ΕΝΟΤΗΤΑ

Β) Η διατύπωση προτάσεων και εισηγήσεων προς κάθε αρμόδιο και ενδιαφερόμενο αποδέκτη αναφορικά με τα κίνητρα υποστήριξης και την αξιοποίηση των εθνικών και κοινοτικών πόρων με σκοπό την ανάδειξη και προώθηση των σχετικών με το «Καλάθι της Περιφέρειας» πολιτικών.

Άρθρο 5

ΜΕΣΑ

Για την επίτευξη του ανωτέρω σκοπού η εταιρεία προτίθεται να αναπτύξει τις εξής δραστηριότητες:

Α) Τη συνεχή ενημέρωση και επιμόρφωση κάθε αρμόδιου και ενδιαφερόμενου αποδέκτη, με συνέδρια, σεμινάρια, διαλέξεις και συναντήσεις

Β) Τη συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με ελληνικά και ξένα ιδρύματα με συναφές αντικείμενο, καθώς και με κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης.

Γ) Την ανάληψη πρωτοβουλιών, τη διενέργεια επιστημονικών και ενημερωτικών εκδηλώσεων, την έκδοση πάσης φύσεως εντύπων και διαδικτυακών αναρτήσεων με σκοπό την υποστήριξη και διάδοση των σχετικών με το «Καλάθι της Περιφέρειας» πολιτικών.

Δ) Την εκπόνηση μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη διαφήμιση και διάδοση των αγροτικών προϊόντων που έχουν περιληφθεί στο «Καλάθι της Περιφέρειας».

Άρθρο 6

ΜΕΛΗ

Μέλη της εταιρείας μπορούν να είναι τα ανωτέρω συμβαλλόμενα ιδρυτικά μέλη της εταιρείας, τα οποία εκπροσωπούνται νόμιμα.

Για την εγγραφή νέου μέλους απαιτείται η υποβολή αίτησης του εκάστοτε ενδιαφερομένου στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας, το οποίο την αποδέχεται εφόσον κατά την κρίση του συντρέχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις και ιδίως η συνάφεια με το αντικείμενο και τις πολιτικές του «Καλαθιού της Περιφέρειας».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Άρθρο 7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η περιουσία της εταιρείας αποτελείται από τις εισφορές των εταίρων που ανέρχονται στο βασικό κεφάλαιο των ..... (.....) ευρώ. Για το σχηματισμό του ανωτέρω κεφαλαίου κατέβαλαν σήμερα όλοι οι συμβαλλόμενοι εταίροι στο ταμείο της εταιρείας το ποσό των ....(...) ευρώ έκαστος.

Άρθρο 8

ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Εκτός από την εισφορά των εταίρων για το σχηματισμό του εταιρικού κεφαλαίου, πόροι της εταιρείας μπορεί να είναι και: α. Η εισφορά εγγραφής νέων μελών, β. Η ετήσια εισφορά των μελών.

γ. Έκτακτες εισφορές που ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση και το Δ.Σ. δ. Συνδρομές των μελών της εταιρείας, ως και των υποστηρικτών της. ε. Κάθε πρόσοδος από την εν γένει λειτουργία της, ως από διαλέξεις και σεμινάρια, τα οποία θα διοργανώνει η εταιρεία μόνη είτε συμπράττοντες με τρίτα φυσικά ή νομικά πρόσωπα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής που έχουν ίδιο ή παρεμφερή με την εταιρεία σκοπό.

στ. Κάθε φύσεως επιχορηγήσεις εθνικών και κοινοτικών αρχών ή Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού και Δημοσίου Δικαίου (Βιομηχανιών, Ινστιτούτων, και Εμπορικών Οργανισμών) ως και του Ελληνικού Κράτους και της ΕΟΚ.

ζ. Τυχόν χορηγίες προς την εταιρεία από ιδιώτες, η. Κάθε δωρεά, κληρονομιά η κληροδοσία υπέρ της

εταιρείας. Πάντως το σύνολο των εσόδων της εταιρείας από κάθε πηγή θα διατίθεται για την εξυπηρέτηση των σκοπών της και δεν θα διανέμεται σε καμία περίπτωση στους εταίρους ως κέρδος, γιατί είναι μη κερδοσκοπική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Άρθρο 9

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Η γενική συνέλευση των μελών της εταιρείας είναι το ανώτατο όργανο της και δικαιούται να αποφασίσει για κάθε υπόθεση που αφορά την εταιρεία. Οι νόμιμες αποφάσεις της δεσμεύουν και τους απόντες ή διαφωνούντες εταίρους.

Η γενική συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίσει για: α) κάθε τροποποίηση του καταστατικού β) παράταση της διάρκειας ή διάλυση της εταιρείας γ) εκλογή των μελών του διοικητικού συμβουλίου δ) εκλογή ελεγκτών

ε) έγκριση του ισολογισμού και της έκθεσης διαχείρισης. Η γενική συνέλευση συγκαλούμενη πάντοτε από το διοικητικό συμβούλιο, συνέρχεται τακτικά στην έδρα της εταιρείας, μια φορά το χρόνο και μάλιστα μέσα στην πρώτη εξαμηνία από τη λήξη της κάθε εταιρικής χρήσης.

Το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να συγκαλεί σε έκτακτη συνεδρίαση τη γενική συνέλευση των μελών της εταιρείας, όταν κρίνει σκόπιμο.

Η γενική συνέλευση πρέπει να καλείται είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη ορισθείσα για τη συνεδρίαση με προσκλήσεις που αποστέλλονται προς τα μέλη της, υπολογιζομένων και των εξαιρετέων ημερών. Σε περίπτωση επαναληπτικής γενικής συνέλευσης, ή εξομοιούμενης προς αυτήν, η πιο πάνω προθεσμία συντέμνεται στο μισό.

Η πρόκληση των μελών σε γενική συνέλευση αναφέρει τη χρονολογία, την ημέρα, την ώρα και το οίκημα όπου θα συνέλθει η συνέλευση και τα θέματα της ημερήσιας διάταξης με σαφήνεια.

Δικαίωμα παράστασης στη γενική συνέλευση τακτική ή έκτακτη έχει κάθε μέλος που έχει εκπληρώσει τις ταμειακές του υποχρεώσεις.

Η γενική συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα στα θέματα της ημερήσιας διάταξης, όταν παρευρίσκονται σε αυτήν τουλάχιστον το 1/3 των μελών της εταιρείας.

Αν δεν υπάρξει απαρτία κατά την πρώτη συνεδρίασή της συνέρχεται επαναληπτική συνέλευση μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη χρονολογία της ματαιωθείσης συνεδρίασης, προσκαλούμενη πριν από δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες, η οποία είναι σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα στα θέματά της ανεξάρτητα από τον αριθμό των παρόντων.

Εξαιρετικά προκειμένου περί αποφάσεων που αφορούν: α) παράταση της διάρκειας ή διάλυση της εταιρείας και

β) τροποποίηση του παρόντος καταστατικού, η γενική συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τουλάχιστον τα μισά μέλη της εταιρείας, οι δε αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των . των παρόντων μελών αυτής.

Άρθρο 10

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η εταιρεία διοικείται από το διοικητικό συμβούλιο που αποτελείται από επτά μέλη: Τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, τον Γραμματέα, τον Ταμία και τρεις Συμβούλους.

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου εκλέγονται από τη γενική συνέλευση για διετή θητεία. Αυτοί είναι τακτικά μέλη και επανεκλέγονται απεριόριστα.

Κατ'εξάιρεση το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο που θα διοικήσει την εταιρεία μέχρι την πρώτη τακτική γενική συνέλευση, που θα συνέλθει το Δεκέμβριο του έτους 2011 ορίζεται με το παρόν και απαρτίζεται από τα κάτωθι μέλη:

1

Το διοικητικό συμβούλιο μόλις εκλεγεί συνέρχεται και συγκροτείται σε σώμα και εκλέγει Πρόεδρο, Αντιπρόεδρο, Γραμματέα, Ταμεία, και τρεις Συμβούλους.

Το Δ.Σ. μπορεί με απόφασή του η οποία λαμβάνεται ομόφωνα από όλα τα μέλη του να αναθέτει αρμοδιότητες σε έναν ή περισσότερους εταίρους.

Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου:

α) Προϊστάται των συνεδριάσεων του, εκδίδει και επικυρώνει με την υπογραφή του αντίγραφα και αποσπάσματα από τα εις χείρας της εταιρείας πρωτότυπα, κάθε φύσης έγγραφα και αντίγραφα και αποσπάσματα από τα λογιστικά βιβλία της εταιρείας, βιβλία πρακτικών του διοικητικού συμβουλίου και των γενικών συνελεύσεων, έχει δε και κάθε άλλη αρμοδιότητα που απονέμεται σε αυτόν με διατάξεις του παρόντος καταστατικού ή και με αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου.

β) Εκπροσωπεί την εταιρεία ενώπιον οιαδήποτε τρίτου, ήτοι ενώπιον Δικαστηρίων, Δημόσιων Ταμείων και Κρατικών Οργανισμών, Τραπεζών και Ιδιωτικών Επιχειρήσεων.

7) Ο αντιπρόεδρος αναπληρώνει τον πρόεδρο, όταν απουσιάζει ή κωλύεται, σε όλες τις αρμοδιότητές του, τον δε αντιπρόεδρο, ο οριζόμενος κάθε φορά από το διοικητικό συμβούλιο σύμβουλος.

8) Ο γραμματέας τηρεί τα βιβλία πρακτικών του διοικητικού συμβουλίου και των γενικών συνελεύσεων της εταιρείας, διατηρεί το αρχείο και διεξάγει την αλληλογραφία της εταιρείας.

9) Ο ταμίας ενεργεί την οικονομική διαχείριση της εταιρείας. Εισηγείται τον προϋπολογισμό και απολογισμό κάθε χρήσεως. Φροντίζει για τη σωστή και νόμιμη τήρηση των βιβλίων της εταιρείας και γενικά διεκπεραιώνει κάθε πρόβλημα οικονομικής φύσης. Υπογράφει τις πάσης φύσεως συμβάσεις της εταιρείας με οποιονδήποτε τρίτο, δεσμεύων την εταιρεία με μόνη την υπογραφή του κάτωθι της εταιρικής επωνυμίας, εκδίδει, αποδέχεται, οπισθογραφεί συναλλαγματικές και γραμμάτια εις διαταγήν και τραπεζικές επιταγές, πάντοτε κάτωθι της εταιρικής επωνυμίας, της εταιρείας δεσμευομένης δια της υπογραφής οιαδήποτε άλλου. Τον ταμία απουσιάζοντα ή κωλυόμενο αναπληροί ο οριζόμενος εκάστοτε από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας αναπληρωτής αυτού.

10) Οι σύμβουλοι διεξάγουν την επικοινωνία της εταιρείας με κάθε είδους φορείς (Βιομηχανία, Πανεπιστήμια, Ε.Ε.Κ.), επικουρούν το γραμματέα στην τήρηση του αρχείου της εταιρείας, είναι υπεύθυνοι της οργάνωσης και λειτουργίας των επιτροπών ή των ομάδων εργασίας που θα συστήσει το διοικητικό συμβούλιο για τη μελέτη και επεξεργασία των ερευνητέων θεμάτων της εταιρείας.

11) Αν για οποιοδήποτε λόγο κενωθεί θέση συμβούλου, επιτρέπεται όπως τα απομένοντα μέλη του Δ.Σ. αν είναι τουλάχιστον τρεις, εκλέξουν προσωρινά αντικαταστάτη του για το υπόλοιπο της θητείας του. Η εκλογή αυτή, υποβάλλεται για έγκριση στην αμέσως επόμενη γενική συνέλευση. Οι πράξεις του συμβούλου, που εκλέχθηκε με τον τρόπο αυτό, θεωρούνται έγκυρες, έστω και αν η εκλογή του δεν εγκριθεί από τη γενική συνέλευση.

12) Το διοικητικό συμβούλιο συνεδριάζει στην έδρα της εταιρείας όποτε το απαιτούν οι ανάγκες της εταιρείας, συγκαλούμενο από τον πρόεδρο του ή το νόμιμο αναπληρωτή του ή με αίτηση δύο (2) μελών του διοικητικού συμβουλίου, υποχρεωμένου του προέδρου, στην τελευταία αυτή περίπτωση να συγκαλέσει διοικητικό συμβούλιο μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την παράδοση της σχετικής αίτησης, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει και τα θέματα που θα συζητηθούν.

13) Απών σύμβουλος μπορεί να εκπροσωπείται από άλλο σύμβουλο. Κάθε σύμβουλος μπορεί να εκπροσωπεί μόνο έναν απόντα σύμβουλο.

14) Το διοικητικό συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτό πέντε (5) τουλάχιστον μέλη του.

15) Οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων και αντιπροσωπευόμενων συμβούλων.

16) Οι συζητήσεις και οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου πιστοποιούνται με πρακτικά, που γράφονται στο, για το σκοπό αυτό, τηρούμενο βιβλίο και υπογράφονται από τον πρόεδρο και τους συμβούλους που παραστάθηκαν αυτοπρόσωπα κατά τη συνεδρίαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ - ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Άρθρο 11

Η εταιρική χρήση είναι δωδεκαμήνου διάρκειας αρχομένη την πρώτη (1η) Ιανουαρίου και λήγουσα την τριακοστή πρώτη (31η) Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, οπότε κλείνονται και ισολογίζονται τα βιβλία της εταιρείας και καταρτίζεται ο προϋπολογισμός της επόμενης εταιρικής χρήσης. Ο προϋπολογισμός και ισολογισμός εγκρίνονται από τους εταίρους στην ετήσια τακτική γενική συνέλευση κατά τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία.

Άρθρο 12

ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Η εταιρεία δεν είναι κερδοσκοπική και επομένως καμία διανομή κερδών δεν γίνεται προς τα μέλη της είτε κατά τη διάρκεια είτε μετά τη λύση της εταιρείας. Τα τυχόν, πέραν της εισφοράς των εταίρων, καθαρά κέρδη της εταιρείας για κανέναν λόγο δεν διατίθενται μεταξύ των εταίρων αλλά τοποθετούνται για την πραγμάτωση των σκοπών της εταιρείας τόσο κατά τη διάρκεια όσο και κατά τη λύση της εταιρείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ

Άρθρο 13

Η εταιρεία λύεται με την πάροδο της διάρκειάς της ή εάν επέλθει αδυναμία ως προς την εκπλήρωση του σκοπού της.

Η εταιρεία επίσης μπορεί να λυθεί και προ της παρελεύσεως του χρόνου διάρκειάς της κατόπιν αποφάσεως της γενικής συνέλευσης των εταίρων με την αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία του άρθρου 9 παρ. 9.

Σε περίπτωση θανάτου, δικαστικής απαγορεύσεως, αποχωρήσεως εταίρου ή καταγγελίας από εταίρο, η εταιρεία δεν λύεται αλλά συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων.

Μετά τη λύση της εταιρείας ακολουθεί η εκκαθάριση. Χρέη εκκαθαριστών της εταιρείας εκτελούν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της, εκτός αν η γενική συνέλευση αποφασίσει διαφορετικά. Οι εκκαθαριστές, αφού

εξοφλήσουν τα χρέη της εταιρείας επιμελούνται για τη διάθεση του τυχόν απομένοντος υπολοίπου για τους σκοπούς της εταιρείας, σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

Άρθρο 14

ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

Κάθε θέμα που προβλέπεται από το παρόν καταστατικό διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 741-784 Α.Κ. Αυτά συμφώνησαν και συναποδεχθήκαν οι συμβαλλόμενοι και υπέγραψαν το συμφωνητικό αυτό που αποτελεί και το καταστατικό της ιδρυόμενης με το παρόν εταιρείας.

ΟΙ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ